T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EVLİ ÇİFTLERİN KİŞİLİK İNANÇLARINA GÖRE EŞ SEÇİMİ, EVLİLİK UYUMU VE PSİKOPATOLOJİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nilay SOLMAZ

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Nuşin BİLGİN

İSTANBUL – 2020

TEZ TANITIM FORMU

YAZAR ADI SOYADI	**:**	Nilay SOLMAZ
TEZİN DİLİ	**:**	Türkçe
TEZİN ADI	**:**	Evli Çiftlerin Kişilik İnançlarına Göre Eş Seçimi, Evlilik Uyumu ve Psikopatolojileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
ENSTİTÜ	**:**	İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
ANABİLİM DALI	**:**	Psikoloji Anabilim Dalı
TEZİN TÜRÜ	**:**	Yüksek Lisans
TEZİN TARİHİ	**:**	30/06/2020
SAYFA SAYISI	**:**	121
TEZ DANIŞMANLARI	**:**	Dr. Öğr. Üyesi Nuşin BİLGİN
DİZİN TERİMLERİ	**:**	Kişilik, Eş Seçimi, Evlilik Uyumu, Psikopatoloji
TÜRKÇE ÖZET	**:**	Bu çalışmada kişilik inançları ile eş seçimi ve evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmiştir.
DAĞITIM LİSTESİ	**:**	1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne 2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Nilay SOLMAZ

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EVLİ ÇİFTLERİN KİŞİLİK İNANÇLARINA GÖRE EŞ SEÇİMİ, EVLİLİK UYUMU VE PSİKOPATOLOJİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nilay SOLMAZ

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Nuşin BİLGİN

İSTANBUL – 2020

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin/projenin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez/proje olarak sunulmadığını beyan ederim.

Nilay SOLMAZ

…/…/2020

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Nilay SOLMAZ'ın Evli Çiftlerin Kişilik İnancına Göre Eş Seçimi, Evlilik Uyumu ve Psikopatolojileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı tez çalışması, jürimiz tarafından PSİKOLOJİ anabilim dalı KLİNİK PSİKOLOJİ bilim dalında YÜKSEK LİSANS / DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	*Dr. Öğr. Üyesi Nuşin BİLGİN* (Danışman)
Üye	*Dr. Öğr. Üyesi Necmettin AKSOY*
Üye	*Dr. Öğr. Üyesi Hakan KARAŞ*

ONAY
Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.
…/…/2020

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmada, evli çiftlerin eş seçimi, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında, 200 evli çiftle anket çalışması yürütülmüştür. Araştırmaya katılan katılımcılar, kartopu örnekleme yöntemini kullanarak link adresi veya elle verilen kopyalarla anketlere ulaştılar. Anket çalışması kapsamında, katılımcılara "Sosyodemografik Bilgi Formu", "Kişilik İnançları Ölçeği – Kısa Formu", "Evlilik Uyumu Ölçeği" ve "Kısa Semptom Envanteri" uygulanmıştır. Araştırma, tarama modeliyle yürütülmüş olup, değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği istatistiksel analiz yöntemleri uygulanmıştır. Analiz için SPSS 23 paket programı kullanılmış olup, demografik değişkenler ve eş seçimi değişkenleri bakımından evlilik uyumu, kişilik inançları ve psikolojik belirtilerin farklılaşma düzeylerinin incelenmesi için Bağımsız Örneklem t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Mann Whitney U testi uygulanmıştır. İlişkisel analiz için Pearson Korelasyonu uygulanmıştır.

Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre, çiftlerde, erkeklerin evlilik uyumu puanlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, çalışma durumu, eş tarafından şiddete maruz kalma değişkenleri bakımından evlilik uyumunun anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Ayrıca, eş seçimi değişkenleri bakımından (dış görünüm, kültürel özellikler, eğitim, yaş, eşini kendi seçmiş olmak, çekicilik, aynı dini ve siyasi görüşlere sahip olma ölçütleri olmak üzere) katılımcıların psikolojik belirti ve kişilik inancı boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Eş seçimi ölçütleri arasında psikolojik belirti boyutlarının tümü, eş seçiminde güzellik ya da yakışıklılık aramayan, eğitime önem verenler, eşini kendi seçmiş olmayanlar, mesleğe önem verenler arasında anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Öte yandan, eş seçiminde daha önce cinsel birlikteliğinin olmamasını ölçüt alan, bekareti ölçüt olarak alan, benzer siyasi görüş ve kültürel yapılara sahip olmasını tercih eden katılımcılarda kişilik inançları boyutlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Evlilik uyumu ile psikolojik belirtiler ve kişilik inançları alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde, psikolojik belirtiler alt boyutlarıyla evlilik uyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır. Ayrıca, kişilik inançları alt boyutlarından pasif-agresif ve şizoid kişilik inançlarıyla evlilik uyumu arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Katılımcıların kişilik inancı eşleştirme sonucunda, çiftlerde en yaygın görülen kişilik eşleşmesinin çekingen ve obsesif

kompulsif kişilik olduğu bulunmuştur. Evlilik uyumu bakımından kadın ve erkeklerde en fazla görülen kişilik tiplerine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bununla birlikte, erkeklerin tüm psikolojik belirti alt boyutları çekingen ve obsesif kompulsif kişilikler eşleşmesinde anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Kadınlarda ise psikolojik belirti alt boyutlarından depresyon ve anksiyete puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen bulguların, çiftlere yönelik terapötik müdahalelerin yapılandırılmasında göz önünde bulundurulması gereken esasları şekillendirmesi bakımından katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. İleri çalışmalarla araştırmanın farklı örneklemle tekrarlanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eş Seçimi, Evlilik, Evlilik Uyumu, Kişilik İnançları, Psikolojik Belirtiler

SUMMARY

In this study, it is aimed to investigate the relationship between married couples' spouse selection, psychological symptoms and personality beliefs. A survey study was conducted with 200 married couples. Participants participating in the research reached surveys by giving link adress or by copies given by hand ,by using snowboard sampling method. Within the scope of the survey, “Sociodemographic Information Form”, “Personality Beliefs Questionnaire - Short Form”, “Marital Adjustment Scale” and “Brief Symptom Inventory” were applied to the participants. The research was carried out with the descriptive model, and statistical analysis methods were applied in which the relationship between the variables was examined. SPSS 23 package program was used for the analysis and Independent Sample t Test, Mann Whitney U test, One-Way ANOVA were used to examine the differentiation levels of marital adjustment, personality beliefs and psychological symptoms in terms of demographic and spouse selection variables. Pearson Correlation was applied for relational analysis.

According to the findings obtained as a result of the statistical analyzes, it was found that the marital adjustment scores of men were higher than that of women. In addition, it is seen that marital adjustment significantly differs in terms of the employment status and the variables exposed to violence by the spouse. In addition, it is observed that the psychological symptoms and personality belief dimensions of the participants differ significantly in terms of the choice of spouse variables (external appearance, cultural characteristics, education, age, self-chosen partner, attraction, having the same religious and political views). Among psychological symptom criteria, all of the psychological symptom dimensions were found to be significantly higher among those who did not seek beauty or personality in terms of choosing a spouse, who gave importance to education, those who did not choose their own spouse, and who gave importance to spouse’s profession. On the other hand, it was found that the dimensions of personality beliefs were significantly higher in the participants who had previously considered the lack of previous sexual intercourse in the choice of spouse, took virginity as a criterion, and preferred to have similar political views and cultural background.

When the relationship between marital adjustment and psychological symptoms and personality beliefs sub-dimensions was examined, no statistically significant relationship was found between psychological symptoms sub-dimensions

and marital adjustment. In addition, it was determined that there was a negative and significant relationship between passive-aggressive and schizoid personality beliefs and marital adjustment. As a result of matching the personality belief of the participants, it was found that the most common personality match in couples was reserved and obsessive compulsive personality. There was no significant difference in terms of marital adjustment in terms of personality types, which are most common in men and women. However, all psychological symptom sub-dimensions of men were found to be significantly higher in avoidant and obsessive compulsive personalities. Among women, depression and anxiety scores were found to be significantly higher in couples with avoidant and obsessive compulsive personality beliefs.

It is thought that the findings obtained in the research may contribute in shaping the principles that should be considered in the structuring of therapeutic interventions for couples. It is thought that the research can be repeated with different samples with advanced studies.

Keywords: Spouse Selection, Marriage, Marriage Adjustment, Personality Beliefs, Psychological Symptoms

İÇİNDEKİLER

SAYFA

ÖZET……i
SUMMARY……iii
İÇİNDEKİLER……v
KISALTMALAR LİSTESİ……ix
TABLOLAR LİSTESİ……x
ŞEKİLLER LİSTESİ……xiii
EKLER LİSTESİ……xiv
ÖNSÖZ……xv
GİRİŞ……1
BİRİNCİ BÖLÜM……3
ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ……3
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ……3
1.2. ARAŞTIRMANIN ALT PPROBLEMLERİ……3
1.3. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ……4
1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI……6
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ……6
1.6. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI……7
1.7. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI……7
İKİNCİ BÖLÜM……8
KURAMSAL ÇERÇEVE……8
2.1. KİŞİLİK……8
2.1.1. Tarihsel Gelişim……8
2.1.2. Kişiliğin Tanımı……10
2.1.3. Kişilik, Huy, Karakter……11
2.1.4. Kişiliği Etkileyen Faktörler……11
2.1.5. Kişilik Yaklaşımları……12
2.1.5.1. Psikodinamik Yaklaşım……12
2.1.5.1.1. Sigmund Freud: Psikanaliz……12
2.1.5.1.1.1. Topografik Model……13
2.1.5.1.1.2. Yapısal Model……13
2.1.5.1.1.3. Libido ve Thanatos……13
2.1.5.1.1.4. Savunma Mekanizmaları……13
2.1.5.1.1.5. Psikoseksüel Gelişim Dönemleri……14
2.1.5.1.2. Alfred Adler: Bireysel Psikoloji……14
2.1.5.1.3. Carl Gustav Jung: Analitik Psikoloji……14
2.1.5.1.4. Karen Horney: Nevrozlar ve İnsan Gelişimi……15
2.1.5.1.5. Erich Fromm: Özgürlükten Kaçış……15

2.1.5.1.6. Harry Stack Sullivan: Kişiler Arası İlişkiler Kuramı…….. 15
2.1.5.1.7. Erik H. Erikson: İnsanın Sekiz Çağı……...16
2.1.5.2. Davranışçı Yaklaşım……..16
2.1.5.2.1. Burrhus F. Skinner: Radikal Davranışçılık…… 16
2.1.5.2.2. Neal E. Miller ve John Dollard: Eklektik Davranışçı Yaklaşım...17
2.1.5.2.3. Julian Rotter: Sosyal Öğrenme Kuramı……..17
2.1.5.2.4. Albert Bandura: Sosyal Bilişsel Kuram……...17
2.1.5.3. Bilişsel Yaklaşım……...17
2.1.5.3.1. George A. Kelly: Kişisel Yapılar Kuramı…… 17
2.1.5.3.2. Albert Ellis: Akılcı Duygusal Terapi……17
2.1.5.4. Ayırıcı Özellik Yaklaşımı…….. 18
2.1.5.4.1. Gordon W. Allport: Ayırıcı Özellik Kuramı…….. 18
2.1.5.4.2. Raymond B. Cattel: Faktör Analitik Ayırıcı Özellik Kuramı…….18
2.1.5.4.3. Henry Murray: Kişilikbilim Yaklaşımı……...18
2.1.5.4.4. Robert R. McCrea ve Paul T. Costa: Beş Faktör Kuramı……...19
2.1.5.5. Biyolojik Yaklaşım……19
2.1.5.5.1. Hans J. Eysenck: Biyoloji Temelli Faktör Analitik Ayırıcı Özellik Kuramı……..19
2.1.5.6. İnsancıl Yaklaşım……...20
2.1.5.6.1. Carl R. Rogers: Birey Merkezli Yaklaşım……...20
2.1.5.6.2. Abraham H. Maslow: Kendini Gerçekleştirme Kuramı……20
2.1.5.7. Varoluşçu Yaklaşım……...20
2.1.5.7.1. Rollo R. May: Varoluşçu Psikoloji……...21
2.1.6 Kişilik Bozuklukları……21
2.1.6.1. Paranoid Kişilik Bozukluğu……...21
2.1.6.2. Şizoid Kişilik Bozukluğu……...22
2.1.6.3. Şizotipal Kişilik Bozukluğu…….. 22
2.1.6.4. Antisosyal Kişilik Bozukluğu……22
2.1.6.5. Borderline (Sınırda) Kişilik Bozukluğu……...23
2.1.6.6. Histrionik Kişilik Bozukluğu…….23
2.1.6.7. Narsisistik Kişilik Bozukluğu……23
2.1.6.8. Çekingen Kişilik Bozukluğu……24
2.1.6.9. Bağımlı Kişilik Bozukluğu……24
2.1.8.10. Obsesif-Kompulsif Kişilik Bozukluğu……...25
2.2. EVLİLİK VE AİLE……25
2.2.1. Tarihsel Gelişim……25
2.2.2. Ailenin Tanımı……26
2.2.3. Ailenin Hayatımızdaki Önemi……26
2.2.4. Aile Yaşam Döngüsü……27
2.2.5. Eş Seçme ve Aile……27

2.2.6. Eş Seçimi ile İlgili Yaklaşımlar……27
2.2.6.1. Eş Seçimine Psikanalitik Yaklaşım…… 28
2.2.6.2. Eş Seçmede Ortak Özellikler Kuramı……28
2.2.6.3. Eş Seçmede Zıt Özellikler Kuramı……28
2.2.6.4. Uyaran-Değer-Rol Kuramı……28
2.2.6.5. Cinsel Stratejiler Kuramı……28
2.2.6.6. Evrimsel Kuram……29
2.2.6.7. Filtre (Süzgeç) Kuramı……29
2.2.6.8. Sosyal Rol Kuramı……29
2.2.7. Evlilik……29
2.2.8. Evlilik ile İlgili Yaklaşımlar……30
2.2.8.1. Psikodinamik Kuram…… 30
2.2.8.2. Bilişsel Davranışçı Kuram……30
2.2.8.3. Yaşantısal / İnsancıl Aile Kuramı……31
2.2.8.4. Yapısal Aile Kuramı……31
2.2.8.5. Stratejik Aile Terapileri Kuramı……31
2.2.8.6. Sosyal Çatışma Kuramı……31
2.2.8.7. Öyküsel (Narrative) Aile Danışması…… 32
2.2.8.8. Çözüm Odaklı Aile Danışması……32
2.2.8.9. Imago Eş Kuramı……32
2.2.9. Evlilik Uyumu……33
2.2.9.1. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler……33
2.2.9.2. İletişim ve Çatışma……34
2.2.9.3. Cinsel Sorunlar…… 34
2.3. AİLE VE RUH SAĞLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ…… 35
2.4. AİLE VE KİŞİLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ…… 36
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM……37
YÖNTEM……37
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ……37
3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ…… 37
3.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI……37
3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu…… 37
3.3.2. Kişilik İnanç Ölçeği……37
3.3.3. Evlilik Uyumu Ölçeği…… 38
3.3.4. Kısa Semptom Envanteri…… 38
3.4. VERİ ANALİZ TEKNİKLERİ……38
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM…… 40
BULGULAR……40
BEŞİNCİ BÖLÜM…… 81

SONUÇ VE TARTIŞMA……..81
ÖNERİLER……87
KAYNAKÇA……..88
EKLER…….....

KISALTMALAR LİSTESİ

DSM-III-R : Diagnostic and Statisctial Manual of Mental Disorders Third Edition

DSM-IV : Diagnostic and Statisctial Manual of Mental Disorders Fourth Edition

DSM-IV-TR : Diagnostic and Statisctial Manual of Mental Disorders Fourth Edition Text Revision

DSM-5 : Diagnostic and Statisctial Manual of Mental Disorders Fifth Edition

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

ANOVA : Tek Yönlü Varyans Analizi

BDT : Bilişsel Davranışçı Terapi

A.G.E.: Adı Geçen Eser

V.D. : Ve Diğerleri

TUİK : Türkiye İstatistik Kurumu

TABLOLAR LİSTESİ

TABLO **SAYFA**

Tablo 1. Demografik Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri.....**40**
Tablo 2. Evlilik Yaşamı ile İlgili Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri **41**
Tablo 3. Eş Seçimindeki Tercihler Değişkenlerinin Betimleyici İstatistikleri **42**
Tablo 4. Yaş, Evlilik Yaşı, Evlilik Süresi, Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtiler ve Kişilik İnançları Puan Ortalamaları, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri **43**
Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **46**
Tablo 6. Kadın ve Erkeklerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Alt Boyutlarının Eşleşmiş Örneklem t Testi Bulguları **48**
Tablo 7. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları.....**49**
Tablo 8. Eşle Akrabalık Durumuna Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları.....**50**
Tablo 9. Çocuk Sahibi Olma Değişkenine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları.....**51**
Tablo 10. Daha Önce Psikolojik Destek Alma Değişkenine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **52**
Tablo 11. Eş Tarafından Şiddete Maruz Kalma Değişkenine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Mann Whitney U Testi Bulguları **53**
Tablo 12. Eş Seçiminde Güzellik/Yakışıklılık Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **54**
Tablo 13. Eş Seçiminde Eğitim Düzeyi Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **55**
Tablo 14. Eş Seçiminde Yaş Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları.....**56**
Tablo 15. Eş Seçiminin Kişinin Kendisi Tarafından Yapılmış Olması Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **57**

Tablo 16. Eş Seçiminde Dini İnanç Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **.....59**
Tablo 17. Eş Seçiminde Saygın Bir Meslek Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **.....60**
Tablo 18. Eş Seçiminde Partnerin Daha Önce Cinsel Birliktelik Yaşamamış Olması Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **.....61**
Tablo 19. Eş Seçiminde Benzer Kültürel Yapılar Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **.....62**
Tablo 20. Eş Seçiminde İyi Bir Maddi Gelir Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **.....63**
Tablo 21. Eş Seçiminde Aynı Siyasi Görüşe Sahip Olma Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **.....64**
Tablo 22. Eş Seçiminde Partnerin Bakire/Bakir Olması Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **.....65**
Tablo 23. Eş Seçiminde Cinsel Yönden Çekicilik Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **.....66**
Tablo 24. Evlilik Uyum Düzeyine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları **.....67**
Tablo 25. Eğitim Düzeyine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları **.....68**
Tablo 26. Ekonomik Duruma Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Kruskal Wallis Testi Bulguları **.....70**
Tablo 27. Eşin İlgi Alanına İlişkin Görüşlere Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları**.....72**
Tablo 28. Katılımcıların Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnanç Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizi**.....74**

Tablo 29. Çiftlerin Kişilik İnancı Boyutlarının Eşleşmelerinin Betimsel İstatistikleri **..75**
Tablo 30. Kişilik İnançları Boyutlarına Göre Eşleşen Çiftlerde Kadınların Evlilik Uyumu Puanlarının Kruskal Wallis Testi **.....77**
Tablo 31. Kişilik İnançları Boyutlarına Göre Eşleşen Çiftlerde Erkeklerin Evlilik Uyumu Puanlarının Kruskal Wallis Testi **.....77**
Tablo 32. Kişilik İnançları Boyutlarına Göre Eşleşen Çiftlerde Kadınların Psikolojik Belirti Alt Boyut Puanlarının Kruskal Wallis Testi **.....78**
Tablo 33. Kişilik İnançları Boyutlarına Göre Eşleşen Çiftlerde Erkeklerin Psikolojik Belirti Alt Boyut Puanlarının Kruskal Wallis Testi **.....79**

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİL **SAYFA**

Şekil 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Kişilik İnanç Alt Boyutları Dağılımının Grafiksel Gösterimi 44
Şekil 2.Eş Seçiminde Eğitim Düzeyinin Cinsiyete Göre Dağılımı 44
Şekil 3. Eş Seçiminde Saygın bir Meslek Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 44
Şekil 4. Eş Seçiminde Daha Önce Cinsel Birliktelik Yaşamamış Olması Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 45
Şekil 5. Eş Seçiminde Dini İnanç Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 45
Şekil 6. Eş Seçiminde Yaş Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 45
Şekil 7. Eş Seçiminde Eşini Kendi Seçmesi Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 45
Şekil 8. Eş Seçiminde Güzellik/Yakışıklılık Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 45
Şekil.9. Eş Seçiminde Aynı Kültürel Yapı Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 45
Şekil 10. Eş Seçiminde Aynı Siyasi Görüş Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 46
Şekil 11. Eş Seçiminde İyi Bir Maddi Gelir Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 46
Şekil 12. Eş Seçiminde Bekaret Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 46
Şekil 13. Eş Seçiminde Cinsel Yönden Çekicilik Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı 46
Şekil 14. Çiftlerin Kişilik İnancı Eşleşmeleri Dağılımlarının Grafiksel Gösterimi 76

EKLER LİSTESİ

EK-A: ETiK KURUL KARAR ÖRNEĞİ
EK-B: BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU
EK-C: SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU
EK-D: KİŞİLİK İNANÇLARI ÖRNEĞİ
EK-E: EVLİLİK UYUMU ÖLÇEĞİ
EK-F: KISA SEMPTOM ENVANTERİ

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında desteği ve yönlendirmesi ile emeği geçen tez danışmanım; Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nuşin BİLGİN'e çok teşekkür ederim.

Akademik hayatım boyunca bana kazandırdıkları her herşey için ve geleceğime tuttukları ışık ve bilgilerle donattıkları için bütün hocalarıma minnetimi belirtmek istiyorum.

Tüm hayatım boyunca ve zorlu tez sürecinde, benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen her zaman yanımda olan sevgili ailem, Senem ŞENER ve İsmail ŞENER'e, her daim yaptığı fedakârlıklar ile hayatımda olan eşim Cem SOLMAZ'a, biricik kızım Derin SOLMAZ'a, her soruma cevap bulmaya çalışıp yardımcı olan değerli arkadaşlarım Buse MAMUR, Kerem YILMAZ ve Nazlı TÜCCAROĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

İnsanların mutlu bir yaşam sürdürebilmesi, ihtiyaçlarının sürekli, dengeli ve doyum sağlayacak düzeyde karşılanmasına bağlıdır.[1] Bu bağlamda evlilik ilişkilerinde ki dengeler insan ilişkilerinin bir bölümü olarak büyük önem taşımaktadır. Evlilik, sosyal ilişkiyi oluşturan kadın ve erkeğin yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanmasında uzun süreli doyum sağlayacak bir mekanizma olarak işlev görmektedir.[2]

Evlilik, M.Ö. 2000 yıllarından günümüze kadar varlığını temel özellikleriyle korumaktadır. [3] Kelley ve arkadaşları, eşler ve çocuklar arasındaki ilişkiyi, uzun bir zaman diliminde olan güçlü, sıkı ve çok yönlü bağımlılık içeren yakın ilişki olarak tanımlamaktadır. Yalnız bu yakın ilişki her zaman istenildiği gibi olmamakta, sorunlar ortaya çıkabilmektedir.[4]

Aile birçok yönüyle diğer sosyal yapılardan farklılıklar göstermektedir. Toplumsal değişimlerden etkilenmekle birlikte kendine has özelliklerini korumaktadır. Ailenin evrenselliği, duygusal temele dayanması, şekillendirme özelliği, sınırlı kapsamı, sosyal yapının çekirdeği olması, üyelerinin sorumlulukları sosyal kurallarla çevrili olması, sürekli ve aynı zamanda geçici bir doğaya sahip olması bu has özelliklerinden bazılarıdır. Ek olarak, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal ve bunlar gibi yönleri bulunan çok faktörlü bir yapıdır.

Toplumun temeli aileye, ailenin temeli de evliliğe dayanmaktadır. Süreç içerisinde yaşanan tüm toplumsal değişimlere karşı evlilik, toplumun devamlılığını sağlayan, aile üyelerinin bütünlüğünü koruması, çocukların eğitim ve bakımı gibi işlevleri karşılaması yönüyle, toplumun en önemli birimi olma özelliğini taşımakta ve taşımaya da devam edeceği öngörülmektedir.[5]

Psikolojik sorunlar, bireysel ve sosyal süreçlerdeki uyumsuzluklar ile kendini göstermektedir. Bireyin en yakın sosyal çevresi ise, içinde bulunduğu aile sistemidir. Yaşanılan psikolojik sorunların en yakınlarındaki kişilerle etkileşiminde kendini göstermemesi olanakdışı görünmektedir. Aile üyesinin evlilik içi doyum ve uyumunu

[1]Mürüvvet Bilen, ***Sağlıklı İnsan İlişkileri***, Armoni Ltd. Şti., Ankara, 1994, s. 45
[2]Haluk Yavuzer, ***Evlilik Okulu***, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2010, s. 172
[3]Kurban Özuğurlu, ***Evlilik Raporu***, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1985, s. 36
[4]Yavuzer, a.g.e., 173
[5]Nurşen Adak vd., ***Değişen Toplumda Değişen Aile***, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2016, s. 40

arttırmak için, bireyin salt kendi sorunlarına odaklanmaktan ziyade aile içerisindeki dinamiği anlamak, bütün olarak değerlendirmek gerekmektedir.[6]

Evlilik ve kişilik arasındaki ilişkileri ortaya koymaya çalışan araştırmalarda, evli çiftlerin arasındaki kişilik benzerliği üzerinde durulmaktadır. Ancak bu çalışmalar incelendiğinde kişilik ve evlilik ile ilgili birbirinden çok faklı çalışmalar olduğu görülmekte, bu konuda tam bir uzlaşmaya varılamadığı görülmektedir.[7] Evliliğin, bireyin kendisini bir başkasıyla birleştirmesine olanak sunan bir kurum olduğunu söyleyen Fowers, bu kurumda bireyin kişiliğinin gelişimi ve doyum yaşamasını sağladığı görüşünü savunmaktadır.[8]

Nesnel kişilik özelliklerinin yanısıra algılanan kişilik yapılarının da evlilik ile ilişki olabileceğinden hareketle yürütülen bu çalışmada, kişiliği kategorik değerlendiren sınıflama modeline göre kişilik ile evlilik arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Aynı zamanda bazı bulgular arasındaki tutarsızlıkta demografik değişkenlerin rolü de olabileceği düşüncesiyle bu değişkenler ayrıntılarıyla çalışma kapsamında ortaya konulmuştur.

Bu tezin kapsamında evli çiftlerin kişilik inançları ile eş seçimi, evlilik uyumu, sosyodemografik değişkenlerin rolü ve ruhsal sorunlarının arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda çiftlerin kişilik inançlarına göre eşleşmelerindeki evlilik uyumu, ruhsal sorunlar yaşama durumları ve bu değişkenlerin birbirleriyle ilişkisi, literatürdeki çalışmalar ve kuramlar bağlamında ortaya konmuştur.

Bu araştırma sonucunda ulaşılan verilerin aile ve çift terapilerine, çiftlerin kişilik inançlarındaki sorun ortaya çıkarabilecek konularda farkındalık sağlanmasına ve terapi uygulamalarına katkıda bulunması hedeflenmektedir. Aynı zamanda evli çiftlerin birbirlerinden farklı kişilik inançları nedeniyle birbirlerine olan davranışlarındaki farklılıkları fark etmeleri ve bu durumun evlilik uyumuna faydalı olacağı düşünülmektedir.

---

[6]İbrahim Ethem Özgüven***, Evlilik ve Aile Terapisi,*** Nobel Kiitap, Ankara, 2017, s. 1

[7]Özgür Seyfi Denli, Evli Çiftlerde Eşler Arasında Algılanan Kişilik Benzerliğinin Evlilik Uyumu ve Evlilik Doyumuyla İlişkisinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ufuk Üniversitesi, Ankara, 2016, s. 21 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

[8]Metehan Çelik, Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2006, s. 21 **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu çalışmada ele alınan problem, “Evli çiftlerin kişiik inançlarının, eş seçimi, evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve sosyodemografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?”

1.2. ARAŞTIRMANIN ALT PPROBLEMLERİ

1. Evli çiftlerin kişilik inancı ile eş seçimleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Evli çiftlerin kişilik inancı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Evli çiftlerin kişilik inancı ile ruhsal belirtileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Evli çiftlerin kişilik inancı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Evli Çiftlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Eşleşmiş Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
7. Evli çiftlerin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
8. Evli çiftlerin Eşle akrabalık Durumu Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
9. Evli çiftlerin Çocuk Sahibi Olma Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
10. Evli çiftlerin Daha Önce Psikolojik Destek Alma Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
11. Evli çiftlerin Eş tarafından Şiddete Maruz Kalma Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
12. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Güzellik/Yakışıklılık Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
13. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Eğitim Düzeyi Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
14. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Yaş Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
15. Evli çiftlerin Eş Seçiminin Kişinin Kendisi Tarafından Yapılmış Olması Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

16. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Dini İnanç Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
17. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Saygın Bir Meslek Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
18. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Partnerin Daha Önce Cinsel Birliktelik Yaşamamış Olması Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
19. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Benzer Kültürel Yapılar Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
20. Evli çiftlerin Eş Seçiminde İyi Bir Maddi Gelir Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
21. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Aynı Siyasi Görüşe Sahip Olma Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
22. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Cinsel Yönden Çekicilik Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
23. Evli Çiftlerin Evlilik Uyum Düzeyleri ile Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?
24. Evli Çiftlerin Eğitim Düzeyleri ile Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?
25. Evli Çiftlerin Eğitim Düzeyleri ile Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?
26. Evli Çiftlerin Eşin İlgi Alanına İlişkin görüşleri ile Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?
26. Evli Çiftlerin Eşin İlgi Alanına İlişkin görüşleri ile Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

1.3. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

1. Evli çiftlerin kişilik inancı ile eş seçimleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.
2. Evli çiftlerin kişilik inancı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.
3. Evli çiftlerin kişilik inancı ile ruhsal belirtileri arasında anlamlı bir farklılık vardır.
4. Evli çiftlerin kişilik inancı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.
5. Evli Çiftlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
6. Eşleşmiş Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

7. Evli çiftlerin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
8. Evli çiftlerin Eşle akrabalık Durumu Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
9. Evli çiftlerin Çocuk Sahibi Olma Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
10. Evli çiftlerin Daha Önce Psikolojik Destek Alma Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
11. Evli çiftlerin Eş tarafından Şiddete Maruz Kalma Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
12. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Güzellik/Yakışıklılık Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
13. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Eğitim Düzeyi Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
14. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Yaş Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
15. Evli çiftlerin Eş Seçiminin Kişinin Kendisi Tarafından Yapılmış Olması Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
16. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Dini İnanç Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
17. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Saygın Bir Meslek Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
18. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Partnerin Daha Önce Cinsel Birliktelik Yaşamamış Olması Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
19. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Benzer Kültürel Yapılar Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
20. Evli çiftlerin Eş Seçiminde İyi Bir Maddi Gelir Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
21. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Aynı Siyasi Görüşe Sahip Olma Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
22. Evli çiftlerin Eş Seçiminde Cinsel Yönden Çekicilik Tercihi Değişkenine Göre Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
23. Evli Çiftlerin Evlilik Uyum Düzeyleri ile Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.

24. Evli Çiftlerin Eğitim Düzeyleri ile Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.
25. Evli Çiftlerin Eğitim Düzeyleri ile Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.
26. Evli Çiftlerin Eşin İlgi Alanına İlişkin görüşleri ile Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.
26. Evli Çiftlerin Eşin İlgi Alanına İlişkin görüşleri ile Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Vardır.

1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada İstanbul'da yaşayan evli çiftlerin kişilik inançları ile eş seçimleri, evlilik uyumları, psikolojik belirtileri, sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişkilerin saptanması amaçlanmıştır.

1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Aile toplumun temel birimidir. Boyut ve kapsamları zaman içerisinde bir takım değişimlere uğramakla birlikte, her toplumda en temel birim olma özelliğini korumaktadır. Evlilik ise, içinde karmaşık etkileşimlerin olduğu kadın ve erkekten oluşan bir yapıdır. Eşler birbirinden farklı özgeçmişleri, kişisel davranış ve alışkanlıkları, şimdiki kişilik yapıları ile bir araya gelmektedir. Her bir dinamik çiftleri farklı derecelerde etkilemektedir.

Eş seçimi insan yaşamındaki en önemli kararlardan biridir. Evlilik, insan yaşamının ortalama olarak yarısını alabilmekte ve bu kararla olumlu yada olumsuz etkilenmektedir. Bireyin doğru eş seçimini yapması, evlilik yaşamındaki uyumla ve bütünüyle mutlu bir yaşam sürdürebilmesi ile ilişkili olmaktadır.

Bireylerin, kişilik inançlarındaki olumsuz yaklaşımlar ve psikolojik sorunlar ise bireysel, sosyal süreçler ve aile ilişkilerinde olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Bu araştırmada, kişilik inançlarının çiftlerin eş seçimiyle ilişkisi olabileceği ve devamında evlilik uyumunda değişimlere yol açabileceği ve ortaya psikolojik belirtiler çıkarabileceği düşünülmektedir.

Literatürde benzer çalışmaların çok sınırlı sayıda olması, bu araştırmanın literatür açısından gerekli ve yararlı olacağını göstermektedir. Bu anlamda yapılan araştırma, literatüre katkı sağlamak, şimdiye kadar yapılan benzer çalışmaları

zenginleştirmek, bundan sonra yapılacak olan çalışmalara kaynak oluşturmak adına önem arz etmektedir.

1.6. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

1. Katılımcı deneklerin kendilerine yöneltilen ölçek sorularına samimi bir şekilde cevap verdiği varsayılmaktadır.

2. Araştırmada kullanılan ölçeklerin elde edilmeye çalışılan verileri toplamaya yeterli olduğu varsayılmaktadır.

3. Örneklemi oluşturan bireylerin evreni temsil etmeye yeterli olduğu varsayılmaktadır.

1.7. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1. Bu araştırma, İstanbul ilinde yaşayan 100 kadın ve 100 erkek ile oluşan 100 çiftten, toplam 200 yetişkin bireyden elde edilen verilerle sınırlıdır.

2. Elde edilen veriler, kişilik inanç ölçeği, kısa semptom envanteri, evlilik uyumu ölçeği ile sınırlıdır.

3- Araştırmada kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarından edinilen bilgiler kişilerin bu ölçeklere verdiği samimi cevaplarla ve ölçeklerin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. KİŞİLİK

2.1.1. Tarihsel Gelişim

Kişilik ile ilgili, tarih boyunca çok çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Bu sınıflandırma çabalarının ilklerinden biri olan Hippokrates, karakteri organizmada baskın olan akışkan tipi ile açıklamıştır. Yara ve kusmukları inceleyip, aralarındaki farklılıklara odaklanmıştır. İncelemeleri sonucunda, kan, lenf, sarı öd, siyah öd olmak üzere dört farklı akışkan tipine ulaşmıştır. Bu akışkanlarda baskın olan kan ise, kişinin kanlı canlı kişilik tipinde olduğu, heyecanlı karakter özellikleri taşıdığı sonucunu çıkarmıştır. Baskın olan akışkan lenf ise, ağır kanlı, hantal kişilik tipinde olduğu yavaş, soğuk kişilik özellikleri gösterdiği, baskın olan akışkan sarı öd ise, hırçın kişilik tipinde olduğu, kızgın tatsız karakter özellikleri gösterdiğini düşünmüştür. Son olarak baskın olan akışkan siyah öd ise, melankolik kişilik tipinde olduğu, üzgün, karamsar karakter özellikleri gösterdiğini söylemiştir.[9]

Alman nöropsikiyatr Ernest Kretschmer, Hippokrates'in sınıflandırmasını geliştirerek kişiliğin fiziksel özelliklerle ilişkili olabileceğini öne sürerek, dört ana kişilik tipi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Küt beden (piknik) tiplerin, ufak ve yuvarlak fiziksel özelliklerde olduğu ve bu özelliklerin açık yürekli, neşeli, içten, gerçekçi kişilik özellikleriyle ilişkili olduğu sonucuna varmıştır. Leptosome tiplerin, uzun ve ince fiziksel özelliklerde, bu kişilerin ihtiyatlı, soğuk, hayalci kişilikler olduğu, atletik tiplerin, geniş omuzlu ve kaslı olduğu ve bu özelliklerinin tepkisel, sinirli kişilik özellikleri ile ilişkisini belirtmiştir. Doğuştan kusurlular (displazik) tiplerin ise, yetersiz gelişme ve normalden uzaklaşan fiziksel özelliklerinin, güçsüz aşağılık duygusuna sahip kişiler olacağı şeklinde açıklanmıştır.[10]

Kişiliği en kapsamlı tanımlayan araştırmacılardan biri Sigmund Freud ise, psikanalitik modeli oluşturmuştur.[11] Yaşamın herhangi bir döneminde ortaya çıkan bozuklukların temelinde karakter tiplerinin etkinliğini ve belli bir gelişim dönemiyle

[9]François Lelord ve Christophe André, ***Zor Kişiliklerle Yaşamak,*** Çev. Rıfat Madenci, İletişim Yayınları, İstanbul, 2019, s. 11.
[10]Jean Delay ve Pierre Pichot, ***Abrégé de psychologie,*** Masson, Paris, 1964, s. 337
[11]Selçuk Aslan, "Kişilik, Huy ve Psikopatoloji", ***RCHP Psikiyatride Derlemeler Olgular ve Varsayımlar Dergisi,*** 2008, sayı: 1-2, 7-18, s. 9

ilişkilerini belirtmiştir. Ancak her bireyin kendine özgülüğünü vurgulamış, bireylerin özelliklerini kendi içinde değerlendirmeye önem vermiştir.[12]

Davranışların temelinde, bilinçdışı süreçlerin etkili olduğunu ve bilinçdışı çatışmaların sonucu olarak ortaya çıktıklarını ifade etmiştir. Yapısal modelle id, ego, süperogonun istek ile sosyal yaşam arasındaki denge kurmasını ve savunma düzenekleri ile de bunları dış dünyaya yansıtmanın yollarını tanımlamıştır.[13]

Gordon Allport, yaptığı çalışmalarla boyutsal tanımlara yol açmıştır. Her bireyin kendine özgü özelliklerine vurgu yaparak bireyi idiografik değerlendirmiştir.[14]

İlerleyen yıllarda kişiliği kategorilere ayırmak yerine boyutlarına göre sınıflandırmanın daha doğru olacağını düşünen öncülerden bir diğeri, R.B. Catell'dir. Araştırmacı, benzer tanımların aynı kişilik boyutlarını değerlendirdiğini fark etti. Ve bunları onaltı kişilik özelliği olarak belirledi. 16PF testi ile iki zıt kişilik özelliğinin ölçülmesi, günümüzde hala devam etmektedir.[15]

Carl Rogers ise kişiliği, bireyin deneyimleri ile şekillenmiş kendilik algısı olarak tanımlamaktadır.[16]

Yakın dönemlerde kişiliği daha basit bir biçimde ölçmeyi hedefleyen diğer bir araştırmacı ise, Eysenck'dir. Eysenck kişiliği iki büyük eksende tanımlamaktadır. Bunlar dışadönüklük-içe dönüklük ve nörotik-denge eksenidir. Bu yaklaşım tarihsel gelişimde çok önemli bir yer tutsa da, örneğin zor kişilikleri birbirinden ayırt etmekte karşılaştığı güçlükler nedeniyle yeni çözümlere ihtiyaç duyuyordu.

Bu zorlukları çözümlemek amacıyla ortaya atılan en başarılı olmuş modellerden biri ise, Robert Cloninger'in modeli olmuştur. Tanımladığı modelde, kişilik yedi bileşenden oluşur. Bunların ilk dört mizaç boyutu, yenilik arayışı, cezadan sakınma,

---

[12]Paul Crits-Christoph and Jacques P. Barber, ***Empirical research on the treatment of personality disorders,*** Handbook of Personality Disorder, (Ed Magnavita)John Wiley Sons, USA, 2004, s. 513

[13]Nick Toton and Michael Jacobs, ***Character and Personality Types***, Open Universty Press, Philedephia, 2001, s.45.

[14]Aslan, a.g.e., s. 10

[15]Pierre Pichot, ***Les Tests mentaux***, PUF, Paris, 1991, s.38.

[16] Ali Eryılmaz ve Selahidin Öğülmüş, "Ergenlikte Oznel İyi Oluş Ve Beş Faktörlü Kişilik Modeli", ***Eğitim Fakültesi Dergisi***, Ahi Evran Üniversitesi (KEFAD), Kırşehir, 2010, Cilt 11/Sayı 3, 189-203. s.191

ödüle bağımlılık, ve ısrar iken sonradan eklediği diğer üç karakter boyutu ise, öz denetim, işbirliği ve öz-aşkınlık'tır.[17]

Dünya Sağlık Örgütü ise kişiliği sınıflandırmada DSM-V'de yayınladığı on büyük kişilik tipini kullanmaktadır.[18]

2.1.2. Kişiliğin Tanımı

Kişilik, bireyin içsel kaynaklarından ortaya çıkan, süreklilik içeren davranışları ve bu davranışların güdüsel, duygusal, bilişsel süreçleri de içine alan eğilimlerin bütünü şeklinde tanımlanabilir.[19]

Kişilik sözcüğü, adını eski yunan tiyatrolarındaki drama oyuncularının yüzüne taktığı persona kelimesinden almıştır. Persona, oyuncunun gerçek davranışlarını değil yüzüne taktığı maskenin davranışlarını giyindiğini ifade ediyordu. Yıllar içerisinde persona kavramı, kişilik ile örtüşerek adını vermiştir.[20]

Kişiliği tanımlama çabası birçok araştırmacı tarafından uzlaşılamaz bir konu olmuştur. Araştırmacılar, konu üzerinde farklı yaklaşımlarla kişiliğe açıklama getirme gayreti içinde olmuş, konu büyük tartışmalara yol açmıştır. Bir yaklaşım kişiliği bilinçdışı süreçlerin etkisiyle tanımlarken, diğer bir yaklaşım kalıtımın ve biyolojik faktörlerin etkisiyle açıklamıştır. Kalıtım etkisine tepki olarak doğan bir yaklaşım ise, insanın kendini onaylama ve bireysel sorumluluk kazanma amacıyla kişiliğin yapılandığını öne sürer. Davranış kuramcıları, beklenti ve koşulların etkisinin önemini vurgularken, bilişsel kuramcıları bilgiyi işleme sürecinin etkisini vurgularlar. Her bir yaklaşım kişiliği farklı tanımlıyor olsa da, her biri kişiliği anlamamıza büyük katkıda bulunurlar.

Kişilik ile çalışan araştırmacılar, kişiliği farklı yaklaşımlarla açıklasalar da üzerinde ortak durdukları üç ana konu vardır.

1- Kalıtsal yada çevresel faktörler

İnsanların doğuştan bazı özellikleri ile doğduğu yada çevresel faktörlerin davranışlarını belirlemede etkisinin ne olduğu üzerinde durulur.

2- Davranışın bilinçli yada bilinçdışı olma durumu

---

[17]Lelord ve André, a.g.e., s.14

[18]Amerikan Psikiyatri Birliği, ***Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı,*** Çev. Ertuğrul Köroğlu, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2014, s. 327

[19]Jerry M. Burger, ***Kişilik,*** Çev. İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2016, s. 32

[20]Aslan, a.g.e., s. 8

İnsanlar davranışlarının altında yatan farkında olmadığı nedenler, bilinçaltı, bilinçdışı süreçler ile davranışlarda bulunduğu ya da bireyin düşüncelerini karşı tarafa aktararak davranışlarda bulunduğu düşünülür.

3- Özgür irade ile yada belirleyicilik durumu

Davranışların özgürce mi yoksa dış-çevresel etkenlerin etkisi ile mi gerçekleştiği üzerinde durulur.[21]

Kişiliği tanımlamaya dönük yaklaşımların yanısıra bu alanda çeşitli değerlendirme araçları da geliştirilmiştir. Nesnel ölçmeye yönelik objektif testler yada öznel değerlendirmeye yönelik projektif testler olarak iki grupta çalışmalar sürmektedir. Bu testler arasında yapısal özellikleri değerlendiren en sık kullanılan testlerden biri Minesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri'dir. Projektif değerlendirenler arasında en sık kullanılanlar ise, Rorscharch ve Tematik Algı Testi'dir.[22]

2.1.3. Kişilik, Huy, Karakter

Kişilik, huy ve karakter tanımları birbirleriyle çok karıştırılmaktadır. Huy, kişinin doğuştan biyolojik olarak sahip olduğu ve yaşam boyunca çok az değişen özellikleri iken, karakter sosyal-kültürel çevrenin etkisiyle çeşitli kuramlara göre farklı gelişim dönemlerinde oluşan özellikleridir. Kişilik ise huy ve karakterin birleşmesinden oluşan sürekli dinamik bir etkileşimde olan davranış kalıplarıdır.[23] [24]

2.1.4. Kişiliği Etkileyen Faktörler

Kişilik gelişimi çok sayıda faktörün biraraya gelmesinden oluşmaktadır. Biyolojik olarak genetik ve fiziksel özelliklerden etkilenirken, sosyo-kültürel bağlamda aile, arkadaşlar, kültürel etkenlerden ve sayısız diğer faktörün birleşiminden oluşmaktadır.[25]

---

[21]Burger, a.g.e., s 35

[22]İbrahim Taymur ve M. Hakan Türkçapar, "Kişilik: Tanımı, Sınıflandırması ve Değerlendirmesi", ***Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar,*** 2012, ıv/sayı:2, 154-177, s. 157

[23]Duane P. Schultz ve Sydney Ellen Schultz, ***Theories of Personality***, Brooks/Cole Publishng Company, 1998.

[24] Kathryn Lemery, "Developmental Models of Infant and Childhood Temperament", ***Developmental Psychology,*** 1999, 35(1), 189-204. s.191

[25]Doğan Cüceloğlu, ***İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları,*** Remzi Kitabevi, İstanbul, 2011, s. 404

2.1.5. Kişilik Yaklaşımları

Kişilik kuramcılarına göre kişilik, bireyin tüm özelliklerinin dışarıdan gözlemlenememesi nedeni ile varsayımsal bir kavramdır.[26] Psikoloji, insanoğlunun karmaşık yapısı, görece genç bir bilim dalı olması, nesnel değerlendirmeye elverişli diğer bilim dallarına nazaran kesin yargılara varmasının zorluğu ve insanın kendi kendini değerlendirme zorunluluğu gibi birçok nedenle kesin yargılara varması zor bir bilim dalıdır. Tarih boyunca insan davranışlarını açıklamaktaki yaşanan farklı perspektiflerin varlığı, bu nedenlerle kaçınılmaz olmaktadır. Kişiliği açıklamaya çalışan her bir kuramcı, kendi deneyimleri, dünya görüşü ve iletişim biçimleri ile bir yaklaşım oluşturmuşlar ve bilimsel metotlarla bu düşüncelerini kanıtlamışladır. Bu yaklaşımların her biri, kişiliği anlamaya dönük çok değerli katkıları olmuş olsa da, kendi içlerinde eksiklikleri, birbirine göre kişiliğin farklı yönlerini anlatmakta üstünlükleri vardır.

2.1.5.1. Psikodinamik Yaklaşım

Tarih boyunca kişiliği tanımlayan çok sayıda araştırmacı olsa da Sigmund Freud psikodinamik yaklaşımla kişiliği en kapsamlı tanımlayan ilk kuramcılardan sayılır. Psikodinamik yaklaşım ilk açıklandığında birçok çevre tarafından eleştirilere maruz kalmış, şiddetli tartışmalara yol açmıştır. Çocuk cinselliği, davranışların bilinçdışı süreçlerle açıklanması, cinsel ve saldırgan dürtü kuramları eleştirilerin odak noktası olmuştur. Davranışlarımızın kendi kontrolümüz dışında farkında olmadan gelişmesi yaklaşımı o günlerde kabul edilmemesine rağmen, günümüzde çokça çevre tarafından kullanılmaktadır. Psikodinamik yaklaşımın kurucusu Sigmund Freud'u zaman içerisinde başka araştırmacılar da takip etmiş, kendi kişilik kuramlarını oluşturmuş ancak bilinçdışı süreçlerin etkisini reddetmemişlerdir.[27] Freud'un yirminci yüzyıl içerisindeki düşünceleri sanat, tiyatro, reklam, politika gibi çok farklı alanları etkilemiş, bu alanlarda çok sayıda kişiyi peşinden sürüklemiştir.[28]

2.1.5.1.1. Sigmund Freud: Psikanaliz

Psikanaliz, gözlem ve deneyimlere dayanması, geçmişi belirsiz, yeterli bilimsel kanıta dayalı olmaması ve öne sürdüğü kuramların eleştirilere maruz kalmasıyla uzun yıllar takipçisi olmayan bir kuram olmuştur. Sigmund Freud, bağımlılık ve nöropatoloji

---

[26] Veysel Dal ve Ahmet Hüsrev Eroğlu, "Farklı kişilik özelliklerine sahip bireylerin risk algılarının tüketici davranışı açısından incelenmesi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma", ***İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi***, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2015, 20.2., 361-385, s.362

[27] Banu Yazgan İnanç ve Esef Ercüment Yerlikaya, ***Kişilik Kuramları,*** Pegem Akademi, Ankara, 2012, s. 5

[28] Burger, a.g.e., s 72

üzerine yaptığı çalışmalardan sonra Breuer ile tanışmış ve histeri üzerine yaptığı çalışmalar ilk eserlerinden olmuştur. Bilinçdışı süreçler, hipnoz çalışmaları, düş yorumları, topografik model tanımları ile devam etmiştir. Kişilik gelişiminin çocukluk döneminin ilk altı yılında geliştiğini vurgulamıştır.[29] İlerleyen yıllarda Anna Freud ve Otto Fenichel karakter gelişimini savunma mekanizmaları ile ilişkilendirilmiştir. Matür, immatür, nevrotik düzenekler açıklanmıştır. Normal karakterlerin dürtü ve istekleri ile nasıl davranışlar gerçekleştirdiği üzerinde durulmuştur.[30]

2.1.5.1.1.1. Topografik Model

Bu modele göre ruhsal yapı bilinç, bilinçöncesi ve bilinçdışı olmak üzere üç farkındalık katmanından oluşur.

Bilinç, ruhsal yapının farkında olduğu katmandır.

Bilinçöncesi, ruhsal yapının kendiliğinden yada yeterli bir çaba ile bilinç düzeyine gelebilen katmanıdır.

Bilinçdışı ise, ruhsal yapının farkında olmadığı ancak davranışlarımızın büyük bir bölümünü yöneten katmandır.[31]

2.1.5.1.1.2. Yapısal Model

Bu modelde kişilik üçe ayrılır. Bunlar, id,ego ve süperego'dur. İd, insanın doyurulamaz istek ve ihtiyaçları, en ilkel yanıdır. Süperego, toplum tarafından kabul edilmeyen isteklerde ide karşı duran bir güçtür. Ego ise, bu iki yapı arasında arabuluculuk görevini üstlenen, dengeyi kuran mekanizmadır.[32]

2.1.5.1.1.3. Libido ve Thanatos

İnsan davranışlarına, içgüdü yada dürtülerden kaynaklanan içsel güçlerin enerjisini veren mekanizmadır. İki ana tip içgüdü vardır. Libido, yaşam yada cinsellik içgüdüsü ve thanatos, ölüm yada saldırganlık içgüdüsüdür.[33]

2.1.5.1.1.4. Savunma Mekanizmaları

Freud'un savunma mekanizmalarına dair ilk düşünceleri 'Savunma Psikonevrozları' adlı makalesinde ortaya çıkmıştır. Benliğin hoş olmayan yada dayanılmaz isteklerine karşı geliştirdiği bir mekanizma olarak ortaya çıkmıştır. Bilinç düzeyinde başa çıkılamayacak kadar korkunç yada sarsıcı olan düşünceler,

[29]Yıldız Akvardar vd., ***Psikanalitik Kurama Giriş,*** Bağlam Yayınları, İstanbul, 2019, s. 12
[30]Aslan, a.g.e., s. 10
[31]Yazgan İnanç ve Yerlikaya, a.g.e., s. 19
[32]Gökçe Cansever, ***İçimdeki Ben,*** Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1985, s. 115
[33]Burger, a.g.e., s 80

bilinçaltına itilerek, duyulacak kaygı-korku azaltılmaya yada yok edilmeye çalışılır. Bu istenmeyen düşüncelerle başa çıkmak için kullanılan tekniklere savunma mekanizmaları denir. Savunma mekanizmaları benlik bütünlüğünün korunması amacı, bozuklukların ortaya çıkmaması ve uyumun yeniden sağlanması amacındadır. Başlıca savunma mekanizmaları, bastırma, gerileme, yapma-bozma, yalıtma, karşıt tepki oluşturma, yüceltme, yer değiştirme, baskılama, entellektüalizasyon ve rasyonalizasyon'dur.[34]

2.1.5.1.1.5. Psikoseksüel Gelişim Dönemleri

Psikodinamik modele göre kişilik gelişiminde iki temel önemli noktadan biri genetik yaklaşım diğeri ise psikoseksüel gelişim dönemidir. Kişi doğuştan belli bir libidinal enerji ile doğar ve bu enerji yaşamın psikoseksüel dönemi boyunca gelişir. Yetişkin kişiliği yaşamın ilk 5-6 yılında sırasıyla belirli dönemlerden geçerek gelişim gerçekleşir. Psikoseksüel kişilik gelişimi, cinsel uyarılmaya duyarlı üç dönem, oral, anal ve fallik dönemlerden geçerek oluşur. Erotojenik bölge, hangi gelişim döneminde ise o döneme özgü bölgelerde haz arayışındadır. Bu dönem içerisinde, o bölgede yaşanan yetersiz haz alma durumu o döneme takılma (fiksasyon) ile sonuçlanır. Kişiliğin sağlıklı gelişimi için beş psikoseksüel gelişim dönemi vardır. Bunlar, oral dönem (0-18 ay), anal dönem(1.5-3 yaş), fallik dönem(3-6 yaş), latant dönem(6-12 yaş) ve genital dönemlerdir(Ergenlik ve sonrası).[35]

2.1.5.1.2. Alfred Adler: Bireysel Psikoloji

Freud psikanalizinden en belirgin olarak ayrıldığı görüşü, kişilik gelişiminde üstünlük çabasının etkisi ile olmuştur. Kişilik gelişiminin ilk 5-6 yaşlarda olduğu görüşüne katılmış ancak bu dönemlerdeki çocuğun üstünlük çabasının önemine vurgu yapmıştır. Çocuğun bu dönemdeki gelişiminde anne babanın etkisi ve doğum sıralamaları ile ilgili getirdiği tanımlamalarla alana önemli katkıları olmuştur.[36]

2.1.5.1.3. Carl Gustav Jung: Analitik Psikoloji

Jung kişiliği ruhsal yapıyı oluşturan üç bileşene ayırmıştır. Bunlar bilinç, kişisel bilinçdışı ve kollektif bilinçdışıdır. Bu yapılar birbirine benzememekte ancak bir bütünün parçalarıdır.

[34]Akvardar, a.g.e., s. 151
[35]Yazgan İnanç ve Yerlikaya, a.g.e., s. 29
[36]Burger, a.g.e., s 154

Jung, bilinçdışını okyanusun üzerinde yükselen küçük bir adaya benzetir. Bilinçdışı ise daha büyük ve anlaşılmaz olan okyanusun görünmeyen kısmındadır.[37] Jung'a göre, insanlar kolektif bilinçdışında geçmiş nesillerin deneyimlerini barındırırlar. Kişisel bilinçdışının aksine kolektif bilinçdışı evrenseldir. Kolektif bilinçdışı ortak ecdatlı insanlar tarafından paylaşılır.[38]

2.1.5.1.4. Karen Horney: Nevrozlar ve İnsan Gelişimi

Karen Horney, kişilik gelişiminin doğuştan gelen özelliklerini reddetmiş, gelişimin toplumsal ve kültürel etkenlerden kaynaklandığını söylemiştir. Çocukluk çağında ebeveynlerin yaklaşımlarına göre nevroz oluşumu ile ilgili çalışmalar yapmış, Freud'un kadınlarla ilgili söylemlerine karşı çıkmıştır.[39] Güvenlik duygusu ve doyum olmak üzere iki ana kavram üzerinde çalışmalarını sürdürmüştür. Güvenlik bireylerin temel ihtiyacı, doyumsa ihtiyaçları doğrultusunda doyuma ulaşma boyutunu ve seviyesini ifade etmektedir.[40]

2.1.5.1.5. Erich Fromm: Özgürlükten Kaçış

Erich Fromm, gerçek özgürlüğün korkutucu olması yönüyle başedemeyen kişilerin, özgürlükten kaçışla veya olumlu özgürlüğe ulaşmakla kaygılarını azaltma çabası içinde olduklarını söyler. İnsanlar bunun için üç strateji kullanırlar. Bunlar, otoritecilik, yıkıcılık ve mekanik bir uyumluluk (konformizm)'dir.[41] Erich Fromm insancıl ahlak felsefesine göre karşımıza çıkabilecek sorunları incelemiş, detaylarıyla ortaya koymuştur.[42]

2.1.5.1.6. Harry Stack Sullivan: Kişiler Arası İlişkiler Kuramı

Sullivan'a göre kişilik gerçek yada hayal ürünü olan bir diğer kişi ile ancak varolabilir, gelişir. 'Kendi' kavramına oldukça önem vermektedir. Kişiliği anlamak için, bireyin kişilerarası ilişkilerde nasıl davrandığını incelemenin önemini belirtmektedir. Kişilik gelişimini yedi aşama ile tanımlar. Bunlar, bebeklik, çocukluk, gençlik, ön-ergenlik, erken ergenlik, geç ergenlik ve yetişkinlik'tir.[43] Sullivan'a göre, bireylerarası

---

[37]Yazgan İnanç ve Yerlikaya, a.g.e., s. 70

[38] Lawrence A. Pervin vd., ***Handbook of Personality: Theory and Research (3rd Ed.)***, New York: Guilford Publications, 2005, s. 243.

[39]Yazgan İnanç ve Yerlikaya, a.g.e., s. 170

[40] Gürsen Topses ve Nergiz Serin, ***Psikolojik Danışma ve Kişilik Kuramları***, Nobel Akademi Yayıncılık, 1. Basım, Ankara, 2012, s.52

[41]Burger, a.g.e., s 182

[42] Mustafa Doğan Karacoşkun, ***Erich Fromm ve Din Tanrısız Bir Dindarın Hümanistik Din Anlayışı***, İz Yayıncılık, İstanbul, 2012, s.26.

[43]Yazgan İnanç ve Yerlikaya, a.g.e., s. 132

ilişkiler kişiliğin yapısal yönünü oluşturmaktadır. Organizmadan kaynaklanan algıların kişiliğin yapısal yönü üzerinde az etkisi vardır. Kişiliğin ortaya çıkabilmesi için bir ya da daha fazla kişiyle ilişki durumuna geçilmesi şarttır. Düşünme, algılama, hatırlama, hayal kurma ve diğer tüm süreçler bireyin diğer kişi ya da kişilerle ilişkilerini kapsar.[44]

2.1.5.1.7. Erik H. Erikson: İnsanın Sekiz Çağı

Erik Erikson yahudi bir ailede büyümüş, yahudi görünümünden uzak olması sebebiyle kimlik bunalımı yaşamış ve bu durumun oluşturduğu kişilik kuramı üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.[45] Kişilik gelişimini belli aşamalara bölerek incelemiş, cinselliğe verdiği önem ilk sıralarda olmamıştır.[46] Erik Erikson, Freud'dan farklı olarak kişiliğin ilk altı yılda değil yaşam boyu geliştiğini söylemektedir. Herkes için kişilik gelişimi sekiz aşamadan geçmektedir. Bunlar, bebeklik (güvene karşı güvensizlik), yürümeye başlama (özerkliğe karşı utanma ve şüphecilik), erken çocukluk (girişkenliğe karşı suçluluk duygusu), ilkokul çağı (başarıya karşı aşağılık duygusu), ergenlik (kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası), genç yetişkinlik (yakınlık kurmaya karşı soyutlanma), yetişkinlik (üretkenliğe karşı durgunluk), yaşlılık (benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk) dönemleridir.[47]

2.1.5.2. Davranışçı Yaklaşım

Davranışçı hareketin başlaması, John B. Watson'un yayınladığı 'Davranışçıların gözüyle psikoloji' adlı makale ile olmuştur. Watson, psikolojinin bilim olma özelliğini sadece gözlemlenebilir, tahmin edilebilir ve kontrol edilebilir şeyleri incelemesi ile kazandığını savunmuştur.[48] Devamında kuramı takip eden birçok bilimadamıyla birlikte, kişiliğin öğrenilmiş davranış alışkanlıklarından ibaret olduğunu savunmaktadırlar. Bu alışkanlıklar öğrenme tarihçesinde belirlenmiştir.

2.1.5.2.1. Burrhus F. Skinner: Radikal Davranışçılık

Skinner, düşüncelerin ve içsel deneyimlerin önemini kabul etmekle birlikte, davranışlarımızın içsel nedenlerinin gözlemlenebileceğini söyler. Edimsel koşullanmanın, insan davranışları üzerindeki etkisini savunur. Kişiliği açıklamakta öğrenme kavramlarının bilinmesinin yeterli olduğunu söylemektedir.

---

[44]Sezen Ünlü, ***Sosyal Psikoloji,*** Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2001, s. 4

[45]Susan Cloninger, ***Theories of Personality: Understanding Persons***, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 2008, s. 126

[46] Osman Özdemir vd., "Kişilik Gelişimi, Psikiyatride Guncel Yaklasimlar", ***Current Approaches in*** Psychiatry , 4.4, 2014, s.566-589

[47]Burger, a.g.e., s 165

[48]Burger, a.g.e., s 511

2.1.5.2.2. Neal E. Miller ve John Dollard: Eklektik Davranışçı Yaklaşım

Miller ve Dollard, Freud'un öne sürdüğü kişilik kavramlarını içeriği açısından desteklerler. İnsan davranışlarını açıklamaları konusunda Freud'u desteklerler. Ancak bu içeriklerin deneye dayanmaları gerektiğini savunurlar.

2.1.5.2.3. Julian Rotter: Sosyal Öğrenme Kuramı

Rotter'a göre davranışların ortaya çıkmasında, beklediği sonucun önemi vardır. Belirli bir durumda beklediği sonuç istenilen bir durum olduğunda, davranış ortaya çıkar, istenilmeyen durumlarda ise davranış ortaya çıkmaz. Beklenti ve davranıştan kazanılacak sonuç önemlidir.

2.1.5.2.4. Albert Bandura: Sosyal Bilişsel Kuram

Bandura, Skinner kuramına karşı çıkmaz ancak davranışların gözlem ve taklit yoluyla da geliştiğini savunmaktadır. Diğer davranış kuramlarını sosyal ortam içinde değerlendirir.[49]

2.1.5.3. Bilişsel Yaklaşım

Bilişsel yaklaşım, kişilikler arasındaki farklılıkları bilgi işleme süreçlerinin farklı olması ise açıklamaktadır. Her bireyin çevresinde yaşadığı durumlara verdiği tepki farklıdır. Bunun sebebi bilgi işleme sürecindeki benzersiz farklılıklardır.

2.1.5.3.1. George A. Kelly: Kişisel Yapılar Kuramı

Kelly, insanların bilim adamları gibi yaşam olaylarına karşı sürekli bir hipotez geliştirip, bu hipotezleri sınamakta olduğunu söylemektedir. Bireylerin karşılaşacağı durumlar için hep bir özhazırlık halinde olduklarını, önceden öngörüde bulunma ve kontrol edebilme amacında olduklarını düşünmektedir. Geliştirilen bu öngörü niteliğindeki hipotezler, kişiye doğrulama ve yanlış olduğunda yeniden bir hipotez oluşturmasına yaramaktadır. Bu, dünyayı anlamlandırma çabası farklı kişiliklerde farklı şekillerde davranışlar göstermesine neden olmaktadır.

2.1.5.3.2. Albert Ellis: Akılcı Duygusal Terapi

Ellis'e göre yanlış akıl yürütme veya bilgi işleme süreci duyguları açığa çıkarması nedeni ile ruhsal sorunların ortaya çıkmasında etkili olmaktadır. Bu sebeple

[49]Cüceloğlu, a.g.e., s. 423

akıl yürütmede yapılan yanlışlar bulunmalı ve doğru akıl yürütme ile yer değiştirilmelidir.[50]

2.1.5.4. Ayırıcı Özellik Yaklaşımı

Bu kuram kişinin, belirli bir özelliği hangi ölçüde taşıdığını araştırıp sınıflandıran bir kişilik boyutudur. Bireyin ayırıcı özelliklerini tanımlamaya çalışmaktadır. İki önemli kavram üzerinde yoğunlaşılır. Birincisi, kişilik özelliklerinin bir süreklilik içinde olduğu, zaman içerisinde değişmeyen bir yapısı olduğudur. İkincisi ise, bu özelliklerin duruma, içinde bulunduğu yere göre de değişmez özelliklerde olduğudur.[51]

2.1.5.4.1. Gordon W. Allport: Ayırıcı Özellik Kuramı

Allport'a göre kişilik "Bir bireyin belirgin davranışını ve düşüncelerini belirleyen ve bireyin içinde yer alan psikofiziksel sistemlerin dinamik örgütlenmesidir."[52] Gordon Allport, bu kuramı ilk keşfeden kişi olmasa da kişilik psikolojisinde kullanan ilk kişi olmuştur.Kişiliği tanıımlamada beş ya da on ayırıcı özelliğin tanımlanabilir olduğu ancak bir özelliğin diğer insanlardan ayırt edici nitelikte olabileceğini söylemektedir. Bu özelliklerin tümüne temel özellikler, en etkili olan birine ise temel ayırıcı özellikler demektedir. Allport, kişilik gelişiminin ergenlik dönemi boyunca da devam ettiğini söylemektedir.

2.1.5.4.2. Raymond B. Cattel: Faktör Analitik Ayırıcı Özellik Kuramı

Cattel, ayırıcı özellik kuramcılarından farklı olarak kişiliği oluşturan öğelerle değil, farklı bilim dallarında kullanılan yöntemleri kullanmayı seçmesidir. Kişiliğin birbirine benzerlik gösteren özelliklerini birleştirmiş, bunları deneysel yöntemlerle ölçmeye çalışmıştır. Faktör analizi adında istatiksel bir yöntem kullanmıştır. Geliştirdiği on altı faktörlü kişilik testi (16 PF) bugün de hala kullanılmaktadır. Raymond B. Cattell, kişiliği bireylerin belli noktalarda nasıl davranacağını şekillendiren etkenler toplamı olarak tanımlamıştır.[53]

2.1.5.4.3. Henry Murray: Kişilikbilim Yaklaşımı

Ayırıcı özellik yaklaşımı kuramcılarından farklı olarak, psikanalitik kurama en yakın olan kuramcı Henry Murray'dir. Psikanalitik kuram ve ayırıcı özellik kuramının karışımını yapmıştır. Jung ile çalışmaları bilinçaltına verdiği önemde görülmektedir.

---

[50]Burger, a.g.e., s. 606
[51]Burger, a.g.e., s 234
[52]Barbara Engler, ***Personality Theories***, Milflin Harcourt Publishing Company, Boston, 2009, s. 264
[53] Gülgün Yanbastı, ***Kişilik Kuramları,*** Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 1990, s.239

Kişilik alanında yaptığı çalışmaları T.A.T. (Tematik Algı Testi) ile kendini göstermektedir. Yaklaşımını, Kişilikbilim olarak tanımlamış ve bu yaklaşımda psikolojik kökenli gereksinimlere odaklanmıştır. Tüm bireylerde baskın olan psikolojik kökenli gereksinimler vardır ve bu gereksinimleri karşılamak adına davranışlar göstermektedir şeklinde düşünmektedir.

2.1.5.4.4. Robert R. McCrea ve Paul T. Costa: Beş Faktör Kuramı

Kişiliği faktör yapılarına göre ölçme çalışmalarını geliştirmişlerdir. Büyük Beşli ismiyle oluşturulan yapının beş alt boyutu, nevrotiklik, dışa dönüklük, açıklık, uyumluluk ve özdisiplin'dir. Bireyin kendi kendini değerlendirme yöntemiyle yapılan bu değerlendirme, hangi kişilik ölçme yöntemiyle yapılırsa yapılsın etkisini göstermektedir.[54]

2.1.5.5. Biyolojik Yaklaşım

Bu kuramın savunucuları kişiliğin fizyolojik yapılardan farklı olmadığını, doğuştan kalıtımsal olarak bazı özelliklerin varolduğunu söylemektedir.[55]

2.1.5.5.1. Hans J. Eysenck: Biyoloji Temelli Faktör Analitik Ayırıcı Özellik Kuramı

Eysenck, kişiliğin incelenmesinde faktör yapılarının kullanılması gerektiğini, psikometrik ve biyolojik faktörlerin kullanılması gerektiğini savunmuştur. İncelemelerinde, biyolojik yapı yeterince ortaya konulmadığında kişilik tanımlamasının eksik ve yetersiz kalacağını söylemektedir. Üç temel kişilik boyutu tanımlamaktadır. Bunlar, içe dönüklük-dışa dönüklük, nevrotiklik ve psikotikliktir.[56]

Heyecan verici aktivitelere eğilim, İyimserlik, şakacılık, değişkenlik dışadönüklüğün belirgin özellikleridir. İçedönükler ise dışadönüklüğün tersi niteliklerde, temkinli, çekingen ve pasif olmaktadırlar.[57] Nevrotizm boyutunda yüksek düzeyde olan insanlar, endişeli, huysuz ve huzursuzdurlar. Psikotizm ise, psikoza veya psikopatolojiye genetik olarak eğilimli olmayı ifade eder.[58]

---

[54]Burger, a.g.e., s 254

[55]Burger, a.g.e., s 342

[56]Yazgan İnanç ve Yerlikaya, a.g.e., s. 272

[57] Hikmet Yazıcı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Eysenck'in Kişilik Kuramına Dayalı olarak Belirlenmesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, 1997, s.9. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

[58] Emine Müge Tunca, "Denetimli Serbestlik Programı'ndan Yararlanan Kişilerin Kişilik Özelliklerinin Davranış İnhibisyon Sistemi/Davranış Aktivasyon Sistemi Ölçeği ve Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş K ısa Formu Üzerinden Araştırılması", ***Sağlık Bilimleri Enstitüsü,*** Ege Üniversitesi, İzmir, 2016, s.9-11.

2.1.5.6. İnsancıl Yaklaşım

İnsancıl yaklaşımın diğer ekollerden temel farkı, kişinin kendi davranışlarından sorumlu olmasıdır. Davranışların ortaya çıkmasında farklı yaklaşımlar etkili olabiliyor olsa da, birey kendi yaşamını kontrol edebilme becerisine sahiptir. Baskı ve zor koşullar altında olsa dahi insanların her zaman özgür olduğu savunulmaktadır.[59]

2.1.5.6.1. Carl R. Rogers: Birey Merkezli Yaklaşım

Bireyin kendi davranışlarına yön verebileceği düşüncesi ile danışan merkezli terapinin kurucusu olmuştur. Ancak birey odaklı yaklaşımlarını, eğitim, barış, ebeveynlik gibi diğer alanlara da yaymasıyla birlikte birey merkezli yaklaşım kuramını öne sürmüştür. Kişilik gelişiminde, erken çocukluk deneyimlerine önem vermekte ancak davranışların asıl sebebinin bugünkü istek ve ihtiyaçlar olduğu düşüncesini savunmaktadır.

2.1.5.6.2. Abraham H. Maslow: Kendini Gerçekleştirme Kuramı

Bu yaklaşımda, bireyin doğuştan içsel doğasının kötü olmadığı, temel ihtiyaçlar, duygu ve isteklerinin doğuştan ya nötr yada iyi olduğu düşünülmektedir. Şiddet eğilimli davranışlar, ancak bireyin temel istek ve ihtiyaçları engellendiğinde ortaya çıkmaktadır. Maslow, psikanalitik ekolü tamamen reddetmek yerine eklektikçi bir yaklaşım göstermektedir. Bilinçaltı dürtüleri kabul eder, ancak kişiliğin bilinçli boyutuna daha fazla önem vermektedir. Bireyin kendini gerçekleştirmek için belirli aşamalardan sağlıklı geçmesi gerekmektedir. Bunlar, fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyaçları, ait olma ve sevgi ihtiyacı, saygı ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacıdır.

2.1.5.7. Varoluşçu Yaklaşım

Varoluşçu yaklaşım insanı anlamak için bireyselci değerlendirmenin şart olduğunu öne sürmektedir. Her birey kendi değerleriyle incelenmelidir. Yaşadığı dünya kişinin algılamasından bağımsız değildir. İnsanlar ancak farkındalıklarını arttırarak ve davranışlarının olumsuz sonuçlarının da sorumluluğunu alarak devam etmelidir. Özgür olabilmek kişide sıkıntı ve acı yaratsa da ancak bu yolla daha anlamlı bir yaşam sürüleceğini söylemektedirler.[60]

[59]Burger, a.g.e., s 416
[60]Yazgan İnanç ve Yerlikaya, a.g.e., s. 334

2.1.5.7.1. Rollo R. May: Varoluşçu Psikoloji

Rollo May kişiliğin varoluş, kaygı, sevgi ve suçluluk duygusu bileşenleri vardır. Bu bileşenlerin biri çocuğun gelişiminde engellenirse, kişiliği olumsuz yönde etkilenir. Sağlıklı gelişim için ebeveynin bu duyguları beslemesi gerekmektedir. Bireyselliğini kazandıracak yönde davranışlar gösterilmesi kişilik gelişiminde oldukça önemlidir.[61]

2.1.6 Kişilik Bozuklukları

Kişilik, bireye özgü özelliklerin büyük ölçüde değişmez olan kısmını ifade ederken, kişilik bozukluğu ise bu özelliklerin toplumsal standartlardan belirgin olarak sapma ve farklılık göstermesi, işlevselliğin bozulması ve öznel bir sorun yaratma durumu olarak tanımlanabilmektedir. Kişilik bozukluğunun varlığından söz etmek için süreklilik göstermesi ve kişinin yaşamının değişik alanlarında işlevselliğini bozuyor olması gerekmektedir.[62]

Kişilik bozukluklarının toplumda yaygınlığı % 10-13 arasındadır. Yatarak tedavi gören hastalarda %15, ayaktan tedavi gören hastalarda % 30-50 oranlarında görülmektedir. Kişilik bozukluğu olan hastaların suç, alkol madde bağımlılığı ve intihar oranları fazladır.

Kişilik bozuklukları, düşük eğitim düzeyinde, yalnız yaşayanlarda, evliliklerinde sorun yaşayanlarda, ilaç bağımlılarında, tecavüz suçlularında, adli suçlarda daha fazla görülmektedir. Madde ve alkol kullanım bozuklukları, özkıyım, duygudurum bozuklukları, dürtü kontrol bozuklukları, yeme bozuklukları ile birlikte görülebilir. Kişilik bozuklukları birçok psikiyatrik bozukluk için hazırlayıcı etmendir. Bir çok birinci eksen bozuklukları, kişilik bozuklukları zemini üzerinde gelişir.[63]

2.1.6.1. Paranoid Kişilik Bozukluğu

İlişkilerinde sır vermemeye eğilimli, olayların altında farklı anlamlar arayan, başkalarının davranışlarında hep kötü niyet arama ve kin beslemeye eğilimli yapıdadırlar. Kendilerini sürekli tehdit altında hissederler ve yakın ilişkiler kurmaktan kaçınırlar. Grup çalışmalarında bulunmakta zorlanırlar, kendilerinden daha güçlü birinin baskısını hissettiklerinde kaygıları artar. Kendisinin bir şekilde aldatılacağı,

---

[61]Yazgan İnanç ve Yerlikaya, a.g.e., s. 342

[62]Ertuğrul Köroğlu ve Sinan Bayraktar, ***Kişilik Bozuklukları,*** HYB Basım Yayın, Ankara, 2010, s. 3

[63] David C. Watson, Birendra K. Sinha, *"Comorbidity of DSM-IV personality disorders in a nonclinical sample", **J Clin Psychol***, 1998, Oct;54(6), 773-80, s. 90.

tuzağa düşürülmek istendiği düşünceleri hakimdir. Kendi hata ve zayıflıklarını kabul etmeyip, yüzleştirildiklerinde savunucu bir tutuma geçmeye hazırdırlar.[64]

2.1.6.2. Şizoid Kişilik Bozukluğu

Duygusal tepkisizlik şizoid bozukluğun başlıca belirtilerindendir. İlişki kurmakta güçlük yaşadıkları için sosyal ilişkileri yoktur. Yavaş ve tekdüze konuşmaları görülür. Duygusal iletişim kurmadıkları için izolasyon yaşarlar ve bu nedenle de iletişim becerilerini geliştiremezler. Duygusal ve cinsel ilişkilere ilgileri çok azdır. Nadiren neşeli olurlar, empati kurmakta yetersizdirler ancak başkalarına zarar verme eğilimleri yoktur. Konuşmaları çapraşıktır, belirsizdir ve söylemek istediklerinin anlaşılması zordur.[65]

2.1.6.3. Şizotipal Kişilik Bozukluğu

Yineleyen illüzyonları, büyüsel, telepatik düşünce ve referans fikirleri vardır. Toplum tarafından aşağılanma korkuları fazladır. Duygularını gizleme eğilimindedirler. Bu korkuları yaşamamak adına daha çok iç dünyalarındaki yarattıkları dünyaya daha çok sarılırlar. Yabancılaşma ve yalnızlaşmayla karakterize giden bir süreçleri vardır. Büyücülük yada farklı dini gruplara katılarak var olduklarını gösterme ihtiyacı duyarlar. Duygulanım sınırlıdır. Konuşmada belirgin karmaşıklıklar görülmese de olağan duruma aykırı olur. Grup çalışmalarında, iş ve meslek hayatlarında başarılı olmaları zordur.

2.1.6.4. Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Soğuk, hissiz, başkalarının duygularına karşı duyarsız kişilik özellikleri gösterirler. Sert, kaba ve kavgacı tutumları riskli ve kriminal yaşamdan zevk almalarına neden olur. Düşünmeden davranırlar ve davranışlarının sorumluluklarını almazlar. İçgörüleri gelişmemiştir, başkalarının bir şekilde kendilerine zarar vermek isteyeceklerinden emindirler bu nedenle ilk zararı kendileri vermek isterler. Ne yaparlarsa yapsınlar suçsuz günahsız olduklarına inanırlar. Sadistik davranışlardan keyif alırlar.Pişmanlık duyguları yoktur.[66]

[64]Köroğlu ve Bayraktar, a.g.e., s. 7
[65]Lelord ve André, a.g.e., s.139
[66]Köroğlu ve Bayraktar, a.g.e., s. 31

2.1.6.5. Borderline (Sınırda) Kişilik Bozukluğu

Sınırda kişilik bozukluğunda olan kişilerde çelişkiler varmış gibi görünebilir. Psikotik ve nevrotik belirtiler aynı anda vardır. Benlik imgeleri tutarsızdır. Bir yandan çok değerliyim derken bir yandan yetersizim düşünceleri vardır. Bu karmaşa duygularını düzenlemede ve kontrol etmekte zorluklar yaşamalarına neden olur. Sürekli bir kriz yaşama durumundadırlar. Sevdiklerini yada sahip olduklarını kaybedecekleri ile ilgili korku yaşarlar. Bu kaybı yaşamamak adına çeşitli yollara başvurabilirler. Sıklıkla kendine zarar veren davranışları görülebilir. Yoğun boşluk hissi içindedirler, yalnız kalmaktan çok korkarlar ve ilişkilerinde bağımlı olma eğilimindedirler.[67]

2.1.6.6. Histrionik Kişilik Bozukluğu

Histriyonik kişiler her zaman kendilerini sahnede rol yapar gibi hissetme eğilimindedirler. Dost canlısı ve yardımsever, olumlu görünmeye çalışan, hep istenen arzulanan kişi gibi görünmek isterler. Çekici görünmeyi isteyen, cinsel yönden kışkırtıcıdırlar. Yüzeysel ve yakın olmayan ilişkiler kurarlar. Çok fazla arkadaş edinirler ancak derin ilişki kurmayı başaramazlar. İçlerinde yaşadıkları karışık ve depresif duygular dışavurumda kargaşaya neden olur ve bu durumun neden kaynaklandığına dair içgörüleri yoktur. Diğerleri tarafından nasıl göründükleriyle fazla uğraşmaları nedeniyle içsel dünyalarında bir bütünlük sağlayamazlar. Bağımlı kişilik özelliklerine sahiptirler ama aynı zamanda da başkaları tarafından davranışlarının engellenmesinden hiç hoşlanmazlar. Duygusal ilişkilerinde aşırı duygular vardır. Sürekli sevgi ve ilgi arayışı içindedirler. Reddedildiklerinde öfke patlamaları, beklenmedik tepkileri olabilir.[68]

2.1.6.7. Narsisistik Kişilik Bozukluğu

Narsistler aşırı benmerkezci, büyüklenmeci, alçak gönüllü olmaktan uzak kişilerdir. Çevresinde bulunan kişilerin kendi istek ve ihtiyaçlarını yerine getirmek için bulunduklarını düşünürler. Herkesten daha özel olduklarını bu nedenle de ayrıcalıklı olmaları gerektiğine inanırlar. Ayrıcalıklı olduklarına dair eleştiri yapıldığında ise yoğun öfke patlamaları yaşayabilir, düşmanca tutum sergileyebilirler. İçgörüleri yoktur. Yetenek ve sahip olduklarını abartma eğilimindedirler. Başarılı olamasalar dahi başarılıymış gibi göstermeye dair hayal güçleri oldukça kuvvetlidir. Beklentileri karşılanmadığında ise narsistik kırılma yaşayıp depresif belirtiler gösterebilirler.

[67]Köroğlu ve Bayraktar, a.g.e., s. 59
[68]Lelord ve André, a.g.e., s.81

Kendilerini özel ve değerli hissettirecek ilişkiler kurarlar, özel olmalarına dair bir tehditle karşılaşırlarsa o kişilere karşı saldırı davranışları olabilir. Sosyal ilişkilerinde bu davranışları nedeniyle zorluk yaşarlar.[69]

2.1.6.8. Çekingen Kişilik Bozukluğu

Çekingen kişilik bozukluğu kendini değersiz hissetmeye ve alçak görünmeye aşırı duyarlıdırlar. Sosyal ve özel ilişkilerinde dışarıdan çekingen ve utangaç görünürler. İletişimden uzak durmaya çalışmalarının nedeni, kendilerinde buldukları eksikliği diğerlerinin görmesini fark etmesini engellemeye çalışmak içindir. Yeterince yakın ilişkiler kurmazlarsa bu eksikliklerin fark edilmeyeceğini düşünürler. Ancak bu ilişki kuramama durumları ile şizoid kişilik bozukluğunda olduğu gibi mutlu değildirler. Sosyal ilişkilerde yaşadıkları zorluklardan mutsuzluk ve içten içe öfke duyarlar. Tüm tutum ve davranışlar üzerinde değerlendirme yapmaları nedeniyle aşırı uğraş içindedirler ve bu durum zihinsel olarak daha çok yorulmalarına neden olur. Yalnız kalmaktan rahatsızdırlar ancak diğerlerini sürekli aşağılayan, aldatan ve güvenlerini kötüye kullanacaklarını düşündükleri için kaygı duyarlar. Kendilerine yabancılaşma ve yalnızlaşma yaşarlar. İç dünyalarında sürekli bir çatışma halindedirler.[70]

2.1.6.9. Bağımlı Kişilik Bozukluğu

Bağımlı kişilik bozukluğu olan kişiler kendi yaşamlarıyla ilgili karar almaktan kaçınırlar ve başkalarının kendi yaşamları ile ilgili kararlar almalarına izin verirler. Edilgen davranışlar gösterirler, çatışma yaratacak konulara girmektense kabullenmeyi tercih ederler. Tek başına kalmayı ve kararlarını kendileri vermeyi istemezler, hep birilerinin yanlarında olmalarını isterler. İşyerinde yada sosyal ortamlarda fikirleriyle göz önünde olmaktan rahatsızlık duyarlar. Sosyal ilişkilerde hep himaye edilen korunan rolde olmayı isterler bu da onları diğerleri tarafından yumuşak, hoşgörülü bir kişi gibi gösterir. Narsistik kişilik bozukluğunun tam tersine kendilerini diğerlerinden değersiz görme aşağı görme eğilimindedirler. Kendilerini küçük görüp, başkalarını üstün görürler. Bu durumu sürekli çevresindekilere söyleyerek, aksi söylenmesini sağlayarak onaylanma ihtiyaçlarını da karşılamış olurlar. Sorumluluklarından bu yolla kaçabilirler. Kendi başlarına hayatta kalma ile ilgili yetersiz olduklarına inandırdıkları için diğerlerine yararlı, iyi niyetli, yardımsever görünümüyle aradıkları ilgi ihtiyaçlarını karşılamış olurlar.[71]

---

[69]Lelord ve André, a.g.e., s.117

[70]Köroğlu ve Bayraktar, a.g.e., s. 105

[71]Köroğlu ve Bayraktar, a.g.e., s. 119

2.1.8.10. Obsesif-Kompulsif Kişilik Bozukluğu

Mükemmeliyetçilik, kontrolcülük, düzen ve titizlik başlıca özelliklerindendir. Kurallar, düzen, düzgünlük gibi kavramlar hayatlarında önemli yer kaplar. Duygularıyla harekete geçmekten çok akıllarıyla hareket ederler. Mantıklı olmayan hiçbir davranışta bulunmak istemezler. Kendileri ve çevresindekilerle ile ilgili yoğun kaygı duyarlar. Kaygıları ile onları güvende tutmaya çalışırlar. Ayrıntıcılardır. Zamanlarının çoğunu detaylarla ilgilenerek harcarlar. Detaylarla uğraşmaktan asıl amaçlarına odaklanmakta zorluk çekerler. Kendilerini günlük yaşamın doğal akışına bırakamazlar. Her adımları planlı olmak zorundadır. Maddi konularda tutumlu, biriktirici olabilirler. İlişkilerde kibardırlar ancak mesafeli davranırlar. Belirsizlikle baş etmekte zorluk çekerler. Yeni durumlara girmek kaygılarını arttırabilir. Sosyal ilişkilerde başkalarının davranışlarından dahi kendilerini sorumlu hissederler. Sürekli kontrol etme, düzenleme yapma ihtiyacı duyarlar.[72]

2.2. EVLİLİK VE AİLE

Evlilik, bireyin ruhsal ve genel sağlığı üzerinde etkili olan ve hayattan aldığı zevki arttıran bir kurumdur.[73] Kendisini oluşturan bireylerin mutlu olmasını hedefleyen, benlik gelişiminde önemli rolü olan bir birimdir. Bireyin kişiliğinin başka bir kişilikle bütünleşmesini, gelişimini ve mutlu olmasını sağlayan bir kurum olarak tanımlanabilir.[74] Kadın, erkek ve çocuklardan oluşan bireyler, toplumu oluşturan yapıtaşlarıdır. Tarih boyunca toplum nasıl ki belirli süreçlerden ve değişimlerden geçtiyse, aile yapıtaşı da belli değişimlerden geçmiştir. Aile kurumunun nitelikleri ve özellikleri çok farklı değişimlerden geçmiş olsa da, toplumu oluşturan temel birimi olma özelliğini korumaktadır. Bu nedenle tarihsel gelişimini bilmek ve ne tür değişimlerden geçtiğini araştırmak büyük önem taşımaktadır.[75]

2.2.1. Tarihsel Gelişim

Tüm kültürlerde vazgeçilmez bir öğe olan evlilik, geçmişten günümüze kadar evrenselliğini korumaktadır.[76] Evrensel olarak insanlık tarihi, her dönemi bir öncekine göre daha ileri olduğu düşünülen dört farklı üretim biçiminden geçmiştir. Üretim biçimlerine bağlı olarakta dört farklı toplum türü oluşmuştur. Üretim aracının ortak

---

[72]Lelord ve André, a.g.e., s.99

[73] Zhenmei Zhang ve Mark D. Hayward, Gender, "The Marital Life Course and Cardiovaskuler Disease İn Late Midlife", ***Journal of Marriage and Family,*** 68(3), 639-657, p. 645.

[74] Özge Açık, Evlilik Uyumu Ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik (Uygulamalı) Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir, 2008, s.24. **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

[75]Yavuzer, a.g.e., s. 20

[76] Ünal Sezer***, Aile yapısı ve ilişkileri***, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2004, s. 26.

mülkiyete bağlı olduğu avcı ve toplayıcı toplumlardan, üretim aracının toprak olduğu toplumlara dönüşmüştür. Sanayi toplumlarına geçişten sonra ise üretim aracı olarak fabrikalar görülmüş, sanayi topluluklarına dönüşüm gerçekleşmiştir. Sanayi devrimi sonrası ise, üretim aracının bilgi olduğu teknolojinin önem kazandığı bir döneme geçilmiştir. Bu farklı üretim biçimlerine bağlı olarak ailenin yapısı da dönüşüme uğramıştır. Avcı ve toplayıcı topluluklarda ortak iş bölümü ve kadına düşen önemli sorumluklar nedeniyle anaerkil bir yapı varken, tarım döneminde erkeğin rollerinin öne çıktığı, artık ürün ve özel mülkiyetin ortaya çıktığı ataerkil toplumlara dönüşüm yaşanmıştır. Bu durum kadın ve erkeğin aile içerisindeki konumunu kökten değiştirmiştir. Bu dönemde geniş aile biçimi ortaya çıkmıştır. Ancak tarım sonrası dönemde, sanayi toplumlarında aile kurumu çekirdek ailelere dönüşmüş ve erkeğin toplum ve aile içerindeki rolü çok daha ön plana çıkmıştır. Ancak 1980 ler sonrası teknoloji alanındaki gelişmelerle kadınlar iş hayatına daha fazla katılmaya başlamış, aile kurumlarında eşit söz hakkı kazanma yolunda gelişmeler yaşanmıştır. [77] Sanayileşme ve endüstrileşme evliliğin şeklinde yaptığı değişimler ile, değişen dünyada yaşamı devam ettirmek ve uyum sağlanabilmesi açısından, bu yapının anlaşılması yönündeki önemin arttığını göstermektedir.[78]

2.2.2. Ailenin Tanımı

Aile çoğunlukla, anne, baba ve çocuklardan oluşan bir birim olarak ifade edilse de, aslında bu tanım ailenin en dar türü olan çekirdek aileyi temsil etmektedir. Daha kapsamlı tanımı ise, biyolojik ilişkiler sonucu türünün devamını sağlayan, psikolojik, maddi, hukuksal, sosyolojik etkileri kapsayan, iki cinsin karşılıklı etkileşimini içeren, toplumsal bütünün yapıtaşı olan bir parçası olarak düşünülmektedir. Aile tanımı, toplumsal yapıdan oldukça etkilenmekte, kültürün özellikleri ile belirlenmektedir. Her kültürün kendine has karakteristik özellikleri, tanımı vardır.[79]

2.2.3. Ailenin Hayatımızdaki Önemi

Aileyi oluşturan kadın ve erkekler evlenmeden önce toplumda teker teker birey olarak varolurlar. Ancak evlendikten sonra iki kişi bir bütün olarak topumda varolmaya başlarlar. Bireyler ben'den ayrılıp biz olarak yaşamlarına devam ederken adeta toplumda varolma çabası içerisinde olmaktadırlar. Birlikteliklerinde biz benlik anlayışını sağlıklı kurabilen çiftler, ailenin yapı taşı olarak kendilerini gerçekleştirme

[77]Adak vd., a.g.e., s. 15
[78] David Olson, "Circumplex Model Of Marital and FamilySystem: AssesingFamilyFunctioning. (F. Walsh. Editör)", ***Normal Family Processes,*** New York. 1993, 104-137, s.110.
[79]Adak vd., a.g.e., s.40

yolunda adımlarını atmaktadırlar.[80] Geçtan'a göre ise evlilik kavramı geleneksel ve çağdaş olarak iki bölüme ayrılmaktadır.[81]

2.2.4. Aile Yaşam Döngüsü

Evlilik ve aile kurma süreci, durağan bir süreç gibi düşünülse de, diğer gelişimsel süreçler gibi birkaç gelişimsel dönemle açıklanmaktadır. Bu gelişimsel süreçler, Mc Goldrick ve Carter'a göre şu altı aşamada olmaktadır.

1. Bağlı olmayan genç yetişkin
2. Yeni evli çift
3. Küçük çocuklu aile
4. Ergenlik döneminde çocuğu olan aile
5. Çocukları evden ayrılan aile
6. Daha sonraki yaşamda aile

Ailelerin bu gelişimsel dönemlerin birinden diğerine geçmeleri sancılı olabilmektedir. Sağlıklı aileler bu dönemleri daha rahat geçebilirken, stresi yüksek olan ve etkileşimi zayıf olan aileler daha zor geçmektedirler.[82]

2.2.5. Eş Seçme ve Aile

İnsan hayatında en önemli seçimlerden biri eş seçimidir. Mutlu bir evlilik hayatının sürdürülebilmesi için, bireyin kendisinin ve eş adayının özelliklerini iyi değerlendirmesi oldukça önemli olmaktadır. Bireyler, geçmişte ailelerinin kararıyla eş seçimini yapıyorken, günümüzde kendilerinin bu seçimde aktif rol aldığı görülmektedir. Ancak kendi seçimlerini yaparken de ne kadar özgür seçim yapabildikleri tartışılmaktadır. Eş seçimlerini kendileri yapıyor olsalar dahi içinde yaşadıkları kültürün etkisinden, ailelerinden, sınıf, statü gibi birçok faktörün etkisinden bağımsız seçim yapmaları oldukça güç olmaktadır.[83]

2.2.6. Eş Seçimi ile İlgili Yaklaşımlar

Eş seçimi ile çalışan araştırmacılar, farkl yaklaşımlarla konuya açıklık getirmeye çalışmışlardır. Her biri biribirini tamamlayan, diğerindeki eksikliği gideren yaklaşımlar olmaktadır.[84]

---

[80]Özuğurlu, a.g.e., s. 64
[81] Engin Geçtan, ***İnsan Olmak***, Metis Yayınları, İstanbul, 2007, s. 20.
[82]Yavuzer, a.g.e., s. 29
[83]Özgüven, a.g.e., s. 31
[84]Serap Nazlı, ***Aile Danışmanlığı***, Anı Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 406

2.2.6.1. Eş Seçimine Psikanalitik Yaklaşım

Bu kuramda, bugünkü davranışlarımız çocukluk dönemindeki yaşantılarımızla şekillenmiştir. Bu düşünceye göre, eş seçimimiz psikoseksüel dönemlerde belirlenmiştir. Ödipal kompleksin çözülememiş olması ile kadınların, babalarına benzeyen eşleri, erkeklerin ise annelerine benzeyen eşleri seçtiği düşünülmektedir.[85]

2.2.6.2. Eş Seçmede Ortak Özellikler Kuramı

Bu kurama göre, benzer özelliklere sahip kişilerin evliliklerinde daha uyumlu bir ilişkiye sahip olacağı düşünülmektedir. Irk, kültür, eğitim, yaş, dini inanç gibi özeliklerinin aynı olması uyumu arttıracağı yönünde bir fikir birliği vardır.

2.2.6.3. Eş Seçmede Zıt Özellikler Kuramı

Zıt özellikler kuramında, birbirine zıt özellikler taşıyan çiftlerin, kendilerinde olmayan özelliklerin tamamlanması ve bu durumun çekiciliği açısından daha başarılı evlilikleri olacağı düşünülmektedir. Zıt özelliklerin biraraya gelmesi, çiftin arasında yaşanan konu ve yaşantılara zenginlik katacağı söylenmektedir.

2.2.6.4. Uyaran-Değer-Rol Kuramı

Bu kuramın uyaran, değer ve rol kelimelerinin anlamı kur yapma ve arkadaşlık döneminin üç aşamasını ifade etmektedir. Çiftler birbirlerini seçme aşamasında, kendilerine değer veren eşleri seçme eğilimindedirler. Bu aşamada kendilerine yarar verecek uyaranları dikkatle almaktadırlar. Eşten aldıkları uyaranları değerlendirip, birbirlerine uyan yada tamamlayacak olan özellikleri test etme süreci olduğu düşünülmektedir.[86]

2.2.6.5. Cinsel Stratejiler Kuramı

Bireylerin eş seçiminde üreme sorununu ortadan kaldırmak amacıyla, kısa ve uzun süreli arayış içinde oldukları görüşü savunulmaktadır. Kadın ve erkeklere göre üreme fırsatlarında farklılıklar olmaktadır.[87]

---

[85] Mustafa Kaya, Cinsiyetleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tercihlerine Göre Denetim Odakları, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2002, s. 40 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

[86] Özgüven, a.g.e., s. 33

[87] David M. Buss and David Schmitt, "*Sexual strategies theory: An evolutionary perspective on human mating*", ***Psychological Review***, 1993, Vol 100(2) 204-232, s. 215.

2.2.6.6. Evrimsel Kuram

Darwin tarafından ortaya atılan bu kuramda, erkekler cinsiyet içi rekabetle üreme başarısını sağlamak amacıyla eş seçmektedir. Cinsiyet içi rekabette, fiziksel mücadele yanında statü ve sosyal gücü de eş seçiminde bazı ayrıcalıkları yanında getirmektedir.

2.2.6.7. Filtre (Süzgeç) Kuramı

Bu kuramda eş adayları, kur yapma ve arkadaşlık dönemlerinde üç değişik filtre kullanmaktadır. İlki sosyal özelliklerin incelenmesi, ikincisi değerlerin ölçülmesi, son filtre ise ihtiyaç tamamlama, ihtiyaçlarının karşılanabileceği hakkındaki görüşleridir. Eşler, sosyal özellikler ve kişiliği anlamaya çalıştığı bu süreçte, filtreleriyle eşini teker teker süzmeye, tanımaya çalışmaktadır.[88]

2.2.6.8. Sosyal Rol Kuramı

Bu kuramda eş seçme, toplumsal cinsiyet rolleri ile açıklanmıştır. Kadınların erkeklere göre daha az statülü işlerde çalışması sebebiyle, erkeklerde bu özellikleri seçmesi durumunu ortaya çıkarmıştır. Erkekler ise, kadınların fiziki güzellik ve görünümlerine göre seçtiği düşünülmektedir. Bunlara ek olarak kadınlarda, aileden kazanılmış ahlaki özellikler ve etkileyiciliği ön plana çıkarken, erkeklerde ise güç ve özgüven kavramları eş seçiminde önemli olmaktadır.[89]

2.2.7. Evlilik

Evlilik, insanoğlu neslinin devam ve sürekliliğini sağlayan, bireylerarası ilişkilerin temelini oluşturan kutsal bir kurumdur.[90] [91] Evlilik, karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşamlarını paylaşmak, çocuk yapmak ve çocuklarını büyütmek gibi ortak amaçları olan, resmi olarak da belgelenebilen bir anlaşmadır. Aile kavramı, kadın, erkek, çocuk ve ailenin diğer üyelerini kapsarken, evlilik ise sadece kadın ve erkekten oluşan bir birim olması ile aileye göre daha belirgin bir kavramdır. Evlilik kurumunda, gerek eşler arasındaki haklarda gerekse çocukların sosyal statü kazanmaları konusunda devletin kontrolü, yetki ve sorumlukları vardır. Eşlerin ve çocukların haklarının korunmasında yasaların yanında, toplumsal ve sosyal kurallar,

---

[88] Serap Nazlı, a.g.e., s. 406

[89] Edward E. Smith and Dary J. Bem, ***Psikolojiye Giriş,*** Çev. Öznur Öncül ve Deniz Ferhatoğlu, Arkadaş Yayınları, Ankara, s. 677.

[90] Jeffry H. Larson ve Thomas B. Holman***, "***Predictors of Maritalguality and Stability", ***Family Relations***, 1994, 43, 228-237, p. 231.

[91] Timothy H. Brubaker and J. A. Kimberly, "Challenges To the American Family", ***Family Relations Challenges For The Future***, 1993, 3-16, p 7.

gelenek ve görenekler de etkili olmaktadır. Evlilik çeşitli toplumlarda farklı niteliklerde olabilmektedir. Ancak işlevleri açısından, cinsel yaşam, ekonomik üretim-tüketim ve görev paylaşımları benzer özellikler gösterebilmektedir.[92]

2.2.8. Evlilik ile İlgili Yaklaşımlar

Evlilik ile yapılan tüm kuram ve yaklaşımlar, bir fenomenin her yönünü en kapsamlı anlatacak biçimde yapılmaya çalışılmıştır. Aile alanında çalışan tüm kuramcılar, üzerinde çalıştıkları bu fenomeni en iyi anlattıklarını düşündükleri için bu kuramları geliştirmişlerdir. Kimi araştırmacılar aile üyelerinin bir diğer üyenin davranışlarını değiştirdiği yönüyle ilgilenirken, kimi araştırmacı ailedeki erkekleri kadınlardan daha üstün bir yapı olarak görür ve bu öğeler üzerinde dururlar. Bu kuramlardan hiçbirinin bir diğerinden üstün olduğu söylenemez. Ancak, her birinin ailenin çeşitli özelliklerini, yapılarını anlamakta bir bütünün parçaları olduğunu söylemek mümkün olmaktadır.[93]

2.2.8.1. Psikodinamik Kuram

Bu kuramda, aile üyelerinin bilinçdışı sınırlılıklardan arınması ve birbirleriyle iletişimlerinde yaşadığı güçlükleri aşmaları sağlanmaya çalışılır. Geçmiş yaşantılarından ziyade, bugün yaşadıkları sorunlara odaklanılır. Psikodiinamik kuram, diğer kuramlardan farklı olarak kriz durumu çözülse dahi aile görüşmelerine devam edilmesi gerektiğini söyler. Aile içi dinamikte, aile üyelerinin savunma mekanizmalarına, bastırılmış ihtiyaçlarına ve çözümlenmemiş çatışmalarına odaklanılmaktadır.[94]

2.2.8.2. Bilişsel Davranışçı Kuram

Bu kuramda, aile üyelerinin duyguları ve davranışlarının yanında düşünceleri de önem taşımaktadır. Bireyler arasında ilişki ve her bir bireyin bu ilişkiye nasıl bir katkısı olduğu dikkate alınmaktadır. İlişkilerinde, yaşadıklarına bakış açıları ile beklentilerine ve bu beklentilerin davranışlarına nasıl yansıdığı üzerinde durulur. Mutlu ailelerde, ailenin diğer bireyinin düşüncelerine değer verilirken, sağlıksız ailelerde diğer bireye değer ve beklenen önem verilmediği düşünülmektedir. Bilişsel davranışçı kuramda, akılcı duygusal yaklaşım ve sosyal öğrenme modeli öne çıkan iki teknik olmaktadır.[95]

---

[92] Özgüven, a.g.e., s. 19.
[93] Adak vd., a.g.e., s.71
[94] Michael Nichols and Richard Schwartz, ***Family Terapi***, Foreword by Salvador Minuchin, Boston, 1998, s. 72
[95] Nazlı, a.g.e., s. 207

2.2.8.3. Yaşantısal / İnsancıl Aile Kuramı

Bu kuram, insancıl varoluşçu danışma yaklaşımının temel kavramlarından etkilenmektedir. Aile üyelerinin kendini gerçekleştirme eğiliminde özgürlük varsa, aile mutlu ve birbiriyle etkileşim içinde olabilecekleri görüşü savunulmaktadır.[96] Aile bireyleri duygularının farkına varıp, bastırabilirler. Ancak duygularını ailenin diğer bireylerine açıkça ifade ederlerse, aile içi çatışmadan uzak olunur. Aksi takdirde birbirlerinden uzaklaşıp, aile dışı etkinlikler yapabilirler. Bu kuramda, duyguları ifade edememe aile içi etkileşimi bozacak bir yapı oluşturacağı düşünülmektedir.[97]

2.2.8.4. Yapısal Aile Kuramı

Bu kuramda, etnik köken, sosyal statü ve diğer sosyal faktörler ailenin yapısını ve fonksiyonlarını etkilediği düşünülmektedir. Her ailenin yapısı bazı evrensel ortak özellikleri olsa da birbirlerinden farklılık göstermektedir. Aile üyeleri kan bağı ve duygusal ilişkilerle birbirlerine bağlanmıştır. Bu bağı uzun süre sürdürmekte ve çeşitli hikayelerle bu ilişkiyi kanıtlamaktadır.[98]

2.2.8.5. Stratejik Aile Terapileri Kuramı

Stratejik aile terapisinde, aile içi sorunların çözümünde belirli hedefler belirlenir ve bu hedeflerin çözümü için belirli stratejiler kullanılır. Temel olarak kabul edilen iki düşünce vardır. Birincisi, her ailede aileiçi dengeyi bozabilecek bir ruhsal mekanizma vardır. İkincisi ise, aileiçi dengeyi bozabilecek bu sorunların yaşamın belirli dönemlerinde daha çok ortaya çıkabileceğidir. Altı temel kavram ve öğesi ise, birim, güç, kişilerarası etkileşim ve yardımseverlik, ileriye yönelik planlar, hiyerarşi ve metafor şeklindedir.[99]

2.2.8.6. Sosyal Çatışma Kuramı

Bu kuramda, aile içi çatışma patoloijik bir sorun olarak değil, aile üyeleri arasındaki doğal etkileşimin bir parçası olarak görülmektedir. Aile içi eşler arasında yaşanan sorunlar ve şiddet davranışları üzerinde durulmaktadır. Bu kurama göre çatışma, otorite hiyerarşisi nedeniyle kaçınılmazdır. Çatışmanın olmaması aileyi mutlu

---

[96] Michael S. Nystul, ***The art and Sciense of Counselling and Psychotherapy***, McMillian Publishing Company, Newyork, 1993, s. 73.

[97] Samuel T. Gladding, ***Family Therapy History, Theory and Practise,*** Merrill Prentice Hall, Upper Saddle River, 1998, s. 210.

[98] Salvador Munichin vd., ***Mastering Family Therapy,*** John Wiley&Sons Inc., New Jersey, 2006, s.75.

[99] Özgüven, a.g.e., s. 216

bir aile yapmazken, çatışma olması da mutsuz bir aile olduğu anlamına gelmediği görüşü savunulmaktadır.[100]

2.2.8.7. Öyküsel (Narrative) Aile Danışması

Bu yaklaşımda, aile üyeleri olayları kendi hikayeleri ile yorumlarlar. Bu sebeple öyküsel yol takip edilir. Her aile üyesi, kendine özel hikayesini geliştirir ve bu hikayelerle kendi stratejilerini geliştirmeyi öğrenirler. Sorunların çözümünde dışsallaştırma tekniği kullanılır. Sorunlar dışsallaştırılırak, kendilerinden bağımsız hale getirilir. Bu teknikten başka kullanılan teknikler ise, sorunun bireyi ve bireyin sorunu etkilemesi, ikilikleri çıkarma, engelleri öngörme, soruları kullanma, mektup, kutlama ve belge olmaktadır.

2.2.8.8. Çözüm Odaklı Aile Danışması

Çözüm odaklı aile danışmasında, sorundan ziyade çözümler üzerine odaklanılmaktadır. Sorunun neden ve nasıl çıktığından, geçmişteki kaynaklarından çok, gelecekte nasıl etkileyeceği ile ilgilenilir. Sorunların ancak bu şekilde çözülebileceği düşünülür. İnsanların olaylara kötü ve karamsar baktığında bu durumu genelleştirdiği ve sorunların çözümünden uzaklaşıldığı düşünülmektedir. Çözüm odaklı aile danışmasında kullanılan teknikler, sorunu ortak yaratma, ikincil değişimler, övgü, ipucu, maymuncuk, istisnalara odaklanma ve mucize sorular olmaktadır.[101]

2.2.8.9. Imago Eş Kuramı

Bu kurama göre, eş seçimimiz tesadüfi değildir. Eşimizi, bize ilk bakımveren ebeveylerimize benzer özelliklerdeki kişiler arasından seçeriz. Çocukluk çağında ebeveynler ile yaşanılan sorunların çözümü için, benzer özellikteki eşlerin seçildiği, eş seçiminin bir nevi tedavi yolu olduğu düşünülmektedir. Fakat bu yaraların sarılamadığı durumda, evlilik daha fazla çıkmaza girmektedir. İmago eş kuramına göre, sağlıklı bir evlilik bireyin ebeveynleriyle yaşadığı çatışmaları çözmesi ve bu çatışmalardan bağımsız bir evlilik seçimi yapmış olmalı ile ilişkilidir.[102]

---

[100]Gerald R. Leslie and Sheila K. Korman, ***The Family in Social Context***, Oxford Unıversity Press, Oxford, 1989, s. 45.

[101]Nazlı, a.g.e., s. 265

[102] Şahin Kesici vd., ***Vaka Örnekleriyle Birlikte Aile Danışma Kuramları ve Teknikleri***, Nobel Yayınları, Ankara, 2014, s. 50.

2.2.9. Evlilik Uyumu

Evlilik uyumu, "çiftlerin evlilikteki başarısı ile işlevselliği" şeklinde ifade edilen genel bir tanımdır.[103] Evlilikte memnuniyet kavramı, evlilik uyumunu ifade etmektedir. Evlilik uyumu yaşanılan çatışmaların makul seviyede olması ve mutlu anların çokluğu ile belirlidir. Birlikte yaşanılan anlardan keyif alma, cinsel doyum ve tekrar evlenilecek olma durumunda yine aynı kişiyle evlenme isteği belirleyici diğer kriterler olarak sayılabilir.[104] Evlilik kurumunu oluşturan kadın ve erkek, evlenmeden önce birer birey olarak yaşamaktadır. Ancak evlendikten sonra iki kişinin biraraya geldiği, ortak yaşam amaçları için birlikte karar aldığı, bir olmaktan biz olmaya geçilen bir yaşam dönemi olmaktadır. Eşlerin bireysel varoluşlarından birlikte varoluşlarına evrilen bu süreçte, kendi kimliklerinden vazgeçmeyip biz kimliklerine uyum sağlayabilmeleri oldukça önemlidir. Biz kimliklerine uygun olmayan davranışlarda bulunmak ise evlilik uyumuna zarar verebilmektedir. Modern yaşamda sağlıklı ve uyumlu bir evlilik için, iki ayrı kişinin bütünleşmesi, ortak kararlar alabilmesi ve aşağıdaki şu alanlarda uyum içinde olmaları gerekmektedir.

Karşılıklı iletişimde uyum
Ruhsal yaşamda uyumu
Toplumda birliktelikte uyum
Eşlerin varlıkları sürdürebilmelerinde anlayış ve uyum
Birbiriyle bütünlüklerinde uyum
Cinsellikte uyum[105]

2.2.9.1. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik uyumunu etkileyen faktörler dışsal ve kişisel unsurlar olarak ayrılmaktadır. Evlilik süreleri, çiftin yaşı, çocuk sayısı, cinsel sorunlar, ekonomik durum gibi birçok sosyodemografik özelliğin de evlilik uyumunda etkili olduğu görülmektedir.[106] Ek olarak eşlerin evlilik uyumlarının iyi olması için iletişim çok önemli ve belirleyici unsurlardan biridir.[107]

Evlilik ilişkilerinde uyumu bozan diğer faktörler aşağıda verilmiştir.

---

[103] Ercümend Ersanlı ve Melek Kalkan, ***Evlilik İlişkilerini Geliştirme Kuram Ve Uygulama***, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2008, s. 56-74

[104] Lee Johnson, ScottKetring, JasonRohacs and Amber Brewer, "AttachmentAndTheTherapeuticAlliance İn FamilyTherapy", ***TheAmericanJournal Of FamilyTherapy***, 2006, 34(3), 205-218, p. 210.

[105] Özuğurlu, a.g.e., s. 64.

[106] Hürol Fışıloğlu, Lisans Üstü Öğrencilerin Evlilik Uyumu***. Psikoloji Dergisi***, 1992, 7:16-23, s. 20.

[107] Demet Polat, Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin baz değişkenler açısından incelenmesi. T.C. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji (Sosyal) AD, Ankara, 2006, s. 77, **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

Aşkın anlamı ve niteliğindeki yanlış yorumlamalar
Empati kurmada yetersizlikler
İletişim ve etkileşim
Cinsel ilişki sorunları
Toplumsal cinsiyet rolleri
Kişilik bozuklukları ve kötü alışkanlıklar
Sağlık sorunları
Ekonomik zorluklar ve işsizlik
Engelli bir çocuğa sahip olmak
Çocuklarının olmaması
Sık ayrılmalar ve birleşmeler
Aldatma
Dürüst olmamak
Kültürel değişimler
Çocukların aileden ayrılması
Eşlerin yaşlılık dönemi
Diğer sosyal ilişkiler[108]

2.2.9.2. İletişim ve Çatışma

Evlilik, iki kişinin biraraya gelip birlikte bir yaşamı paylaşmaları amacıyla yapılmaktadır. Ancak biraraya gelen bu iki kişi belirli konularda ayrışabilmekte, bazen aynı bazen ise farklı düşünceleri olabilmektedir. Mutlu bir evliliğin devam edebilmesi, bu çatışma yaratabilecek olan konuların sağlıklı iletişim yollarıyla çözülebilmesi ile mümkün olabilmektedir. Sağlıklı iletişim için ise, sözel iletişim kanallarının yanında, sözel olmayan jest, mimik, ses tonu gibi iletişim kanallarının yerinde ve yeterli kullanılması gerekmektedir. Sağlıklı İletişim ve çatışma her geçen gün önemini arttırmaktadır.[109] Evlilik ilişkilerindeki çatışma ve problemlere bağlı olarak kaygı bozukluklarında artış olduğunu gösteren çalışmalar görülmektedir.[110]

2.2.9.3. Cinsel Sorunlar

Evliliğin tüm aşamalarında cinselliğin önemli bir yer edindiği ve diğer alanlarda yaşanan sorunların evlilikte cinsel sorunlara, cinsel sorunların da diğer alanlarda

[108]Özgüven, a.g.e., s. 81
[109]Yavuzer, a.g.e., s. 187
[110] R. Julian Hafner N. Spence Spence and Marriage Duration, “Marital Adjustment and Psychological Symptoms: A Cross-Sectional Study”, ***Journal of Clinical Psychology,*** 44 (3), 1988, 309-316, p. 312.

bozulmaya neden olabileceği görülmektedir.[111] Evlilikte cinsel istek, eşler arası uyum ve aşkın bir göstergesi şeklinde görünebilmektedir. Cinsel birlikteliğin aşkla bütünleşmemesi, doyumsuz bir evliliğe yol açabilmektedir. Evlilikte cinsel sorunlar, eşler arasında önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Cinsel sorunlar, çoğu zaman fizyolojik olmaktan çok psikolojik faktörlere dayanmaktadır. Cinselliğin erken dönemlerde yanlış öğrenilmesi, olumsuz deneyimler ve çeşitli mitler sebepleriyle, birçok psikolojik kökenli cinsel sorun ortaya çıkarabilmektedir. Bu olumsuz deneyimler ise, eşler arasında kaygı, korku, tiksinme, çekinme gibi olumsuz sonuçlarıyla cinsel sorunlar yaşatmaktadır.[112]

2.3. AİLE VE RUH SAĞLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Aile üyelerinin ruh sağlığı, fiziksel sağlıkları kadar çeşitli durumlara göre değişkenlik gösterebilmektedir. Sigmund Freud, sağlıklı ruh sağlığını sevmek ve çalışmak olarak tanımlarken, Maslow kendini gerçekleştirme potansiyeli ile ilişkilendirmiştir. Aile üyeleri arasında, hem eşler arası hemde ebeveyn ve çocuk ilişkilerinde makul seviyede çatışmanın olması da sağlıklı ailenin temel ölçütlerinden sayılmaktadır. Yaşam döngüsü içerisinde, patlama ve zıtlıkların bulunması ve bu gerilimleri bastırmadan çözümlemeye çalışmak oldukça doğaldır.[113] Sağlıklı aileler, aralarında yaşadıkları gerilimlerde güçlü ve kendi hızlı başetme biçimlerini geliştirirler. Doğru başetme biçimlerini geliştirirken ise, kendi özelliklerini, istek ve ihtiyaçlarını koruyarak, diğer üyenin de beklentilerine saygı duymaktadırlar. Uygun iletişim tekniklerini kullanarak, aile içi mutluluğun sürdürülmesi amacıyla uygun davranışlar sürdürmektedirler. Çocuklarının kişilik gelişimi, olumlu benlik algısı ve benlik saygısı geliştirmelerine destek ve yol gösterici olmaktadırlar.[114] Son yıllarda yapılan araştırmalarda, evli olup olmama durumunun fiziksel-psikolojik etkenler ile ilişkisine vurgu yapılsa da, diğer yeni çalışmalar evlilikteki ilişkilerin kalitesi ile ruh sağlığı arasında da ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır.[115]

---

[111] Murat Gülsün vd., Psikiyatrik Açıdan Evlilik ve Cinsellik, ***Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry, 1***, 2009, 68-79, s. 72.
[112] Özgüven, a.g.e., s. 84
[113] Özgüven, a.g.e., s. 65
[114] Nazlı, a.g.e., s. 26
[115] Joan Rosen Bloch vd., "Beyond Marital Status: The Quality Of The Mother-Father Relationship And İts İnfluence On Reproductive Health Behaviors And Outcomes Among Unmarried Low İncome Pregnant Women", ***Matern Child Health Journal***,14(5), 2010, 726-34, p. 700.

2.4. AİLE VE KİŞİLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Evlilik uyumu ve kişilik arasında yapılan çalışmalarda, uyumun hangi nedenlerle bozulduğuna dair çalışmalar yapılmış, birkaç faktöre bağlı olarak bozulabildiği gösterilmiştir. Eşlerin kişilik yapılarındaki farklılıkların etkisi olabileceği gibi, bağlanma biçimleri, cinsel yaşamda sağlanan doyum, fiziksel ve ruhsal sorunlar ve sosyodemografik özellikler olmak üzere birçok faktörün etkisi olabileceği üzerinde durulmuştur.[116]

[116] Evrim Erbek vd., "Evlilik Uyumu," ***Düşünen Adam***, 2005,18, 39-7, s. 21.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma İstanbul'da yaşayan evli çiftlerin kişilik inançları ile eş, evlilik uyumu ve psikolojik belirtileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesine yönelik ilişkisel tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırma betimleyici araştırma modelinde tasarlanmıştır.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evreni İstanbul'da yaşayan evli çiftler olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında, çevrimiçi anketlere yanıt vermek üzere 100 çifte ulaşılmıştır. Araştırmaya katılmayı onaylayan katılımcılara, araştırmacının sağladığı bağlantı adresi üzerinden ve elden dağıtma yoluyla anketler, kartopu örnekleme yöntemi ile ulaştırılmıştır.

3.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, çiftlere "Sosyodemografik Bilgi Formu", "Evlilik Uyumu Ölçeği", "Kişilik İnançları Ölçeği" ve "Kısa Semptom Envanteri" uygulanmıştır.

3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan, ilgili literatür ışığında yapılandırılmış ve katılımcıların kişisel bilgileriyle evlilikle ilgili değişkenlerine ilişkin çoktan seçmeli soruların yer aldığı özbildirim formudur.

3.3.2. Kişilik İnanç Ölçeği

Dörtlü Likert tipi bir ölçek olan KİÖ'de katılımcılar her bir maddedeki ifadelerin kendilerine ne kadar uyduğunu 0 (hiç inanmıyorum) ile 4 (tamamıyla inanıyorum) arasında puanlayarak işaretlemektedirler. Ölçeğin orijinal formunu geliştiren çalışmacılar aynı değerlendirme özelliğine sahip ancak daha kısa ve pratik bir ölçek elde etmek amacıyla KİÖ'nün orijinal formundan ayırt edici özelliği yüksek olan 65 maddeyi seçerek Kişilik İnanç Ölçeği-Kısa Formunu geliştirmişlerdir. [117] Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Taymur ve ark. tarafından (2011) yapılan KİÖ Türkçe kısa form, 18–29 yaş arası toplam 232 üniversite öğrencisinden oluşan bir gruba uygulanmıştır. Ölçeğin toplam Croanbach Alfa güvenirlik katsayısı 0,92 iken alt

[117] Aaron T. Beck, vd., "Dysfunctional beliefs discriminate personality disorders", ***Behaviour Research and Therapy,*** 2001, 39(10), p.1213–1225.

ölçeklerin güvenirlik katsayıları 0,61 ilâ 0,85 arasında değişmektedir. 100 öğrenciye 4 haftalık arayla yapılan test-tekrar test çalışması sonucunda korelasyon katsayıları 0,66 ile 0,87 arasında bulunmuştur.

3.3.3. Evlilik Uyumu Ölçeği

Araştırmada evlilik uyumunu ölçmek amacıyla Locke ve Wallace tarafından geliştirilmiş ve Türkiye'de geçerlik güvenirlik çalışması Tutarel Kışlak tarafından yapılmış olan Evlilikte Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Toplam 15 maddeden oluşan ölçekten alınabilecek puanlar 1 ile 60 puan arasında değişmektedir. Ölçeğin güvenirlik çalışmasında; iç tutarlılık katsayısı .84, test yarılama test güvenirliği ise .84 olarak hesaplanmıştır. Testtekrar test yöntemi ile yapılan güvenirlik çalışmasında korelasyon katsayısı .57 olarak hesaplanmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerliğinin hesaplanması amacıyla kullanılan Kişilerarası İlişkiler Ölçeği ile EUÖ'nin toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı .12; İlişkilerde Yükleme Ölçeği toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı ise -.54 olarak hesaplanmıştır.[118]

3.3.4. Kısa Semptom Envanteri

1992 yılında çeşitli psikolojik belirtileri taramak amacıyla Derogatis tarafından geliştirilmiş olan kendini değerlendirme türü 53 maddelik bir ölçektir. Her madde 0 ile 4 arasında (0 = hiç, 4= çok fazla) puanlanmaktadır. Alınabilecek toplam puanlar 0 ile 212 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireylerin semptomlarının sıklığını göstermektedir. Kısa Semptom Envanteri'nin Türkiye uyarlaması Şahin ve Durak (1994) tarafından üç ayrı çalışma şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda; "Anksiyete" (13 madde), "Depresyon" (12 madde), "Olumsuz benlik" (12 madde), "Somatizasyon" (9 madde) ve "Hostilite" (7 madde) olarak beş faktörden oluşmuştur. Alt ölçeklerin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0.71-0.85 aralığındadır.[119]

3.4. VERİ ANALİZ TEKNİKLERİ

Araştırmada, katılımcıların eş seçimi, evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları arasındaki ilişkiyi incelemek için 100 çiftin verileri SPSS 23 paket programıyla incelenmiştir. Araştırmanın soru ve hipotezlerini doğrulamak maksadıyla ilk olarak, katılımcıların demografik ve evlilik hayatı ile ilgili kategorik değişkenlerinin

---

[118] Şennur Tutarel Kışlak, "Evlilik uyum ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması", ***3P (Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji) Dergisi,*** 1999, 7, s.50-57

[119] Nesrin Hisli Şahin ve Ayşegül Durak, "Kısa Semptom Envanteri: Türk gençleri için uyarlanması", ***Türk Psikoloji Dergisi,*** 1994, 9(31), 44-56.

psikolojik belirtiler, evlilik uyumu ve kişilik inançları ile karşılaştırılması yapılmıştır. Karşılaştırma analizleri için ikili gruplar için Bağımsız Örneklem t Testi ve ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. İlişkisel analiz yapmak amacıyla, Pearson korelasyonu uygulanmıştır. Çiftlerin kişilik inançlarının eşleşme düzeylerinin incelenmesi için tanımlayıcı istatistik kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık değeri 0,05 düzeyinde alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR

Tablo 1. Demografik Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	100	50,0
	Erkek	100	50,0
Eğitim	İlköğretim	60	30,0
	Lise	72	36,0
	Üniversite	68	34,0
Gelir Düzeyi	Kötü	29	14,5
	Orta	129	64,5
	İyi	42	21,0
Çalışma durumu	Evet	143	71,5
	Hayır	57	28,5
Çocuk sahibi olmak	Evet	162	81,0
	Hayır	38	19,0
Psikolojik Destek	Evet	43	21,5
	Hayır	157	78,5
	Toplam	**200**	**100,0**

Tablo 1'de demografik değişkenlerin dağılımı incelendiğinde, araştırmaya katılan 200 kişinin %50'si kadın ve %50'si erkektir. Eğitim düzeyine göre, ilköğretim mezunu olanlar %30, lise mezunu olanlar %%36 ve üniversite mezunu olanlar ise %34 oranındadır. Ekonomik durum değişkenine göre, gelir düzeyi kötü olanlar %14,5; orta düzeyde olanlar %64,5 ve iyi düzeyde olanlar %21 oranındadır. Çalışan katılımcıların oranı %71,5'dır. Çocuk sahibi olan katılımcıların oranı %81 ve olmayanların oranı ise %19'dur. Daha önce psikolojik destek aldığını belirten katılımcıların oranı %21,5'dir.

Tablo 2. Evlilik Yaşamı ile İlgili Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri

Değişken	Grup	N	%
Eşinizle nasıl evlendiniz?	Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık	162	81,0
	Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını almadık	3	1,5
	Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar	30	15,0
	Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar	5	2,5
Eşle Yakınlık derecesi	Akraba	25	12,5
	Akrabalığımız yok	175	87,5
Eş olarak seçeceğiniz kişinin ilgileri size göre nasıl olmalıdır?	Benimkiyle aynı olabilir	77	38,5
	Benimkinden farklı olabilir	85	42,5
	Benim için farketmez	38	19,0
Eş olarak seçeceğiniz kişinin kişilik özelliklerinin size uygun olması evlilik kararınızı ne yönde etkiler?	Benimkiyle aynı olması evlilik kararımı olumlu etkiler	135	67,5
	Benimkiyle farklı olması evlilik kararımı olumsuz etkiler	7	3,5
	Benim için farketmez	58	29,0
Eşinizden şiddet gördünüz mü?	Evet	17	8,5
	Hayır	183	91,5
Evlilik uyum düzeyi	Evlilik uyumu düşük	81	40,5
	Evlilik uyumu yüksek	119	59,5
	Toplam	**200**	**100,0**

Tablo 2'de evlilik yaşamı ile ilgili değişkenler incelendiğinde, evlenme biçimi değişkenine göre %81 oranında katılımcı ailesinin onayıyla ve anlaşarak evlendiği; %1,5 oranında katılımcının ailesinin onayı olmadan ve anlaşarak evlendiği; %15 oranının ailesi tarafından tanıştırıldığı ve onaylarının alınmasıyla evlendiği ve %2,5 oranında katılımcı ise ailesi tarafından tanıştırılıp onayları alınmadan evlendiğini belirtmiştir. Eşiyle akrabalık derecesi olan katılımcıların oranı %12,5'tir. Eş olarak seçilen kişinin ilgi alanlarına ilişkin görüşler incelendiğinde, aynı olabileceğini düşünenlerin oranı %38,5; farklı olabileceğini düşünenlerin oranı %42,5 ve herhangi bir fark olmayacağını belirtenlerin oranı %19,0'tür. Eşin kişilik özelliklerinin evlilik kararını etkileme durumu değişkeni incelendiğinde, aynı özelliklerde olmasının evlilik kararını olumlu etkileyeceğini düşünenlerin

oranı %67,5dir. Farklı olmasının evlilik kararını olumsuz etkileyebileceğini düşünenlerin oranı %3,5 ve herhangi bir fark bulunmadığını belirtenlerin oranı ise %29'tur. Eşi tarafından şiddet gördüğünü belirten katılımcıların oranı %8,5'tir. Evlilik uyum düzeyi incelendiğinde ise evlilik uyumu düşük olanların oranı %40,5 ve yüksek olanların oranı %59,5'dir.

Tablo 3. Eş Seçimindeki Tercihler Değişkenlerinin Betimleyici İstatistikleri

Eş Seçimi Değişkenleri	**Grup**	**N**	**%**
Güzellik/yakışıklılık	Evet	114	57,0
	Hayır	86	43,0
Eğitim Düzeyi	Evet	111	55,5
	Hayır	89	44,5
Yaş	Evet	111	55,5
	Hayır	89	44,5
Eşimi kendim seçmiş olmam	Evet	164	82,0
	Hayır	36	18,0
Dini inanç	Evet	105	52,5
	Hayır	95	47,5
Saygın bir meslek	Evet	82	41,0
	Hayır	118	59,0
Daha önce cinsel ilişkide bulunmaması	Evet	76	38,0
	Hayır	124	62,0
Benzer kültürel yapılar	Evet	146	73,0
	Hayır	54	27,0
İyi bir maddi gelir	Evet	40	20,0
	Hayır	160	80,0
Aynı siyasi görüşe sahip olmak	Evet	90	45,0
	Hayır	110	55,0
Bekaret	Evet	76	38,0
	Hayır	124	62,0
Cinsel yönden çekicilik	Evet	95	47,5
	Hayır	105	52,5
	Toplam	**200**	**100,0**

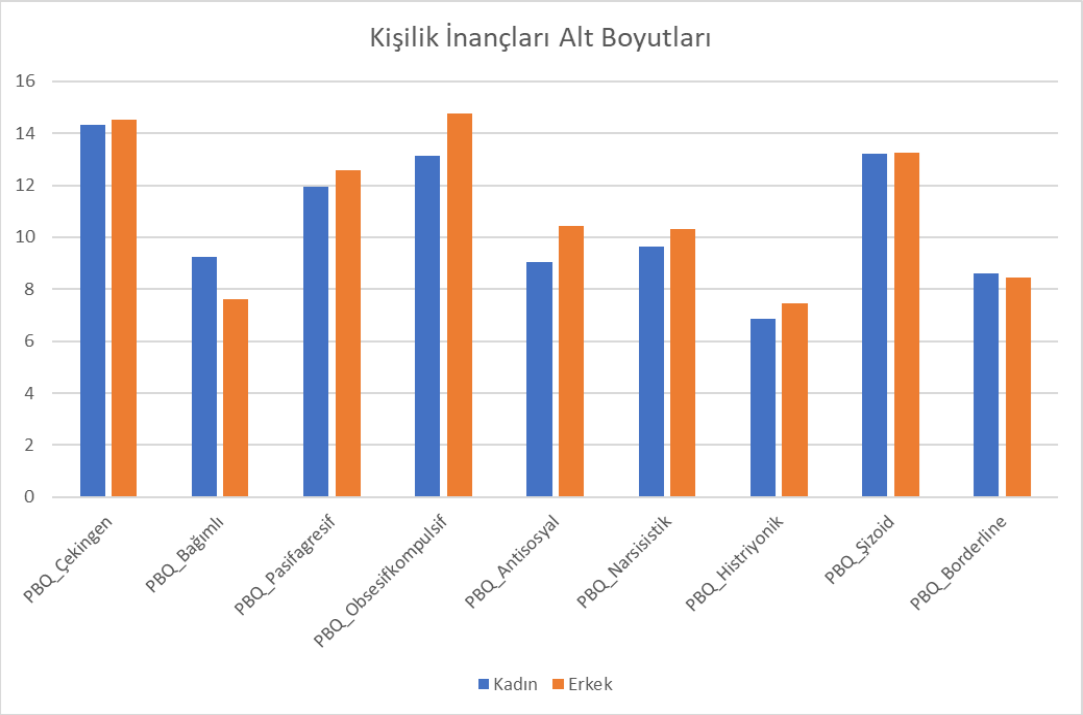
Tablo 3'te, eş seçiminde göz önünde bulundurulan ölçütlere ilişkin değişkenlerin dağılımı verilmiştir. Bulgulara göre, güzellik veya yakışıklılığı kıstas alanların oranı%57'dir. eğitim düzeyini kıstas alanların oranı %55,5, yaş ölçütünü alanların %55,5; eşini kendisinin seçmiş olması %82,0; dini inanç %52,5; saygın bir meslek %41,0; daha önce cinsel ilişki yaşamamış olmasını kıstas alanlar %38,0; benzer kültürel yapıda olmasını isteyenler %73,0; iyi bir maddi gelir beklentisinde olanlar %20,0; aynı siyasi görüşe sahip olmayı bekleyenler %45,0; eşinin bakir ya da bakire olmasını isteyenlerin oranı %38,0 ve eşinin cinsel yönden çekici olmasını bekleyenlerin oranı %47,5'dir.

Tablo 4. Yaş, Evlilik Yaşı, Evlilik Süresi, Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtiler ve Kişilik İnançları Puan Ortalamaları, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

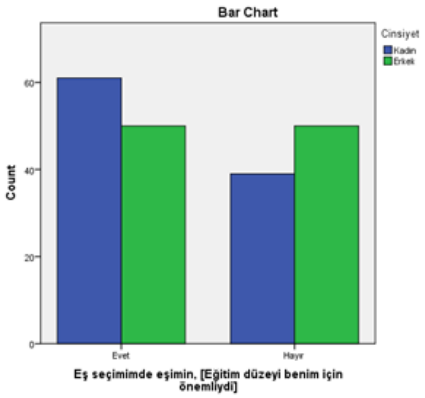
Değişkenler	$\bar{X}$	N	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Yaş	38,85	200	9,070	,390	-,459
Evlilik Süresi	12,29	200	9,874	,723	-,467
Evlilik yaşı	26,55	200	4,552	,771	1,106
Evlilik uyumu	44,22	200	9,150	-,727	,832
KSE Anksiyete	32,60	200	25,742	,125	-1,358
KSE Depresyon	30,32	200	21,345	-,004	-1,636
KSE Olumsuz Benlik	30,04	200	23,321	,001	-1,768
KSE Somatizasyon	22,78	200	17,544	-,031	-1,782
KSE Hostilite	17,81	200	11,527	-,002	-1,526
KİÖ Çekingen	14,57	200	4,896	-,058	-,316
KİÖ Bağımlı	7,40	200	5,729	1,163	1,325
KİÖ Pasif Agresif	12,16	200	5,756	,561	,002
KİÖ Obsesif Kompulsif	13,86	200	5,684	,311	-,458
KİÖ Antisosyal	9,55	200	6,402	,604	-,376
KİÖ Narsisistik	9,90	200	5,839	,859	,395
KİÖ Histriyonik	7,03	200	5,887	1,229	1,426
KİÖ Şizoid	13,11	200	6,034	,275	-,243
KİÖ Borderline	8,42	200	5,520	1,088	1,429

KİÖ = Kişilik İnanç Ölçeği KSÖ= Kısa Semptom Envanteri

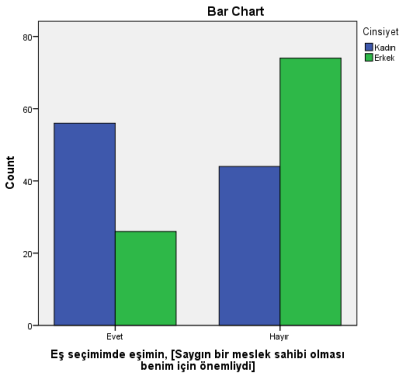
Tablo 4'te katılımcıların yaş, evlilik süresi, evlendiği yaş ve araştırmada kullanılan veri ölçüm araçlarının puan ortalamaları, standart sapma değerleri, çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, araştırmada kullanılan veri ölçüm araçlarına ait alt boyutların çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağıldığını gösteren -1,5 ile +1,5 aralığında yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda, araştırmada uygulanan analizler normal dağılımda uygulanan istatistiksel analizler olarak belirlenmiştir. Yalnızca, dağılımın homojen olmadığı ve örneklem sayısının 30'dan küçük olduğu demografik değişken gruplarında parametrik olmayan ölçümler tercih edilmiştir.

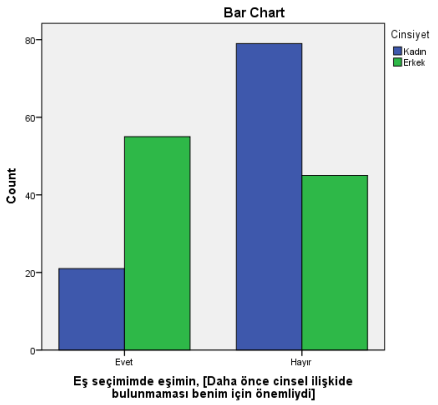
Şekil 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Kişilik İnanç Alt Boyutları Dağılımının Grafiksel Gösterimi

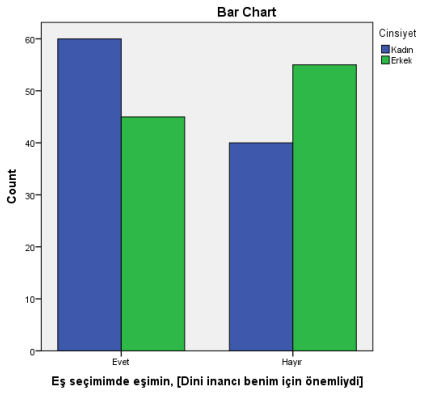
Şekil 2.Eş Seçiminde Eğitim Düzeyinin Cinsiyete Göre Dağılımı

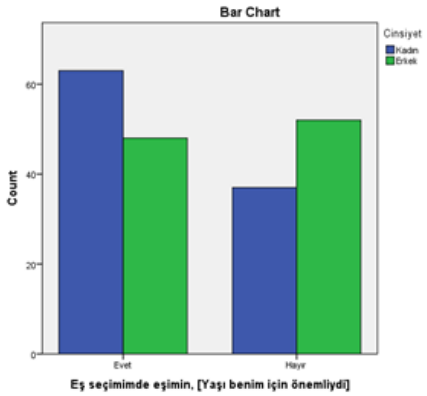
Şekil 3. Eş Seçiminde Saygın bir Meslek Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

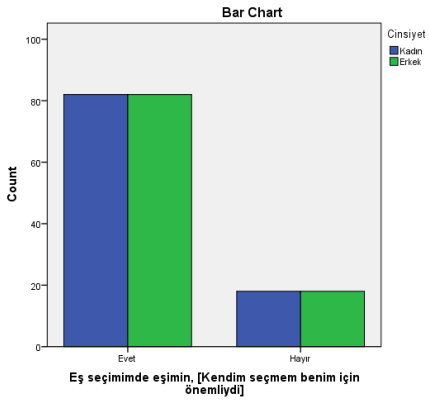
Şekil 4. Eş Seçiminde Daha Önce Cinsel Birliktelik Yaşamamış Olması Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

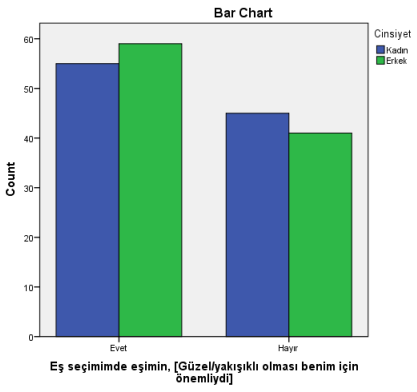
Şekil 5. Eş Seçiminde Dini İnanç Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

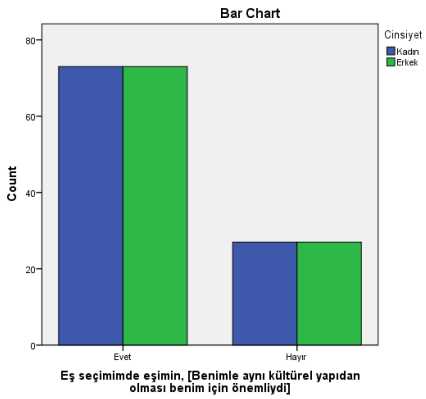
Şekil 6. Eş Seçiminde Yaş Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

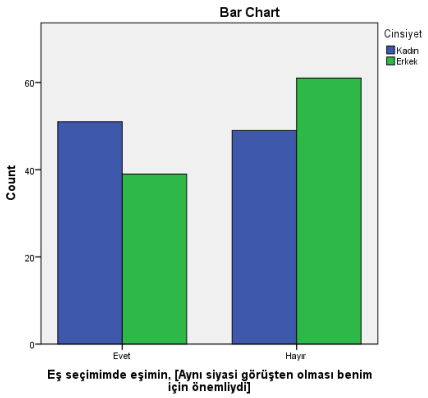
Şekil 7. Eş Seçiminde Eşini Kendi Seçmesi Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

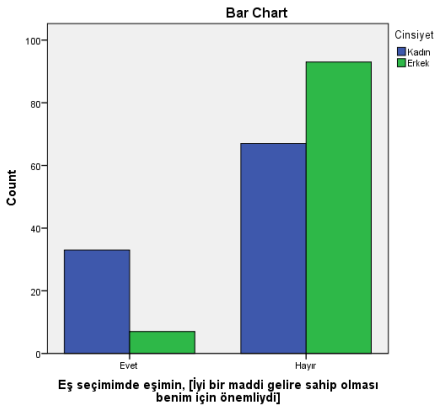
Şekil 8. Eş Seçiminde Güzellik/Yakışıklılık Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

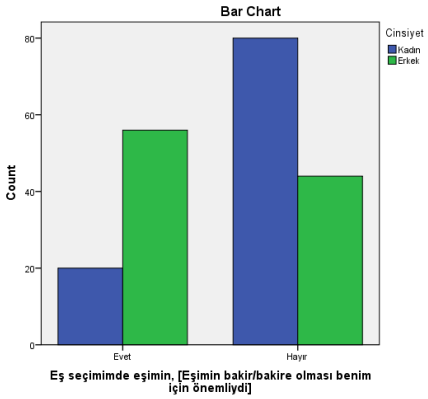
Şekil.9. Eş Seçiminde Aynı Kültürel Yapı Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

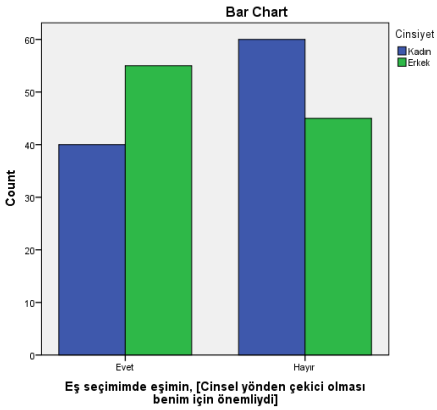
Şekil 10. Eş Seçiminde Aynı Siyasi Görüş Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 11. Eş Seçiminde İyi Bir Maddi Gelir Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 12. Eş Seçiminde Bekaret Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 13. Eş Seçiminde Cinsel Yönden Çekicilik Ölçütünün Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	T	P
Evlilik uyumu	Kadın	100	42,82	9,933	-2,184	,030*
	Erkek	100	45,62	8,104		
KSE Anksiyete	Kadın	100	30,55	24,416	-1,124	,262
	Erkek	100	34,64	26,970		
KSE Depresyon	Kadın	100	28,63	19,661	-1,124	,264
	Erkek	100	32,01	22,880		
KSE Olumsuz Benlik	Kadın	100	28,12	22,751	-1,165	,245
	Erkek	100	31,96	23,836		
KSE Somatizasyon	Kadın	100	21,72	16,552	-,850	,396
	Erkek	100	23,83	18,507		
KSE Hostilite	Kadın	100	17,19	11,260	-754	,452
	Erkek	100	18,42	11,812		

KİÖ Çekingen	Kadın	100	14,61	4,570	-,130	,897
	Erkek	100	14,52	5,225		
KİÖ Bağımlı	Kadın	100	7,02	5,871	-,266	,350
	Erkek	100	7,78	5,588		
KİÖ Pasif Agresif	Kadın	100	11,58	5,500	-1,429	,155
	Erkek	100	12,74	5,972		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Kadın	100	12,95	5,334	-2,228	,023*
	Erkek	100	14,77	5,901		
KİÖ Antisosyal	Kadın	100	8,49	5,972	-2,369	,019*
	Erkek	100	10,61	6,667		
KİÖ Narsisistik	Kadın	100	9,12	5,663	-1,914	,057
	Erkek	100	10,69	5,935		
KİÖ Histriyonik	Kadın	100	6,37	5,669	-1,591	,113
	Erkek	100	7,69	6,055		
KİÖ Şizoid	Kadın	100	12,82	5,826	-,667	,506
	Erkek	100	13,39	6,250		
KİÖ Borderline	Kadın	100	8,31	5,564	-,281	,779
	Erkek	100	8,53	5,500		

Tablo 5'te cinsiyet değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, evlilik uyumu ($t=-2,184$; $p<0,001$) puanları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bulgular doğrultusunda, erkeklerin bildirdiği evlilik uyumu puanları kadınlara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir. Ayrıca, obsesif-kompulsif ($t=-2,228$; $p<0,05$) ve antisosyal ($t=-2,369$; $p<0,05$) kişilik inancı boyutları erkek katılımcılarda anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 6. Kadın ve Erkeklerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Alt Boyutlarının Eşleşmiş Örneklem t Testi Bulguları

		$\bar{X}$	Ss	t	df	P
Pair 1	Evlilikuyumu	2,800	11,779	2,377	99	,019*
Pair 2	KSE_Anksiyete	-4,090	15,710	-2,604	99	,011*
Pair 3	KSE_Depresyon	-3,380	14,062	-2,404	99	,018*
Pair 4	KSE_OlumsuzBenlik	-3,890	13,562	-2,868	99	,005**
Pair 5	KSE_Somatizasyon	-10,240	14,589	-7,019	99	,000***
Pair 6	KSE_Hostilite	-1,230	8,428	-1,459	99	,148
Pair 7	KİÖ_Çekingen	,090	6,736	,134	99	,894
Pair 8	KİÖ_Bağımlı	-,760	7,838	-,970	99	,335
Pair 9	KİÖ_Pasifagresif	-1,160	7,367	-1,575	99	,119
Pair 10	KİÖ_Obsesifkompulsif	-1,820	8,463	-2,151	99	,034*
Pair 11	KİÖ_Antisosyal	-2,120	8,663	-2,447	99	,016*
Pair 12	KİÖ_Narsisistik	-1,570	8,614	-1,823	99	,071
Pair 13	KİÖ_Histriyonik	-1,320	8,742	-1,510	99	,134
Pair 14	KİÖ_Şizoid	-,570	8,297	-,687	99	,494
Pair 15	KİÖ_Borderline	-,220	7,374	-,298	99	,766

Tablo 6'da çiftlerin evlilik uyumu, psikolojik belirtiler ve kişilik inançları alt boyutlarının puan ortalamalarının farkının incelenmesi için yapılan Eşleşmiş Örneklem t Testi bulgularına göre Evlilik uyumu (t=2,377; p<0,05), KSE anksiyete (t=-2,604; p<0,05), depresyon (t=-2,404; p<0,05), olumsuz benlik (t=-2,868; p<0,01), somatizasyon (t=-7,019; p<0,001), kişilik inançları obsesif kompulsif (t=-2,151; p<0,05) ve antisosyal (t=-2,447; p<0,05) boyutlarındaki puan farklılıkları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bulgulara göre, erkek katılımcıların anlamlı saptanan alt boyut skorlarında kadınlara kıyasla daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Tablo 7. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Çalışma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	T	P
Evlilik uyumu	Evet	143	45,10	7,965	2,169	,031*
	Hayır	57	42,02	11,392		
KSE Anksiyete	Evet	143	33,44	26,201	,735	,463
	Hayır	57	30,47	24,648		
KSE Depresyon	Evet	143	31,20	21,995	,926	,356
	Hayır	57	28,11	19,631		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	143	30,86	23,639	,787	,432
	Hayır	57	27,98	22,577		
KSE Somatizasyon	Evet	143	23,41	18,040	,804	,422
	Hayır	57	21,19	16,280		
KSE Hostilite	Evet	143	18,34	11,716	1,045	,297
	Hayır	57	16,46	11,023		
KİÖ Çekingen	Evet	143	14,13	4,867	-2,024	,044*
	Hayır	57	15,67	4,838		
KİÖ Bağımlı	Evet	143	7,04	5,617	-1,403	,162
	Hayır	57	8,30	5,958		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	143	11,65	5,566	-1,998	,047*
	Hayır	57	13,44	6,071		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	143	13,77	5,628	-,357	,722
	Hayır	57	14,09	5,868		
KİÖ Antisosyal	Evet	143	9,29	6,380	-,896	,371
	Hayır	57	10,19	6,468		
KİÖ Narsisistik	Evet	143	9,79	5,897	-,439	,661
	Hayır	57	10,19	5,733		
KİÖ Histriyonik	Evet	143	6,85	5,843	-,672	,502
	Hayır	57	7,47	6,027		
KİÖ Şizoid	Evet	143	12,73	6,035	-1,379	,169
	Hayır	57	14,04	5,982		
KİÖ Borderline	Evet	143	7,88	5,418	-2,208	,028*
	Hayır	57	9,77	5,587		

Tablo 7'da çalışma durumu değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, kişilik inançları çekingen kişilik alt boyutu (t=-2,024; p<0,05) ve pasif-agresif (t=-1,998; p<0,05) ve borderline alt boyutu (t=-2,208; p<0,05) çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bulgular doğrultusunda, çalışmayan katılımcıların çekingen, pasif-agresif ve borderline kişilik alt boyutlarından aldığı puanlar çalışan katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 8. Eşle Akrabalık Durumuna Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	T	P
Evlilik uyumu	Akraba	25	42,16	9,612	-1,205	,230
	Akrabalığımız yok	175	44,51	9,073		
KSE Anksiyete	Akraba	25	32,60	24,290	,001	,999
	Akrabalığımız yok	175	32,59	26,009		
KSE Depresyon	Akraba	25	30,56	20,545	,060	,952
	Akrabalığımız yok	175	30,29	21,514		
KSE Olumsuz Benlik	Akraba	25	30,08	21,992	,009	,993
	Akrabalığımız yok	175	30,03	23,565		
KSE Somatizasyon	Akraba	25	23,20	17,349	,129	,897
	Akrabalığımız yok	175	22,71	17,620		
KSE Hostilite	Akraba	25	18,48	11,038	,312	,755
	Akrabalığımız yok	175	17,71	11,622		
KİÖ Çekingen	Akraba	25	16,32	3,838	1,929	,055
	Akrabalığımız yok	175	14,31	4,988		
KİÖ Bağımlı	Akraba	25	10,20	5,140	2,652	,009**
	Akrabalığımız yok	175	7,00	5,710		
KİÖ Pasif Agresif	Akraba	25	13,56	5,378	1,302	,194
	Akrabalığımız yok	175	11,96	5,795		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Akraba	25	15,20	5,393	1,262	,208
	Akrabalığımız yok	175	13,67	5,714		
KİÖ Antisosyal	Akraba	25	11,04	6,195	1,246	,214
	Akrabalığımız yok	175	9,34	6,420		
KİÖ Narsisistik	Akraba	25	10,92	6,013	,929	,354
	Akrabalığımız yok	175	9,76	5,817		
KİÖ Histriyonik	Akraba	25	8,72	5,934	1,540	,125
	Akrabalığımız yok	175	6,79	5,858		
KİÖ Şizoid	Akraba	25	14,92	6,177	1,614	,108
	Akrabalığımız yok	175	12,85	5,986		
KİÖ Borderline	Akraba	25	10,40	4,453	1,931	,055
	Akrabalığımız yok	175	8,14	5,609		

Tablo 8'de eşle akrabalık durumu değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, kişilik inançları bağımlı kişilik (t=2,652; p<0,01) alt boyutu eşle akrabalık durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bulgular doğrultusunda, eşleriyle daha öncesinde akrabalık ilişkisi olan katılımcıların bağımlı alt boyutunda anlamlı düzeyde daha yüksek puanları sonucu elde edilmiştir.

Tablo 9. Çocuk Sahibi Olma Değişkenine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Çocuk sahibi	N	$\bar{X}$	Ss	T	P
Evlilik uyumu	Evet	162	43,67	9,156	-1,755	,081
	Hayır	38	46,55	8,867		
KSE Anksiyete	Evet	162	33,69	26,170	1,238	,217
	Hayır	38	27,95	23,590		
KSE Depresyon	Evet	162	31,37	21,501	1,441	,151
	Hayır	38	25,84	20,334		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	162	30,78	23,631	,923	,357
	Hayır	38	26,89	21,971		
KSE Somatizasyon	Evet	162	23,56	17,734	1,312	,191
	Hayır	38	19,42	16,516		
KSE Hostilite	Evet	162	18,32	11,643	1,309	,192
	Hayır	38	15,61	10,891		
KİÖ Çekingen	Evet	162	14,75	4,980	1,085	,279
	Hayır	38	13,79	4,503		
KİÖ Bağımlı	Evet	162	7,65	5,823	1,298	,196
	Hayır	38	6,32	5,246		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	162	12,36	5,854	1,036	,301
	Hayır	38	11,29	5,301		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	162	13,72	5,631	-,707	,480
	Hayır	38	14,45	5,949		
KİÖ Antisosyal	Evet	162	9,44	6,433	-,509	,612
	Hayır	38	10,03	6,331		
KİÖ Narsisistik	Evet	162	10,10	5,959	1,000	,319
	Hayır	38	9,05	5,286		
KİÖ Histriyonik	Evet	162	7,14	6,075	,554	,580
	Hayır	38	6,55	5,055		
KİÖ Şizoid	Evet	162	13,18	6,202	,357	,721
	Hayır	38	12,79	5,318		
KİÖ Borderline	Evet	162	8,54	5,582	,618	,537
	Hayır	38	7,92	5,288		

Tablo 9'da çocuk sahibi olma durumu değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, psikolojik belirtiler, kişilik inançları alt boyutları ve evlilik uyumu puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir (p>0,05).

Tablo 10. Daha Önce Psikolojik Destek Alma Değişkenine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Psikolojik Destek	N	$\bar{X}$	Ss	T	P
Evlilik uyumu	Evet	43	44,56	10,088	,273	,785
	Hayır	157	44,13	8,909		
KSE Anksiyete	Evet	43	29,47	24,591	-,899	,369
	Hayır	157	33,45	26,058		
KSE Depresyon	Evet	43	26,12	19,740	-1,462	,145
	Hayır	157	31,47	21,681		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	43	26,81	22,730	-1,024	,307
	Hayır	157	30,92	23,474		
KSE Somatizasyon	Evet	43	21,16	16,730	-,679	,498
	Hayır	157	23,22	17,787		
KSE Hostilite	Evet	43	17,12	11,022	-,441	,659
	Hayır	157	17,99	11,688		
KİÖ Çekingen	Evet	43	15,07	4,166	,762	,447
	Hayır	157	14,43	5,082		
KİÖ Bağımlı	Evet	43	7,16	5,336	-,306	,760
	Hayır	157	7,46	5,847		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	43	11,70	5,642	-,594	,554
	Hayır	157	12,29	5,798		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	43	14,33	5,199	,605	,546
	Hayır	157	13,73	5,819		
KİÖ Antisosyal	Evet	43	9,58	6,337	,036	,971
	Hayır	157	9,54	6,440		
KİÖ Narsisistik	Evet	43	9,93	5,266	,032	,975
	Hayır	157	9,90	6,002		
KİÖ Histriyonik	Evet	43	6,42	5,288	-,768	,444
	Hayır	157	7,20	6,046		
KİÖ Şizoid	Evet	43	13,16	5,490	,071	,944
	Hayır	157	13,09	6,191		
KİÖ Borderline	Evet	43	8,65	4,918	,309	,757
	Hayır	157	8,36	5,686		

Tablo 10'da daha önce psikolojik destek almış olma durumu değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, daha önce psikolojik destek alma durumuna göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutları anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır (p>0,05).

Tablo 11. Eş Tarafından Şiddete Maruz Kalma Değişkenine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Mann Whitney U Testi Bulguları

Ölçekler	**Eş tarafından şiddet**	N	**X̄ Sırası**	Sıra Toplamı	U	P
Evlilik uyumu	Evet	17	57,29	974,00	821,000	,001**
	Hayır	183	104,51	19126,00		
KSE Anksiyete	Evet	17	80,47	1368,00	1215,000	,135
	Hayır	183	102,36	18732,00		
KSE Depresyon	Evet	17	80,97	1376,50	1223,500	,146
	Hayır	17	81,85	1391,50		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	183	102,23	18708,50	1238,500	,165
	Hayır	17	69,18	1176,00		
KSE Somatizasyon	Evet	183	103,41	18924,00	1023,000	,020*
	Hayır	17	88,68	1507,50		
KSE Hostilite	Evet	183	101,60	18592,50	1354,500	,378
	Hayır	17	92,85	1578,50		
KİÖ Çekingen	Evet	183	101,21	18521,50	1425,500	,568
	Hayır	17	96,56	1641,50		
KİÖ Bağımlı	Evet	183	100,87	18458,50	1488,500	,769
	Hayır	17	106,15	1804,50		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	183	99,98	18295,50	1459,500	,674
	Hayır	17	94,82	1612,00		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	183	101,03	18488,00	1459,000	,672
	Hayır	17	84,15	1430,50		
KİÖ Antisosyal	Evet	183	102,02	18669,50	1277,500	,223
	Hayır	17	96,18	1635,00		
KİÖ Narsisistik	Evet	183	100,90	18465,00	1482,000	,747
	Hayır	17	84,91	1443,50		
KİÖ Histriyonik	Evet	183	101,95	18656,50	1290,500	,244
	Hayır	17	118,82	2020,00		
KİÖ Şizoid	Evet	183	98,80	18080,00	1244,000	,172
	Hayır	17	97,88	1664,00		
KİÖ Borderline	Evet	183	100,74	18436,00	1511,000	,845
	Hayır	17	57,29	974,00		

Tablo 11'de eş tarafından şiddet görme durumu değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Mann Whitney u Testi bulgularına göre, evlilik uyumu (U=821,000; p<0,05), eşi tarafından şiddete maruz kaldığını bildiren katılımcılarda anlamlı düzeyde daha düşüktür.

Tablo 12. Eş Seçiminde Güzellik/Yakışıklılık Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Eş Seçiminde Güzellik/Yakışıklılık	N	$\bar{X}$	ss	T	P
Evlilik uyumu	Evet	114	44,43	8,564	,373	,710
	Hayır	86	43,94	9,919		
KSE Anksiyete	Evet	114	36,68	24,797	2,619	,010*
	Hayır	86	27,19	26,114		
KSE Depresyon	Evet	114	34,20	21,092	3,021	,003**
	Hayır	86	25,17	20,694		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	114	34,26	23,104	3,008	,003**
	Hayır	86	24,44	22,539		
KSE Somatizasyon	Evet	114	25,64	17,720	2,701	,008**
	Hayır	86	18,98	16,661		
KSE Hostilite	Evet	114	19,72	11,232	2,748	,007**
	Hayır	86	15,27	11,485		
KİÖ Çekingen	Evet	114	14,14	4,754	-1,416	,158
	Hayır	86	15,13	5,052		
KİÖ Bağımlı	Evet	114	7,08	5,511	-,912	,363
	Hayır	86	7,83	6,012		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	114	11,77	5,394	-1,098	,273
	Hayır	86	12,67	6,198		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	114	13,68	5,237	-,528	,598
	Hayır	86	14,10	6,252		
KİÖ Antisosyal	Evet	114	8,96	5,915	-1,493	,137
	Hayır	86	10,33	6,954		
KİÖ Narsisistik	Evet	114	9,65	5,412	-,713	,477
	Hayır	86	10,24	6,378		
KİÖ Histriyonik	Evet	114	6,87	5,331	-,446	,656
	Hayır	86	7,24	6,580		
KİÖ Şizoid	Evet	114	13,11	5,522	,024	,981
	Hayır	86	13,09	6,686		
KİÖ Borderline	Evet	114	8,16	5,402	-,772	,441
	Hayır	86	8,77	5,685		

Tablo 12'de eş seçiminde güzellik/yakışıklılık ölçütü değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, KSE anksiyete (t=2,619; p<0,05), KSE depresyon (t=3,021; p<0,05) ve olumsuz benlik (t=3,008; p<0,05), KSE somatizasyon(t=2,701; p<0,01) ve KSE hostilite (t=2,748; p<0,01) alt boyutları güzellik veya yakışıklılığı kıstas alan kişilerde anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 13. Eş Seçiminde Eğitim Düzeyi Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Eş Seçiminde eğitim düzeyi	N	$\bar{X}$	ss	T	p
Evlilik uyumu	Evet	111	44,56	9,462	,583	,560
	Hayır	89	43,80	8,782		
KSE Anksiyete	Evet	111	38,34	24,821	3,633	,000***
	Hayır	89	25,43	25,194		
KSE Depresyon	Evet	111	35,24	21,401	3,761	,000***
	Hayır	89	24,18	19,726		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	111	36,06	23,235	4,250	,000***
	Hayır	89	22,53	21,265		
KSE Somatizasyon	Evet	111	26,84	17,671	3,777	,000***
	Hayır	89	17,71	16,092		
KSE Hostilite	Evet	111	20,61	11,503	3,988	,000***
	Hayır	89	14,30	10,617		
KİÖ Çekingen	Evet	111	13,81	4,764	-2,463	,015*
	Hayır	89	15,51	4,922		
KİÖ Bağımlı	Evet	111	6,47	4,871	-2,605	,010*
	Hayır	89	8,56	6,489		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	111	11,40	5,156	-2,113	,036*
	Hayır	89	13,11	6,327		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	111	13,14	5,299	-2,030	,044*
	Hayır	89	14,76	6,040		
KİÖ Antisosyal	Evet	111	8,75	6,043	-1,994	,048*
	Hayır	89	10,55	6,723		
KİÖ Narsisistik	Evet	111	9,56	5,515	-,937	,350
	Hayır	89	10,34	6,225		
KİÖ Histriyonik	Evet	111	6,47	5,373	-1,511	,132
	Hayır	89	7,73	6,435		
KİÖ Şizoid	Evet	111	12,68	5,558	-1,101	,272
	Hayır	89	13,63	6,574		
KİÖ Borderline	Evet	111	7,68	4,888	-2,149	,033*
	Hayır	89	9,35	6,120		

Tablo 13'de eş seçiminde eğitim ölçütü değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, KSE anksiyete (t=2,619; p<0,05), KSE depresyon (t=3,021; p<0,05) ve olumsuz benlik (t=3,008; p<0,05), KSE somatizasyon(t=2,701; p<0,01) ve KSE hostilite (t=2,748; p<0,01) alt boyutları ile kişilik inançları çekingen kişilik (t=-2,463; p<0,05), bağımlı kişilik (t=-2,605; p<0,05), pasif-agresif (t=-2,113; p<0,05), obsesif-kompulsif (t=-2,030; p<0,05), antisosyal (t=-1,994; p<0,05) ve borderline (t=-2,149; p<0,05) eş seçiminde eğitim düzeyini kıstas alan kişilerde anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 14. Eş Seçiminde Yaş Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Eş seçimimde yaş	N	$\bar{X}$	Ss	T	p
Evlilik uyumu	Evet	111	45,17	9,076	1,649	,101
	Hayır	89	43,03	9,155		
KSE Anksiyete	Evet	111	35,75	25,013	1,948	,053
	Hayır	89	28,66	26,234		
KSE Depresyon	Evet	111	32,63	21,427	1,718	,087
	Hayır	89	27,44	21,006		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	111	33,31	23,371	2,234	,027*
	Hayır	89	25,97	22,735		
KSE Somatizasyon	Evet	111	24,95	17,689	1,977	,049
	Hayır	89	20,06	17,072		
KSE Hostilite	Evet	111	19,25	11,343	1,998	,047
	Hayır	89	16,00	11,562		
KİÖ Çekingen	Evet	111	14,45	4,820	-,369	,713
	Hayır	89	14,71	5,014		
KİÖ Bağımlı	Evet	111	6,75	5,560	-1,808	,072
	Hayır	89	8,21	5,863		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	111	12,06	5,644	-,265	,791
	Hayır	89	12,28	5,922		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	111	13,81	5,737	-,136	,892
	Hayır	89	13,92	5,649		
KİÖ Antisosyal	Evet	111	9,24	6,284	-,756	,451

	Hayır	89	9,93	6,561		
KİÖ Narsisistik	Evet	111	9,80	5,928	-,278	,781
	Hayır	89	10,03	5,757		
KİÖ Histriyonik	Evet	111	6,77	5,958	-,684	,495
	Hayır	89	7,35	5,816		
KİÖ Şizoid	Evet	111	13,37	6,197	,691	,490
	Hayır	89	12,78	5,842		
KİÖ Borderline	Evet	111	7,95	5,330	-1,333	,184
	Hayır	89	9,00	5,725		

Tablo 14'te eş seçiminde yaş ölçütü değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, KSE olumsuz benlik (t=3,008; p<0,05), KSE somatizasyon (t=2,234; p<0,01) alt boyutu eş seçiminde yaş kıstas alan kişilerde anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 15. Eş Seçiminin Kişinin Kendisi Tarafından Yapılmış Olması Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	**Eş seçimimde eşimi kendim seçmiş olmam**	**N**	**X̄**	**ss**	**T**	**P**
Evlilik uyumu	Evet	164	44,53	9,048	1,024	,307
	Hayır	36	42,81	9,606		
KSE Anksiyete	Evet	164	30,34	25,163	-2,683	,008**
	Hayır	36	42,86	26,202		
KSE Depresyon	Evet	164	28,49	21,339	-2,629	,009*
	Hayır	36	38,67	19,558		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	164	28,16	23,269	-2,466	,015*
	Hayır	36	38,61	21,875		
KSE Somatizasyon	Evet	164	21,37	17,405	-2,444	,015*
	Hayır	36	29,17	16,973		
KSE Hostilite	Evet	164	17,02	11,497	-2,077	,039*
	Hayır	36	21,39	11,121		
KİÖ Çekingen	Evet	164	14,54	4,985	-,175	,861

	Hayır	36	14,69	4,534		
KİÖ Bağımlı	Evet	164	7,15	5,784	-1,307	,193
	Hayır	36	8,53	5,406		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	164	11,93	5,918	-1,192	,235
	Hayır	36	13,19	4,892		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	164	13,80	5,703	-,324	,746
	Hayır	36	14,14	5,668		
KİÖ Antisosyal	Evet	164	9,35	6,623	-,954	,341
	Hayır	36	10,47	5,262		
KİÖ Narsisistik	Evet	164	9,85	5,955	-,296	,767
	Hayır	36	10,17	5,348		
KİÖ Histriyonik	Evet	164	6,87	5,825	-,841	,401
	Hayır	36	7,78	6,193		
KİÖ Şizoid	Evet	164	12,93	6,193	-,860	,391
	Hayır	36	13,89	5,252		
KİÖ Borderline	Evet	164	8,20	5,754	-1,198	,232
	Hayır	36	9,42	4,218		

Tablo 15'te eş seçiminde kişinin eşini kendisinin seçmiş olması ölçütü değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, KSE anksiyete ($t=-2,683$; $p<0,05$), KSE depresyon ($t=-2,629$; $p<0,05$) ve olumsuz benlik ($t=-2,466$; $p<0,05$), KSE somatizasyon($t=-2,444$; $p<0,01$) ve KSE hostilite ($t=2,077$; $p<0,01$) alt boyutları kişinin eşini kendisinin seçmiş olması kıstas almayan kişilerde anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 16. Eş Seçiminde Dini İnanç Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Eş seçimimde dini inanç	N	$\bar{X}$	ss	T	P
Evlilik uyumu	Evet	105	44,50	8,870	,446	,656
	Hayır	95	43,92	9,489		
KSE Anksiyete	Evet	105	34,47	24,692	1,081	,281
	Hayır	95	30,53	26,833		
KSE Depresyon	Evet	105	31,61	20,640	,898	,370
	Hayır	95	28,89	22,120		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	105	31,99	22,565	1,245	,215
	Hayır	95	27,88	24,065		
KSE Somatizasyon	Evet	105	24,70	16,809	1,634	,104
	Hayır	95	20,65	18,176		
KSE Hostilite	Evet	105	18,72	10,809	1,186	,237
	Hayır	95	16,79	12,248		
KİÖ Çekingen	Evet	105	15,05	4,754	1,470	,143
	Hayır	95	14,03	5,020		
KİÖ Bağımlı	Evet	105	7,66	6,251	,666	,506
	Hayır	95	7,12	5,109		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	105	12,30	5,401	,349	,728
	Hayır	95	12,01	6,150		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	105	14,44	5,319	1,517	,131
	Hayır	95	13,22	6,027		
KİÖ Antisosyal	Evet	105	10,10	6,370	1,291	,198
	Hayır	95	8,94	6,414		
KİÖ Narsisistik	Evet	105	10,25	5,896	,872	,384
	Hayır	95	9,53	5,783		
KİÖ Histriyonik	Evet	105	7,41	6,187	,958	,339
	Hayır	95	6,61	5,540		
KİÖ Şizoid	Evet	105	13,30	5,945	,468	,640
	Hayır	95	12,89	6,155		
KİÖ Borderline	Evet	105	8,94	5,842	1,412	,160
	Hayır	95	7,84	5,108		

Tablo 16'te eş seçiminde dini inanç değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, eş seçiminde dini inanç açısından puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 17. Eş Seçiminde Saygın Bir Meslek Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Eş seçimimde saygın Bir Meslek	N	$\bar{X}$	ss	t	P
Evlilik uyumu	Evet	82	43,98	10,151	-,314	,754
	Hayır	118	44,39	8,427		
KSE Anksiyete	Evet	82	39,29	24,411	3,135	,002**
	Hayır	118	27,94	25,714		
KSE Depresyon	Evet	82	35,67	20,879	3,015	,003**
	Hayır	118	26,60	20,955		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	82	36,22	23,072	3,195	,002**
	Hayır	118	25,75	22,609		
KSE Somatizasyon	Evet	82	26,76	17,204	2,718	,007**
	Hayır	118	20,01	17,314		
KSE Hostilite	Evet	82	21,15	11,206	3,514	,001**
	Hayır	118	15,48	11,215		
KİÖ Çekingen	Evet	82	14,70	5,156	,313	,755
	Hayır	118	14,47	4,728		
KİÖ Bağımlı	Evet	82	7,60	6,322	,406	,685
	Hayır	118	7,26	5,302		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	82	12,56	5,969	,821	,413
	Hayır	118	11,88	5,612		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	82	14,30	6,190	,922	,357
	Hayır	118	13,55	5,310		
KİÖ Antisosyal	Evet	82	9,93	7,036	,693	,489
	Hayır	118	9,29	5,939		
KİÖ Narsisistik	Evet	82	10,54	6,546	1,277	,203
	Hayır	118	9,47	5,278		
KİÖ Histriyonik	Evet	82	7,49	6,521	,916	,361
	Hayır	118	6,71	5,410		
KİÖ Şizoid	Evet	82	13,71	6,675	1,178	,240
	Hayır	118	12,69	5,536		
KİÖ Borderline	Evet	82	8,93	6,095	1,083	,280
	Hayır	118	8,07	5,078		

Tablo 17'de eş seçiminde saygın bir meslek ölçütü değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, KSE anksiyete (t=3,135; p<0,05), KSE depresyon (t=3,015; p<0,05) ve olumsuz benlik (t=3,195; p<0,05), KSE somatizasyon(t=2,718; p<0,01) ve KSE hostilite (t=3,514; p<0,01) alt boyutları eşinin saygın bir mesleği olmasını kıstas alan kişilerde anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 18. Eş Seçiminde Partnerin Daha Önce Cinsel Birliktelik Yaşamamış Olması Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Eş seçimimde eşin daha önce cinsel birlikteliğinin olmaması	N	X̄	ss	T	p
Evlilik uyumu	Evet	76	44,14	8,439	-,091	,928
	Hayır	124	44,27	9,593		
KSE Anksiyete	Evet	76	35,62	25,019	1,303	,194
	Hayır	124	30,74	26,101		
KSE Depresyon	Evet	76	33,03	21,637	1,407	,161
	Hayır	124	28,66	21,080		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	76	32,63	23,005	1,232	,219
	Hayır	124	28,45	23,463		
KSE Somatizasyon	Evet	76	24,88	17,654	1,332	,184
	Hayır	124	21,48	17,422		
KSE Hostilite	Evet	76	19,03	10,896	1,174	,242
	Hayır	124	17,06	11,878		
KİÖ Çekingen	Evet	76	15,53	4,815	2,194	,029*
	Hayır	124	13,98	4,871		
KİÖ Bağımlı	Evet	76	8,59	5,838	2,329	,021*
	Hayır	124	6,67	5,559		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	76	13,46	5,841	2,535	,012*
	Hayır	124	11,36	5,578		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	76	15,01	5,990	2,269	,024*
	Hayır	124	13,15	5,392		
KİÖ Antisosyal	Evet	76	10,89	6,021	2,352	,020*
	Hayır	124	8,73	6,511		
KİÖ Narsisistik	Evet	76	11,04	6,043	2,171	,031*
	Hayır	124	9,21	5,623		
KİÖ Histriyonik	Evet	76	8,04	6,152	1,911	,057
	Hayır	124	6,41	5,655		
KİÖ Şizoid	Evet	76	14,30	6,171	2,219	,028*
	Hayır	124	12,37	5,852		
KİÖ Borderline	Evet	76	9,28	5,554	1,726	,086
	Hayır	124	7,90	5,455		

Tablo 18'de eş seçiminde partnerin daha önce cinsel birliktelik yaşamamış olması kıstası değişkenine göre çekingen kişilik (t=2,194; p<0,05), bağımlı kişilik (t=2,329; p<0,05), pasif agresif kişilik (t=2,535; p<0,05), obsesif-kompulsif (t=2,269; p<0,05), antisosyal kişilik (t=2,352; p<0,05), narsisistik kişilik (t=2,171; p<0,05) ve şizoid kişilik (t=2,219; p<0,05) anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Eşinin daha önce cinsel birlikteliğinin olmamasına yönelik ölçütü olduğunu belirten katılımcıların belirtilen kişilik boyutlarında aldıkları puanların anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 19. Eş Seçiminde Benzer Kültürel Yapılar Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Eş seçimimde benzer kültürel yapılar	N	$\bar{X}$	Ss	T	P
Evlilik uyumu	Evet	146	44,63	9,400	1,043	,298
	Hayır	54	43,11	8,422		
KSE Anksiyete	Evet	146	33,36	25,352	,687	,493
	Hayır	54	30,54	26,903		
KSE Depresyon	Evet	146	31,03	21,336	,777	,438
	Hayır	54	28,39	21,450		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	146	30,94	23,193	,895	,372
	Hayır	54	27,61	23,712		
KSE Somatizasyon	Evet	146	23,37	17,446	,788	,432
	Hayır	54	21,17	17,871		
KSE Hostilite	Evet	146	18,51	11,427	1,420	,157
	Hayır	54	15,91	11,687		
KİÖ Çekingen	Evet	146	15,01	4,952	2,150	,033*
	Hayır	54	13,35	4,569		
KİÖ Bağımlı	Evet	146	7,71	5,976	1,242	,216
	Hayır	54	6,57	4,959		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	146	12,44	5,749	1,125	,262
	Hayır	54	11,41	5,761		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	146	14,16	5,740	1,219	,224
	Hayır	54	13,06	5,503		
KİÖ Antisosyal	Evet	146	10,08	6,613	1,921	,056
	Hayır	54	8,13	5,607		
KİÖ Narsisistik	Evet	146	10,21	6,230	1,225	,222
	Hayır	54	9,07	4,568		
KİÖ Histriyonik	Evet	146	7,47	6,240	1,757	,080
	Hayır	54	5,83	4,649		
KİÖ Şizoid	Evet	146	13,34	6,226	,888	,375
	Hayır	54	12,48	5,487		
KİÖ Borderline	Evet	146	8,71	5,648	1,233	,219
	Hayır	54	7,63	5,122		

Tablo 19'de eş seçiminde benzer kültürel yapılar kıstası değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, eş seçiminde benzer kültürel yapıya sahip olup olmaması kıstasına göre puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir (p>0,05).

Tablo 20. Eş Seçiminde İyi Bir Maddi Gelir Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Eş seçimimde iyi bir maddi gelir	N	$\bar{X}$	Ss	t	P
Evlilik uyumu	Evet	40	42,23	10,479	-1,547	,123
	Hayır	160	44,72	8,752		
KSE Anksiyete	Evet	40	30,18	24,783	-,664	,508
	Hayır	160	33,20	26,016		
KSE Depresyon	Evet	40	29,03	20,546	-,428	,669
	Hayır	160	30,64	21,591		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	40	28,48	23,264	-,474	,636
	Hayır	160	30,43	23,392		
KSE Somatizasyon	Evet	40	20,88	17,310	-,765	,445
	Hayır	160	23,25	17,624		
KSE Hostilite	Evet	40	17,38	11,566	-,263	,793
	Hayır	160	17,91	11,550		
KİÖ Çekingen	Evet	40	15,35	4,833	1,134	,258
	Hayır	160	14,37	4,907		
KİÖ Bağımlı	Evet	40	8,28	6,193	1,080	,281
	Hayır	160	7,18	5,606		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	40	13,58	6,369	1,747	,082
	Hayır	160	11,81	5,558		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	40	15,03	6,302	1,453	,148
	Hayır	160	13,57	5,502		
KİÖ Antisosyal	Evet	40	10,75	7,527	1,328	,186
	Hayır	160	9,25	6,078		
KİÖ Narsisistik	Evet	40	11,55	7,190	2,007	,046*
	Hayır	160	9,49	5,399		
KİÖ Histriyonik	Evet	40	8,13	6,907	1,318	,189
	Hayır	160	6,76	5,595		
KİÖ Şizoid	Evet	40	15,35	6,848	2,671	,008**
	Hayır	160	12,54	5,699		
KİÖ Borderline	Evet	40	9,70	6,268	1,647	,101
	Hayır	160	8,10	5,289		

Tablo 20'de eş seçiminde iyi bir maddi gelir kıstası değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, kişilik inançları narsisistik kişilik alt boyutu (t=2,007; p<0,05) ve şizoid kişilik (t=2,671; p<0,01) anlamlı düzeyde farklılaşmakta olup, iyi bir maddi gelirim eş seçiminde kıstas olduğunu belirten katılımcıların kişilik inançları narsisistik ve şizoid kişilik alt boyutu puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 21. Eş Seçiminde Aynı Siyasi Görüşe Sahip Olma Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Eş seçimimde aynı siyasi görüş	N	$\bar{X}$	Ss	t	P
Evlilik uyumu	Evet	90	44,18	8,548	-,059	,953
	Hayır	110	44,25	9,654		
KSE Anksiyete	Evet	90	37,03	24,261	2,227	,027
	Hayır	110	28,96	26,450		
KSE Depresyon	Evet	90	34,50	20,439	2,539	,012*
	Hayır	110	26,90	21,552		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	90	34,69	22,581	2,586	,010*
	Hayır	110	26,24	23,327		
KSE Somatizasyon	Evet	90	25,84	17,188	2,261	,025*
	Hayır	110	20,26	17,509		
KSE Hostilite	Evet	90	19,88	11,022	2,326	,021*
	Hayır	110	16,11	11,701		
KİÖ Çekingen	Evet	90	15,20	4,577	1,666	,097
	Hayır	110	14,05	5,105		
KİÖ Bağımlı	Evet	90	8,11	5,735	1,594	,113
	Hayır	110	6,82	5,685		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	90	13,13	5,665	2,184	,030*
	Hayır	110	11,36	5,732		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	90	14,23	5,532	,840	,402
	Hayır	110	13,55	5,813		
KİÖ Antisosyal	Evet	90	10,16	6,601	1,211	,227
	Hayır	110	9,05	6,220		
KİÖ Narsisistik	Evet	90	11,28	6,246	3,070	,002**
	Hayır	110	8,78	5,250		
KİÖ Histriyonik	Evet	90	7,74	6,347	1,558	,121
	Hayır	110	6,45	5,443		
KİÖ Şizoid	Evet	90	14,21	6,016	2,372	,019*
	Hayır	110	12,20	5,923		
KİÖ Borderline	Evet	90	9,03	5,535	1,425	,156
	Hayır	110	7,92	5,481		

Tablo 21'de eş seçiminde benzer siyasi görüşe sahip olma kıstası değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, KSE depresyon (t=2,539; p<0,05) ve olumsuz benlik (t=2,586; p<0,05), KSE somatizasyon(t=2,261; p<0,01) ve KSE hostilite (t=2,236; p<0,01) alt boyutları eşinin benzer siyasi görüşe sahip olmasını kıstas alan kişilerde anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 22. Eş Seçiminde Partnerin Bakire/Bakir Olması Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	Eş seçiminde bekaret olması tercihi	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Evlilik uyumu	Evet	76	44,09	8,506	-,154	,877
	Hayır	124	44,30	9,557		
KSE Anksiyete	Evet	76	33,72	25,359	,485	,629
	Hayır	124	31,90	26,051		
KSE Depresyon	Evet	76	31,22	21,716	,468	,640
	Hayır	124	29,77	21,184		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	76	30,66	23,154	,293	,770
	Hayır	124	29,66	23,508		
KSE Somatizasyon	Evet	76	23,59	17,746	,515	,607
	Hayır	124	22,27	17,473		
KSE Hostilite	Evet	76	18,13	11,167	,313	,755
	Hayır	124	17,60	11,782		
KİÖ Çekingen	Evet	76	15,72	4,955	2,660	,008**
	Hayır	124	13,85	4,742		
KİÖ Bağımlı	Evet	76	8,78	6,441	2,701	,008**
	Hayır	124	6,56	5,092		
KİÖ Pasif Agresif	Evet	76	13,80	5,987	3,234	,001**
	Hayır	124	11,15	5,391		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	76	15,16	6,009	2,563	,011*
	Hayır	124	13,06	5,346		
KİÖ Antisosyal	Evet	76	11,11	6,397	2,733	,007**
	Hayır	124	8,60	6,240		
KİÖ Narsisistik	Evet	76	11,28	6,364	2,639	,009**
	Hayır	124	9,06	5,348		
KİÖ Histriyonik	Evet	76	8,26	6,752	2,345	,020*
	Hayır	124	6,27	5,174		
KİÖ Şizoid	Evet	76	14,51	6,366	2,622	,009**
	Hayır	124	12,24	5,676		
KİÖ Borderline	Evet	76	9,64	6,024	2,489	,014*
	Hayır	124	7,67	5,067		

Tablo 22'de eş seçiminde partnerin bakir/bakire olması kıstası değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, kişilik inancı alt boyutlarından çekingen kişilik (t=2,660; p<0,01); bağımlı (t=2,701; p<0,01), pasif agresif (t=3,234; p<0,01), obsesif-kompulsif (t=2,563; p<0,05), antisosyal (t=2,733; p<0,01), narsisistik (t=2,639; p<0,05), histriyonik (t=2,345; p<0,05), şizoid (t=2,622; p<0,01) ve borderline (t=2,489 p<0,05) alt boyutları anlamlı düzeyde farklılaşmakta olup, eş seçiminde partnerinin bakir/bakire olmasını kıstas olarak benimsemiş katılımcıların tüm kişilik inançları alt boyutları puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 23. Eş Seçiminde Cinsel Yönden Çekicilik Tercihine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	**Eş seçiminde cinsel yönden çekicilik**	**N**	**$\bar{X}$**	**Ss**	**t**	**p**
Evlilik uyumu	Evet	95	42,98	7,762	-1,835	,068
	Hayır	105	45,34	10,153		
KSE Anksiyete	Evet	95	29,09	24,318	-1,840	,067
	Hayır	105	35,76	26,686		
KSE Depresyon	Evet	95	27,65	20,528	-1,689	,093
	Hayır	105	32,73	21,876		
KSE Olumsuz Benlik	Evet	95	26,95	22,454	-1,794	,074
	Hayır	105	32,84	23,839		
KSE Somatizasyon	Evet	95	20,23	17,691	-1,964	,051
	Hayır	105	25,08	17,170		
KSE Hostilite	Evet	95	16,82	11,120	-1,149	,252
	Hayır	105	18,70	11,865		
KİÖ Çekingen	Evet	95	14,37	4,724	-,539	,590
	Hayır	105	14,74	5,063		
KİÖ Bağımlı	Evet	95	6,97	5,675	-1,013	,312
	Hayır	105	7,79	5,777		

KİÖ Pasif Agresif	Evet	95	12,19	5,902	,069	,945
	Hayır	105	12,13	5,648		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evet	95	13,97	5,637	,256	,798
	Hayır	105	13,76	5,752		
KİÖ Antisosyal	Evet	95	9,68	6,463	,281	,779
	Hayır	105	9,43	6,374		
KİÖ Narsisistik	Evet	95	10,34	6,138	,995	,321
	Hayır	105	9,51	5,556		
KİÖ Histriyonik	Evet	95	7,34	5,845	,700	,485
	Hayır	105	6,75	5,940		
KİÖ Şizoid	Evet	95	13,23	5,902	,282	,779
	Hayır	105	12,99	6,176		
KİÖ Borderline	Evet	95	8,19	5,706	-,561	,576
	Hayır	105	8,63	5,364		

Tablo 23'de eş seçiminde cinsel yönden çekicilik değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, eş seçiminde cinsel çekiciliğini kıstas alan katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtiler ve kişilik inançları alt boyutlarının anlamı düzeyde farklı olmadığı görülmüştür (p>0,05).

Tablo 24. Evlilik Uyum Düzeyine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Ölçekler	**Evlilik uyum düzeyi**	**N**	**$\bar{X}$**	**Ss**	**t**	**P**
KSE Anksiyete	Evlilik uyumu düşük	81	35,37	6,659	-,370	,712
	Evlilik uyumu yüksek	119	50,24	4,560		
KSE Depresyon	Evlilik uyumu düşük	81	31,78	24,404	-,498	,619
	Evlilik uyumu yüksek	119	33,15	26,701		
KSE Olumsuz Benlik	Evlilik uyumu düşük	81	29,41	18,247	-,507	,613
	Evlilik uyumu yüksek	119	30,94	23,274		
KSE Somatizasyon	Evlilik uyumu düşük	81	29,02	21,373	-1,033	,303
	Evlilik uyumu yüksek	119	30,73	24,624		
KSE Hostilite	Evlilik uyumu düşük	81	21,22	16,626	-,739	,461
	Evlilik uyumu yüksek	119	23,83	18,136		
KİÖ Çekingen	Evlilik uyumu düşük	81	17,07	10,284	-,463	,644
	Evlilik uyumu yüksek	119	18,30	12,318		

KİÖ Bağımlı	Evlilik uyumu düşük	81	14,37	4,877	,341	,733
	Evlilik uyumu yüksek	119	14,70	4,926		
KİÖ Pasif Agresif	Evlilik uyumu düşük	81	7,57	5,707	2,096	,037*
	Evlilik uyumu yüksek	119	7,29	5,765		
KİÖ Obsesif Kompulsif	Evlilik uyumu düşük	81	13,19	5,827	-,675	,501
	Evlilik uyumu yüksek	119	11,46	5,625		
KİÖ Antisosyal	Evlilik uyumu düşük	81	13,53	5,946	-,754	,452
	Evlilik uyumu yüksek	119	14,08	5,514		
KİÖ Narsisistik	Evlilik uyumu düşük	81	9,14	6,444	,189	,850
	Evlilik uyumu yüksek	119	9,83	6,385		
KİÖ Histriyonik	Evlilik uyumu düşük	81	10,00	5,854	-,279	,781
	Evlilik uyumu yüksek	119	9,84	5,853		
KİÖ Şizoid	Evlilik uyumu düşük	81	6,89	6,075	2,156	,032*
	Evlilik uyumu yüksek	119	7,13	5,781		
KİÖ Borderline	Evlilik uyumu düşük	81	14,21	6,238	1,044	,298
	Evlilik uyumu yüksek	119	12,35	5,797		

Tablo 24'te evlilik uyum düzeyi değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre, kişilik inançları pasif-agresif boyutu (t=2,096; p<0,05) ve şizoid (t=2,156; p<0,05) boyutları evlilik uyumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bulgulara göre, evlilik uyumu puanları düşük olan katılımcıların pasif-agresif kişilik boyutu puanları yüksek; şizoid kişilik puanları düşüktür.

Tablo 25. Eğitim Düzeyine Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Ölçekler	Eğitim	N	$\bar{X}$	Ss	F	Sd	P	Anlamlı farklılık
Evlilik uyumu	İlköğretim	60	43,13	10,528				
	Lise	72	44,94	8,371				
	Üniversite	68	44,41	8,670	,661	2/197	,517	
	Toplam	200	44,22	9,150				
KSE Anksiyete	İlköğretim	60	42,07	21,593				
	Lise	72	41,11	25,691	30,442	2/197	,000***	2-3
	Üniversite	68	15,22	19,835				
	Toplam	200	32,60	25,742				
KSE Depresyon	İlköğretim	60	38,07	18,086				
	Lise	72	37,82	19,960	32,505	2/197	,000***	2-3
	Üniversite	68	15,54	17,528				
	Toplam	200	30,32	21,345				
KSE Olumsuz Benlik	İlköğretim	60	38,53	19,964				
	Lise	72	37,78	22,817	30,163	2/197	,000***	2-3

	Üniversite	68	14,35	18,275				
	Toplam	200	30,04	23,321				
KSE Somatizasyon	İlköğretim	60	29,92	14,091				
	Lise	72	28,76	16,642	36,351	2/197	,000***	2-3
	Üniversite	68	10,13	14,123				
	Toplam	200	22,78	17,544				
KSE Hostilite	İlköğretim	60	21,65	10,683				
	Lise	72	21,43	10,608				
	Üniversite	68	10,57	9,717	25,219	2/197	,000***	2-3
	Toplam	200	17,81	11,527				
KİÖ Çekingen	İlköğretim	60	15,88	4,988				
	Lise	72	14,42	4,726				
	Üniversite	68	13,56	4,799	3,744	2/197	,025*	1-3
	Toplam	200	14,57	4,896				
KİÖ Bağımlı	İlköğretim	60	10,25	6,396				
	Lise	72	6,72	5,411	12,585	2/197	,000***	1-3
	Üniversite	68	5,60	4,405				
	Toplam	200	7,40	5,729				
KİÖ Pasif Agresif	İlköğretim	60	13,93	5,427				
	Lise	72	11,88	6,028	4,745	2/197	,010*	1-3
	Üniversite	68	10,90	5,426				
	Toplam	200	12,16	5,756				
KİÖ Obsesif Kompulsif	İlköğretim	60	15,05	6,007				
	Lise	72	13,79	5,451	2,357	2/197	,097	
	Üniversite	68	12,88	5,519				
	Toplam	200	13,86	5,684				
KİÖ Antisosyal	İlköğretim	60	11,62	6,780				
	Lise	72	8,99	6,339	4,833	2/197	,009**	1-3
	Üniversite	68	8,32	5,742				
	Toplam	200	9,55	6,402				
KİÖ Narsisistik	İlköğretim	60	10,78	5,866				
	Lise	72	10,25	6,209	2,125	2/197	,122	1-3
	Üniversite	68	8,76	5,289				
	Toplam	200	9,91	5,839				
KİÖ Histriyonik	İlköğretim	60	8,50	6,683				
	Lise	72	6,94	5,765	3,385	2/197	,036*	1-3
	Üniversite	68	5,82	4,998				
	Toplam	200	7,03	5,887				
KİÖ Şizoid	İlköğretim	60	13,87	6,283				
	Lise	72	13,58	5,914				
	Üniversite	68	11,93	5,842	2,022	2/197	,135	
	Toplam	200	13,11	6,034				
KİÖ Borderline	İlköğretim	60	10,73	6,183				
	Lise	72	7,71	5,005				
	Üniversite	68	7,13	4,822	8,284	2/197	,000***	1-3
	Toplam	200	8,42	5,520				

Tablo 25'te eğitim düzeyi değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi bulgularına göre, KSE anksiyete [F(2/197)=30,442; p<0,001], depresyon [F(2/197)=32,505; p<0,001], olumsuz benlik [F(2/197)=30,163; p<0,001], somatizasyon [F(2/197)=36,351; p<0,001], hostilite [F(2/197)=25,219; p<0,001], kişilik inançları çekingen kişilik [F(2/197)=3,744; p<0,05], bağımlı kişilik [F(2/197)=12,585; p<0,001], pasif agresif kişilik [F(2/197)=4,745; p<0,05], antisosyal kişilik [F(2/197)=4,833; p<0,01], histriyonik kişilik [F(2/197)=3,385; p<0,05] ve borderline kişilik [F(2/197)=8,234; p<0,001] puanları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Farklılığın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe testi bulgularına göre, lise mezunlarında KSE alt boyutlarının tümünde anlamlı düzeyde yüksek puan saptanmıştır. Kişilik inançları alt boyutları incelendiğinde ise, ilköğretim mezunlarında anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 26. Ekonomik Duruma Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Kruskal Wallis Testi Bulguları

Ölçekler	Ekonomik durum	N	$\bar{X}$ Sırası	Z	Sd	P	Anlamlı farklılık
Evlilik uyumu	Kötü	29	107,40				
	Orta	129	96,56	1,686	2	,430	
	İyi	42	107,83				
	Toplam	200					
KSE Anksiyete	Kötü	29	157,10				
	Orta	129	103,53				
	İyi	42	52,10	57,555	2	,000***	1-3
	Toplam	200					
KSE Depresyon	Kötü	29	155,31				
	Orta	129	105,70				
	İyi	42	46,69	63,401	2	,000***	1-3
	Toplam	200					
KSE Olumsuz Benlik	Kötü	29	159,60				
	Orta	129	103,90				
	İyi	42	49,24	63,719	2	,000***	1-3
	Toplam	200					
KSE Somatizasyon	Kötü	29	153,52				
	Orta	129	106,08	61,867	2	,000***	1-3
	İyi	42	46,75				
	Toplam	200					

KSE Hostilite	Kötü	29	147,19				1-3
	Orta	129	105,04	46,475	2	,000***	
	İyi	42	54,32				
	Toplam	200					
KİÖ Çekingen	Kötü	29	91,97				
	Orta	129	104,10	1,468	2	,480	
	İyi	42	95,35				
	Toplam	200					
KİÖ Bağımlı	Kötü	29	99,09				
	Orta	129	107,35	6,900	2	,032*	2-3
	İyi	42	80,44				
	Toplam	200					
KİÖ Pasif	Kötü	29	94,16				
Agresif	Orta	129	106,02	3,510	2	,173	
	İyi	42	87,94				
	Toplam	200					
KİÖ Obsesif	Kötü	29	90,50				
Kompulsif	Orta	129	105,97	3,261	2	,196	
	İyi	42	90,60				
	Toplam	200					
KİÖ Antisosyal	Kötü	29	99,59				
	Orta	129	103,69	1,457	2	,483	
	İyi	42	91,33				
	Toplam	200					
KİÖ Narsisistik	Kötü	29	103,07				
	Orta	129	102,95	1,381	2	,501	
	İyi	42	91,19				
	Toplam	200					
KİÖ Histriyonik	Kötü	29	104,36				
	Orta	129	105,09	4,487	2	,106	
	İyi	42	83,74				
	Toplam	200					
KİÖ Şizoid	Kötü	29	91,57				
	Orta	129	105,58	2,810	2	,245	
	İyi	42	91,06				
	Toplam	200					
KİÖ Borderline	Kötü	29	85,71				
	Orta	129	107,86	5,940	2	,051	
	İyi	42	88,10				
	Toplam	200					

Tablo 26'te ekonomik düzey değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi bulgularına göre, KSE anksiyete [Z=57,555; p<0,001], depresyon [Z= 63,401; p<0,001], olumsuz benlik [Z=63,719; p<0,001], somatizasyon [Z=61,867; p<0,001], hostilite [Z=46,475; p<0,001], kişilik inançları bağımlı kişilik [Z=6,900; p<0,05] puanları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Farklılığın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi bulgularına göre, kötü gelir düzeyindeki katılımcılarda KSE alt boyutlarının tümünde anlamlı düzeyde en yüksek puan saptanmıştır. Orta gelir düzeyinde olan katılımcılarda ise bağımlı kişilik alt boyutu puanları en yüksek bulunmuştur.

Tablo 27. Eşin İlgi Alanına İlişkin Görüşlere Göre Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnançları Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Ölçekler	Eşin İlgi Alanları	N	$\bar{X}$	Ss	F	Sd	P
Evlilik uyumu	Benimkiyle aynı olabilir	77	43,91	9,755			
	Benimkinden farklı olabilir	85	45,13	8,272			
	Benim için farketmez	38	42,82	9,767	,911	2/197	,440
	Toplam	200	44,22	9,150			
KSE Anksiyete	Benimkiyle aynı olabilir	77	36,49	24,537			
	Benimkinden farklı olabilir	85	31,35	26,495	1,747	2/197	,177
	Benim için farketmez	38	27,47	25,912			
	Toplam	200	32,60	25,742			
KSE Depresyon	Benimkiyle aynı olabilir	77	33,77	20,377			
	Benimkinden farklı olabilir	85	29,05	21,504	1,885	2/197	,155
	Benim için farketmez	38	26,18	22,402			
	Toplam	200	30,32	21,345			
KSE Olumsuz Benlik	Benimkiyle aynı olabilir	77	33,56	22,483			
	Benimkinden farklı olabilir	85	28,87	23,552	1,707	2/197	,184
	Benim için farketmez	38	25,53	24,036			
	Toplam	200	30,04	23,321			
KSE Somatizasyon	Benimkiyle aynı olabilir	77	25,27	17,398			
	Benimkinden farklı olabilir	85	21,78	17,440	1,417	2/197	,245
	Benim için farketmez	38	19,95	17,882			
	Toplam	200	22,78	17,544			
KSE Hostilite	Benimkiyle aynı olabilir	77	19,73	10,903			
	Benimkinden farklı olabilir	85	17,20	11,336	2,136	2/197	,121
	Benim için farketmez	38	15,26	12,787			
	Toplam	200	17,81	11,527			
KİÖ Çekingen	Benimkiyle aynı olabilir	77	15,57	4,465			
	Benimkinden farklı olabilir	85	14,06	4,936	2,782	2/197	,064
	Benim için farketmez	38	13,66	5,399			

	Toplam	200	14,57	4,896			
KİÖ Bağımlı	Benimkiyle aynı olabilir	77	7,95	5,591			
	Benimkinden farklı olabilir	85	7,14	5,585	,600	2/197	,550
	Benim için farketmez	38	6,87	6,359			
	Toplam	200	7,40	5,729			
KİÖ Pasif Agresif	Benimkiyle aynı olabilir	77	13,17	5,403			
	Benimkinden farklı olabilir	85	11,52	5,369	1,942	2/197	,146
	Benim için farketmez	38	11,55	7,024			
	Toplam	200	12,16	5,756			
KİÖ Obsesif Kompulsif	Benimkiyle aynı olabilir	77	14,62	5,901			
	Benimkinden farklı olabilir	85	13,38	5,644	1,131	2/197	,325
	Benim için farketmez	38	13,39	5,289			
	Toplam	200	13,86	5,684			
KİÖ Antisosyal	Benimkiyle aynı olabilir	77	10,71	6,143			
	Benimkinden farklı olabilir	85	8,68	6,167	2,160	2/197	,118
	Benim için farketmez	38	9,13	7,200			
	Toplam	200	9,55	6,402			
KİÖ Narsisistik	Benimkiyle aynı olabilir	77	10,81	5,678			
	Benimkinden farklı olabilir	85	9,27	5,290	1,516	2/197	,222
	Benim için farketmez	38	9,50	7,131			
	Toplam	200	9,91	5,839			
KİÖ Histriyonik	Benimkiyle aynı olabilir	77	8,00	5,903			
	Benimkinden farklı olabilir	85	6,21	5,447	1,893	2/197	,153
	Benim için farketmez	38	6,89	6,632			
	Toplam	200	7,03	5,887			
KİÖ Şizoid	Benimkiyle aynı olabilir	77	14,43	5,755			
	Benimkinden farklı olabilir	85	12,34	5,565	3,092	2/197	,050
	Benim için farketmez	38	12,13	7,178			
	Toplam	200	13,11	6,034			
KİÖ Borderline	Benimkiyle aynı olabilir	77	8,95	5,219			
	Benimkinden farklı olabilir	85	8,26	5,432	,700	2/197	,498
	Benim için farketmez	38	7,71	6,307			
	Toplam	200	8,42	5,520			

Tablo 27'da eşin ilgi alanlarına ilişkin görüşler değişkenine göre katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtileri ve kişilik inançları boyutlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi bulgularına göre, ölçek alt boyut puan ortalamalarının eşin ilgi alanları hakkındaki görüşlere göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir (p>0,05).

Tablo 28. Katılımcıların Evlilik Uyumu, Psikolojik Belirtileri ve Kişilik İnanç Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizi

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Evlilikuyumu	1														
2.	KSE_Anksiyete	,024	1													
3.	KSE_Depresyon	,026	,969**	1												
4.	KSE_OlumsuzBenlik	,030	,978**	,974**	1											
5.	KSE_Somatizasyon	,074	,963**	,968**	,969**	1										
6.	KSE_Hostilite	,013	,946**	,938**	,951**	,930**	1									
7.	KİÖ_Çekingen	-,016	-,002	-,017	-,013	-,034	,002	1								
8.	KİÖ_Bağımlı	-,024	,018	,016	-,008	,019	,010	,646**	1							
9.	KİÖ_Pasifagresif	-,142*	-,067	-,080	-,079	-,087	-,071	,668**	,616**	1						
10.	KİÖ_Obsesifkompulsif	,031	,033	,024	,011	,002	,025	,628**	,588**	,667**	1					
11.	KİÖ_Antisosyal	,053	,000	,000	-,010	-,010	-,016	,734**	,702**	,747**	,731**	1				
12.	KİÖ_Narsisistik	-,005	-,013	-,014	-,034	-,026	-,028	,650**	,635**	,723**	,724**	,812**	1			
13.	KİÖ_Histriyonik	,000	,014	,003	-,014	,004	-,001	,625**	,748**	,641**	,662**	,777**	,784**	1		
14.	KİÖ_Şizoid	-,168*	-,053	-,061	-,047	-,079	-,050	,618**	,523**	,716**	,619**	,687**	,648**	,539**	1	
15.	KİÖ_Borderline	-,083	-,045	-,054	-,068	-,056	-,030	,707**	,882**	,689**	,612**	,762**	,682**	,691**	,637**	1

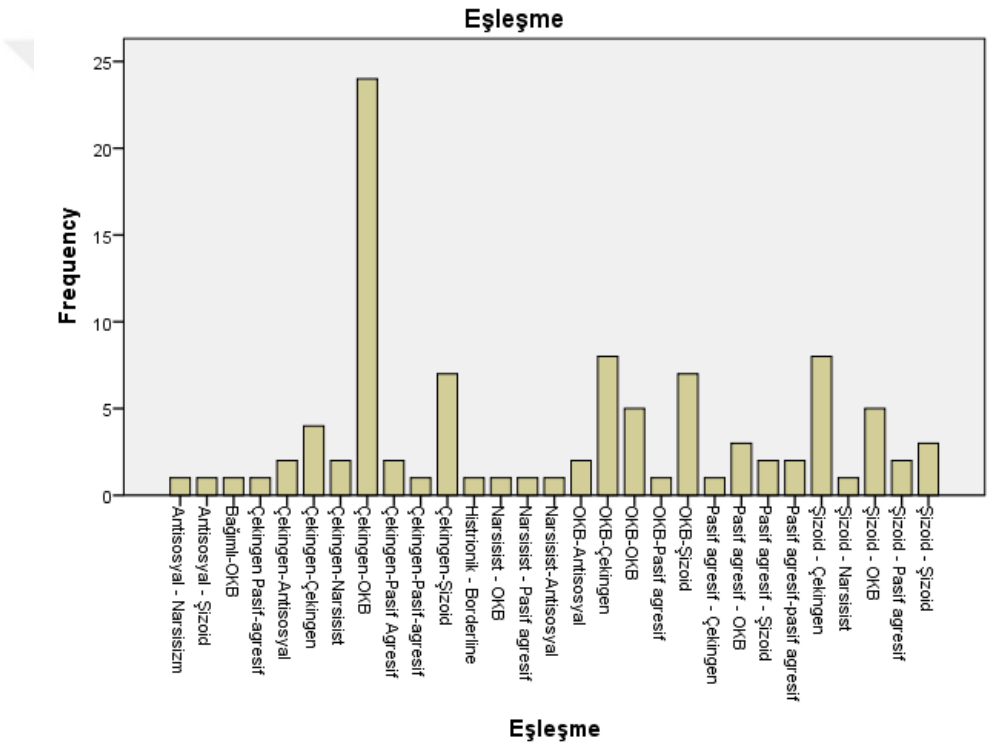
Tablo 28'de katılımcıların evlilik uyumu, psikolojik belirtiler ve kişilik inançları alt boyutlarının korelasyonu incelendiğinde, evlilik uyumu puanları ile pasif-agresif kişilik inancı (r=-,142; p<0,05) ve şizoid kişilik inancı (r=-,168; p<0,05) boyutları negatif yönlü ve anlamlı ilişkilidir.

Tablo 29. Çiftlerin Kişilik İnancı Boyutlarının Eşleşmelerinin Betimsel İstatistikleri

Kadın Kişilik İnancı	*Erkek Kişilik İnancı Eşleşme*	N	%
Antisosyal	Narsisist	1	1,0
	Şizoid	1	1,0
	Toplam	**2**	**2,0**
Bağımlı	Obsesif kompulsif	1	1,0
	Toplam	**1**	**1,0**
Çekingen	Pasif-agresif	4	4,0
	Antisosyal	2	2,0
	Çekingen	4	4,0
	Narsisist	2	2,0
	Obsesif Kompulsif	24	24,0
	Şizoid	7	7,0
	Toplam	**43**	**43,0**
Histriyonik	Borderline	1	1,0
	Toplam	**1**	**1,0**
Narsisist	Obsesif Kompulsif	1	1,0
	Pasif agresif	1	1,0
	Antisosyal	1	1,0
	Toplam	**3**	**3,0**
Obsesif Kompulsif	Antisosyal	2	2,0
	Çekingen	8	8,0
	Obsesif Kompulsif	5	5,0
	Pasif agresif	1	1,0
	Şizoid	7	7,0
	Toplam	**23**	**23,0**
Pasif Agresif	Çekingen	1	1,0
	Obsesif Kompulsif	3	3,0
	Şizoid	2	2,0
	Pasif agresif	2	2,0
	Toplam	**8**	**8,0**
Şizoid	Çekingen	8	8,0
	Narsisist	1	1,0
	Obsesif Kompulsif	5	5,0
	Pasif agresif	2	2,0
	Şizoid	3	3,0
	Toplam	**19**	**19,0**
	Toplam	**100**	**100,0**

Tablo 29'da çiftlerin kişilik inançları boyutlarına göre eşleşmelerinin betimsel istatistikleri verilmiştir. Bulgulara göre, kadınların kişilik inançları boyutları arasında en sık yüksek puan aldıkları boyutun çekingen kişilik olduğu görülmektedir. çiftlerin %43'ünde kadınların çekingen kişilik puanlarının diğer kişilik alt boyutlarına

göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Çekingen kişilik boyutu içerisinde erkeklerin en fazla sayıda eşleşmesinin bulunduğu kişilik inancı boyutu %24 oranında OKK (Obsesif kompulsif kişilik) olarak bulunmuştur. Kadınlarda ikinci olarak en yüksek puan bildirdiği kişilik inancı boyutu OKK (obsesif kompulsif kişilik) olarak bulunmuştur. OKK boyutunda erkekler tarafından en sık yanıtlanan kişilik inancı alt boyutu ise %8 oranında çekingen kişilik olarak bulunmuştur. Üçüncü olarak kadınlar tarafından yüksek puan bildirilen kişilik inancı alt boyutu %19 oranında şizoid kişilik olarak bulunmuştur. Şizoid kişilik inancı boyutuyla en yüksek sayıda eşlenen ve erkeklerin bildirdiği kişilik inancı boyutu %8 oranında çekingen kişilik olarak bulunmuştur. Eşleşmelerin dağılımına ilişkin grafik Şekil 14'te gösterilmiştir.

Şekil 14. Çiftlerin Kişilik İnancı Eşleşmeleri Dağılımlarının Grafiksel Gösterimi

Tablo 30. Kişilik İnançları Boyutlarına Göre Eşleşen Çiftlerde (Kadın-Erkek, Erkek-Kadın) Kadınların Evlilik Uyumu Puanlarının Kruskal Wallis Testi

Kişilik İnançları Eşleşme		N	Sıra Ort	Z	Sd	P
Evlilik uyumu Kadın	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	34,58	1,283	2	,526
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	30,50			
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	28,05			
	Toplam	59				

Tablo 30'da çiftlerin en yüksek puan aldığı kişilik özellikleri eşleriyle eşleşme durumlarının dağılımlarına göre en fazla katılımcının yer aldığı kişilik inancı eşleşmeleri bakımından kadınların evlilik uyumu puanlarının karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis Testi bulgularına göre, evlilik uyumu puanlarının kişilik inancı boyutlarının eşleşme durumu bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (p>0,05). Bununla birlikte, evlilik uyumu sıra puanlarının en yüksek olduğu grubun Şizoid – OKK / OKK – Şizoid eşleşmesinde olduğu saptanmıştır (Sıra Ort.=34,58).

Tablo 31. Kişilik İnançları Boyutlarına Göre Eşleşen Çiftlerde (Kadın-Erkek/ Erkek Kadın) Erkeklerin Evlilik Uyumu Puanlarının Kruskal Wallis Testi

Kişilik İnançları Eşleşme		N	Sıra Ort	Z	Sd	P
Evlilik uyumu Erkek	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	24,29	1,892	2	,388
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	29,73			
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	32,27			
	Toplam	59				

Tablo 31'de çiftlerin en yüksek puan aldığı kişilik özellikleri eşleriyle eşleşme durumlarının dağılımlarına göre en fazla katılımcının yer aldığı kişilik inancı eşleşmeleri bakımından erkeklerin evlilik uyumu puanlarının karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis Testi bulgularına göre, evlilik uyumu puanlarının kişilik inancı boyutlarının eşleşme durumu bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (p>0,05). Bununla birlikte, erkeklerin evlilik uyumu sıra puanlarının en

yüksek olduğu grubun OKK-Çekingen / Çekingen-OKK eşleşmesinde olduğu saptanmıştır (Sıra Ort.=32,27).

Tablo 32. Kişilik İnançları Boyutlarına Göre Eşleşen Çiftlerde (Kadın/Erkek, Erkek-Kadın) Kadınların Psikolojik Belirti Alt Boyut Puanlarının Kruskal Wallis Testi

Kadınlar – Psikolojik Belirti Alt Boyutları	Eşleşme	N	Sıra Ort.	Z	sd	p	Anlamlı farklılık
KSE_Anksiyete	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	21,96	6,420	2	,040*	3-1
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	25,60				
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	35,08				
	Toplam	59					
KSE_Depresyon	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	24,38				
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	23,73	6,054	2	,048*	3-2
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	35,05				
	Toplam	59					
KSE_OlumsuzBenlik	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	23,13				
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	27,00	4,110	2	,128	
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	33,98				
	Toplam	59					
KSE_Somatizasyon	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	23,38				
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	25,70	4,934	2	,085	
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	34,50				
	Toplam	59					
KSE_Hostilite	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	25,42				
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	26,10	3,004	2	,223	
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	33,55				
	Toplam	59					

Tablo 32'de çiftlerin en yüksek puan aldığı kişilik özellikleri eşleriyle eşleşme durumlarının dağılımlarına göre en fazla katılımcının yer aldığı kişilik inancı eşleşmeleri bakımından kadınların psikolojik belirti alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis Testi bulgularına göre, anksiyete ($Z=6,420$; $p<0,05$) ve depresyon ($Z= 6,054$; $p<0,05$) puanlarının kişilik eşleşmelerine göre

anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Farklılığın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi bulgularına göre, OKK Çekingen / Çekingen – OKK eşleşmesi olan çiftlerde, kadınların depresyon ve anksiyete puanları anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 33. Kişilik İnançları Boyutlarına Göre Eşleşen Çiftlerde (Kadın/Erkek, Erkek/Kadın) Erkeklerin Psikolojik Belirti Alt Boyut Puanlarının Kruskal Wallis Testi

Erkekler – Psikolojik Belirti Alt Boyutları	Eşleşme	N	Sıra Ort.	Z	sd	p	Anlamlı farklılık
KSE_Anksiyete	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	23,46	6,632	2	,036*	3-1
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	23,97				
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	35,28				
	Toplam	59					
KSE_Depresyon	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	21,54	6,884	2	,032*	3-1
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	25,60				
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	35,23				
	Toplam	59					
KSE_OlumsuzBenlik	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	22,92	7,134	2	,028*	3-1
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	24,00				
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	35,47				
	Toplam	59					
KSE_Somatizasyon	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	22,08	6,303	2	,043*	3-1
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	25,60				
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	35,03				
	Toplam	59					
KSE_Hostilite	Şizoid - OKK / OKK – Şizoid	12	23,75	4,511	2	,105	
	Şizoid - Çekingen / Çekingen – Şizoid	15	25,80				
	OKK - Çekingen / Çekingen – OKK	32	34,31				
	Toplam	59					

Tablo 33’de çiftlerin en yüksek puan aldığı kişilik özellikleri eşleriyle eşleşme durumlarının dağılımlarına göre en fazla katılımcının yer aldığı kişilik inancı

eşleşmeleri bakımından erkeklerin psikolojik belirti alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis Testi bulgularına göre, anksiyete ($Z=6,632$; $p<0,05$) ve depresyon ($Z= 6,054$; $p<0,05$), olumsuz benlik ($Z=7,134$; $p<0,05$) ve somatizasyon ($Z=6,884$; $p<0,05$) puanlarının kişilik eşleşmelerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Farklılığın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi bulgularına göre, OKK Çekingen / Çekingen – OKK eşleşmesi olan çiftlerde, erkeklerin depresyon, anksiyete, olumsuz benlik ve somatizasyon puanları anlamlı düzeyde daha yüksektir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, evli çiftlerin eş seçimi, evlilik uyumu, kişilik inançları ve psikolojik belirtileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada, 100 evli çiftin verileri değerlendirilmiş olup, ilgili literatür bağlamında sonuçlar bu bölümde karşılaştırılmıştır. Katılımcıların demografik ve evlilik hayatına ilişkin değişkenleri incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğunun lisans düzeyinde eğitimi olduğu, orta gelir seviyesine sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca, çoğunluğunun anlaşarak evlendiği belirtilmiştir. Evlilik uyumu düzeyleri açısından değerlendirildiğinde ise, evlilik uyumu yüksek olan katılımcı sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Kişilik inançları bakımından değerlendirildiğinde ise, en yüksek puanlar bildirilen kişilik boyutları çekingen kişilik ve OKK olarak belirtilmiştir.

Araştırmada, demografik değişkenler bakımından evlilik uyumu düzeylerinin farklılıkları incelendiğinde, cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bulgulara göre, erkeklerin evlilik uyumu puanlarının kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonucun, kadın ve erkeklerin evlilikten beklentilerinin farklı olması sebebiyle erkeklerin algıladığı evlilik yaşamının kadınlara göre daha olumlu olabileceğinden ve kadınların duygusal beklentilerinin erkeklere göre daha fazla olmasından kaynaklı bir durum olarak düşünülebilir. Bu görüşü destekleyen bir meta-analiz çalışmasında, kadınların, eşlerine kıyasla evlilik yaşamından memnuniyetinin daha düşük olduğu görülmüştür.[120] Kişilik inançları ve psikolojik belirtiler açısından değerlendirildiğinde, somatizasyon boyutunun kadınlarda daha yüksek olduğu bulunmuştur. Somatik yakınmaların cinsiyete göre yaygınlığını ele alan bir çalışmada, kadınların somatik semptomlara ilişkin şikayetlerinin daha fazla olduğu görülmüştür. [121] Kişilik inançları açısından değerlendirildiğinde, OKK ve antisosyal kişilik inançları boyutlarında erkeklerin anlamlı düzeyde daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Kişilik özellikleri ve kişilik bozuklukları alanında yapılan çalışmalarda, erkeklerde antisosyal kişilik özelliklerinin veya antisosyal kişilik bozukluğunun kadınlardan daha fazla olduğu belirtilmiştir.[122] Benzer şekilde, obsesif-kompulsif kişilik özelliklerinin erkeklerde yaygınlığının

[120]Jeffrey B. Jackson vd., "Gender differences in marital satisfaction: A meta-analysis" ***Journal of Marriage and Family,*** 2014, Sayı:76,105-129, p.115.
[121]Arthur J. Barsky vd., "Somatic symptom reporting in women and men", ***Journal of General International Medicine,*** 2001, Cilt:4, Sayı:16, 266-275, p.270.
[122]Analucia, A. Alegria vd., "Sex Differences in Antisocial Personality Disorder: Results From the National Epidemiological Survey on Alcohol and Related Conditions", ***Personality Disorders*****,** 2014, Cilt:3, Sayı:4,214-222, p.218.

kadınlara kıyasla daha fazla olduğunu öne süren çalışmalar literatürde yer almaktadır.[123]

Diğer bir demografik değişken olan çalışma durumu değişkenine göre evlilik uyumunun anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Bulgular doğrultusunda, çalışmayan katılımcıların evlilik uyumu puanlarının çalışan katılımcılara kıyasla daha düşük olduğu bulunmuştur. Elde edilen sonucun, kişilerin çalışmadığı için finansal gereksinimlerinin daha fazla olabileceği ve evde daha fazla vakit geçirmesiyle birlikte eşiyle olan çatışmaların daha fazla olabileceğinden kaynaklı durumlar olduğu düşünülmektedir. Elde edilen sonucu ve öngörülen durumu destekleyen bir çalışmada, evlilik yaşamındaki önemli unsurların başında gelen değişkenin ekonomik durum olduğu belirtilmiştir. [124] Yapılan çalışmada, ekonomik açıdan iyi durumda olmanın evlilik doyumu ile ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir.[125] Ayrıca, annelerle yapılan bir çalışmada, çalışan annelerin bildirdiği evlilik uyumu puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.[126]

Eğitim ve gelir seviyesine göre evlilik uyumu değerlendirildiğinde, katılımcılarda farklılığın anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur. Öte yandan, ilgili literatür incelendiğinde, eğitim düzeyi ve gelir durumu bakımından evlilik uyumunun farklılık gösterdiğine yönelik bulgular elde edilmiştir. Mutlu ve meslektaşları [127] tarafından yapılan çalışmada, üniversite mezunu annelerin evlilik uyumu puanı anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Jackson ve meslektaşları [128] ailede düşük gelirin olmasının evlilik uyumu ve doyumunun az olmasıyla ilişkili olduğunu öne sürmüşlerdir. Ailelerde düşük gelirin olması aynı zamanda kaynakların sınırlı olması ve işsizlik gibi durumlarla ilişkili olmasından ötürü aile yaşamı için risk teşkil etmektedir.[129] Literatür ile farklılaşan bu sonucun, daha fazla örneklem grubunda çalışıldığında ortaya değişik sonuçlar çıkarabileceği düşünülmektedir.

---

[123]Abel Thamby and Sumant Khanna, "The role of personality disorders in obsessive compulsive disorder", ***Indian Journal of Psychiatry*****,** 2019, Cilt:1, Sayı:61,114-118, p.116.
[124]Zeynep Copur ve Isıl Eker, "The relationship between financial issues and marital relationship", ***International Journal of Arts & Sciences,*** 2014, Cilt:7, Sayı:5, 683-697,p.687.
[125]Copur ve Eker, a.g.e. p.683.
[126]Birsen Mutlu vd., "A review on the relationship between marital adjustment and maternal attachment", ***Associated Review of Medicine in Brasil,*** Cilt:3, Sayı:64,243-252, p.248.
[127]Mutlu vd., a.g.e., p.243.
[128]Grace L. Jackson vd., "Household income and trajectories of marital satisfaction in early marriage", ***Journal of Marriage & Family****,* Cilt:3, Sayı:79, p. 690-704.
[129]Rand D. Conger vd., "Linking economic hardship to marital quality and instability", ***Journal of Marriage and the Family.*** 1990; Cilt:3, Sayı:52, 643–656, p.649.

Eş seçimi kriterleri bakımından katılımcıların evlilik uyumu, kişilik inançları ve psikolojik belirtileri incelendiğinde, evlilik uyumu düzeylerinin katılımcıların eş seçim ölçütleri bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Bu çalışmada, eş seçim ölçütleri olarak, eşin güzel/yakışıklı olması, eşin yaşı, mesleği, iyi bir maddi geliri, benzer kültürel yapılar, dini inanç, siyasi görüş, bekaret, daha önce cinsel birlikteliğin olmaması, eşini kendisinin seçmiş olması ve cinsel olarak çekici olması değişkenleri değerlendirilmiştir. Kişilik inançları açısından değerlendirildiğinde, güzellik/yakışıklılık, maddi gelir, saygın bir meslek, yaş, eşini kendi seçmiş olması değişkenleri bakımından psikolojik belirti alt boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Bulgular doğrultusunda, katılımcılar arasında güzellik/yakışıklılık ölçütünü benimsemeyenlerin tüm psikolojik belirti (depresyon, anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite) alt boyutlarından yüksek puan aldığı görülmüştür. Yaşı ölçüt aldığını belirten katılımcılarda ise olumsuz benlik puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Eğitimi ölçüt alan kişilerde de tüm psikolojik belirti alt boyutlarında yüksek puanlar saptanmıştır. Eşini kendi seçmiş olmayı ölçüt almayan katılımcıların psikolojik belirti alt boyutlarının tümünde yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Dini inanç, bekaret, cinsel yönden çekicilik ve benzer kültürel yapılar ölçütleri bakımından psikolojik belirti boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur.

Kişilik inançlarının eş seçimi ölçütleriyle karşılaştırılmasında elde edilen bulgulara göre, eşin daha önce cinsel birlikteliğinin olmaması ölçütü olan kişilerin, çekingen, bağımlı, pasif-agresif, OKK, antisosyal, narsisistik ve şizoid kişilik inançları boyutunda anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Benzer şekilde, eş seçiminde bekareti ölçüt alan katılımcıların kişilik inançlarının tüm alt boyutlarında yüksek puan aldığı sonucu elde edilmiştir. Benzer kültürel yapıya sahip olmasını ölçüt alan kişilerin çekingen kişilik alt boyutu puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer siyasi görüşe sahip olmasını ölçüt alan katılımcıların pasif-agresif, narsisistik ve şizoid kişilik inancı puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. İyi bir maddi gelire sahip olması ölçütünü benimseyen kişilerin narsisistik ve şizoid kişilik puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Eş seçimiyle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, eş seçiminde nezaket, baskınlık ve güvenilirlik özelliklerinin incelenen bir araştırmada, Lukaszewksi ve Roney[130], kişilik özelliklerinin sosyal ortama ve eşe yönelik olmak üzere farklılık gösterebildiği ve bu sebeple sosyal ilişkiler açısından karşılaştırılması gerektiğini

[130]Aaron Lukaszewski and James R. Roney, “Kind toward whom? Mate preferences for personality traits are target specific”, **Evolution and Human Behavior,** 2010, Sayı:31, 29-38, p.33.

belirtmiştir. Kadınlarda, erkeklerin hemcinslerine yönelik daha baskın olmaları isteme eğilimi bulunurken, aynı baskın özelliklerinin kendilerine yansıtılmasını tercih etmedikleri görülmüştür. Erkeklerin baskın özelliklere sahip olmasına ilişkin beklentilerine benzer olarak, erkeklerin kadınların baskın olmasına yönelik beklentilerinin yalnızca hemcinslerine karşı olması gerektiği şeklinde bulunmuştur. Bu çalışmada elde edilen eş seçimi kriterleri göz önünde bulundurulduğunda, narsisizm ve şizoid kişilik inançlarının baskın özellikler barındırması ve toplum içerisinde baskın olmaya yardımcı ölçütlerle bağdaştığı görülmektedir. Eşin iyi bir maddi gelire sahip olması ve saygın bir mesleğinin olması ölçütlerinin baskın kişilik inançlarıyla bağlantısı açısından tutarlı bir sonuç olduğu düşünülmektedir.

Buss ve Barnes [131] eş seçiminde kişilerin ölçütlerini değerlendirdiği araştırmasında, kadınların eşlerinin saygın bir mesleğe sahip olmasını istediği, erkeklerin ise eşlerinin domestik özellikte olmasını tercih ettiği sonucunu elde etmiştir. Ayrıca, kadın ve erkeklerin kriterleri karşılaştırıldığında, dini inanç, çekicilik ve benzer siyasi görüşe sahip olma ölçütlerinin hem kadın hem de erkekler için anlamlı ölçütler olduğu sonucu elde edilmiştir.

Kişilik inançlarının evlilik uyumuyla ilişkisi incelendiğinde, evlilik uyumu ile pasif-agresif kişilik ve şizoid kişilik inancı alt boyutları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Kişilik psikopatolojileri ve evlilik ile ilgili yapılan araştırmalara ilişkin literatür incelendiğinde, dolaylı ya da pasif agresyonun evlilik uyumunu önemli ölçüde sarsan ve dolaylı saldırganlığı sergileyen kişinin partnerini kışkırtma güdüsü taşıması sebebiyle çatışmaları beraberinde getirdiği öne sürülmüştür.[132]

Duyguların gizlendiği veya dolaylı yollarla ifade edildiği bir ilişkide kişilerin çatışma yaşama ve problemlerini etkin bir biçimde çözememe olasılıkları daha yüksektir. Bu doğrultuda, paylaşım yapmaktan kaçınan veya kaçıngan bir tutum sergileyerek dolaylı yollardan tepkisini ifade eden kişilerin beraberliklerinde karşılaşabilecekleri zorlukların üstesinden gelebilmesi zorlaşabilmektedir. Bu doğrultuda, evlilik uyumunun pasif-agresif ve şizoid kişilik inançlarıyla olan negatif

[131]David M. Buss and Michael Barnes, "Preferences in human mate selection", ***Journal of Personality and Social Psychology,*** 1986, Cilt:50, Sayı:3, 599-570, p.565.
[132]Lauren L. Warner, ***The role of relationship satisfaction in the use of indirect aggressive behavior among intimate couples***, Master's thesis, University of North Dakota, 1999, p.10.

ilişkisinin evlilik uyumunun kuramsal arka planıyla uyumluluk gösterdiği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan çiftlerin kişilik inançları doğrultusundaki eşleşmeleri incelendiğinde, en fazla sayıda katılımcının çekingen kişilik ve obsesif-kompulsif kişilik boyutlarının eşleştiği görülmektedir. Eşleşen kişilik inançları boyutlarının DSM sınıflandırmasında Eksen II C kümesinde yer alan ve eştanı olarak da gözlenebilen kişilik özellikleri ya da psikopatolojileri olduğu belirtilmiştir. Bu doğrultuda, elde edilen sonucun iki boyutunda birbirleriyle olan benzerlikleri göz önünde bulundurulduğunda tutarlı olduğu düşünülmektedir. Bu konuya ilişkin yapılan bir çalışmada, Sayehmiri ve meslektaşları [133] beş faktörlü kişilik özellikleriyle evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların meta-analizini yürütmüştür. Araştırmaların elde ettiği ortak sonuçlar doğrultusunda, yüksek düzeyde nörotisizm özelliğinin evlilik uyumunun düşük oluşuyla ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Nörotisizm, özellikle anksiyete, dürtüsellik, depresyon, düşük benlik saygısı ve düşmanlık gibi özelliklerle tanımlanan bir kişilik özelliğidir. Bu doğrultuda, farklı kişilik boyutları karşılaştırıldığında benzer özellikleri olması bakımından evlilik uyumunun ilişkili olduğu kişilik boyutları ile ilgili literatür bulgularının tutarlı olduğu düşünülmektedir.

Kişilik inançlarına ilişkin, çiftlerin eşleştiği ve en yüksek puanların saptandığı kişilik inancı boyutlarıyla ilgili bulgulara göre, çekingen ve obsesif kompulsif kişilik inancı boyutları çiftlerin en yüksek puan aldığı ve eşleştiği kişilik inancı boyutları olarak saptanmıştır. Kişilik inancı boyutları eşleşmeleri bakımından evlilik uyumunun kadınlar ve erkeklerdeki farklılıkları incelendiğinde ise kişilik inancı boyutlarının eşleşme durumu bakımından evlilik uyumunun kadın ve erkeklerde anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur. Öte yandan, en yaygın olarak saptanan kişilik inancı eşleşmesi olan çekingen ve obsesif kompulsif kişilik inancı boyutu bildiren çiftlerde kadınların depresyon ve anksiyete alt boyut puanlarının yüksek; erkeklerin ise psikolojik belirtilerin tüm alt boyutlarında anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldığı bulunmuştur. Elde edilen bulguların, yaygın olarak saptanan kişilik inancı boyutları eşleşmesinin bireylerin psikopatolojisi hakkında bilgi verebilecek nitelikleri barındırdığı düşünülmektedir. Literatür bağlamında değerlendirildiğinde, kişilik eşleşmesi bakımından benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır.

[133] Kourosh Sayehmiri vd., "The relationship between personality traits and marital satisfaction: a systematic review and meta-analysis", ***BMC Psychology,*** 2020, Cilt:8, Sayı:15, 1-8, p. 5.

Kişilik özelliklerinin eşleşmesine yönelik elde edilen sonucun, C kümesi kişilik özellikleri alt boyutlarının birbirleriyle eşleştiğini göstermesi özellikle kişilerin anskiyete duygularının baskın olduğu nitelikleri bakımından birbirleriyle uyum sağladıklarını göstermektedir. Öte yandan obsesif-kompulsif kişilik özeliğinin baskın olduğu kişilere karşı çekingen kişiliğin daha az tepkisel olabileceği ve bu durumun ilişkilerini sürdürebilmeleri açısından uygun iletişimsel süreçleri sağlayabileceği ön görülebilir. Ayrıca, kişilik özellikleri bakımından kültüre özgü faktörlerin söz konusu özelliklerin eşleşmesinde rolü olabileceğini düşündürmekte; fakat bu duruma ilişkin benzer bir araştırmanın yapılmadığı görülmektedir. Eşleşmenin özellikle eşleri tamamlayıcı bir nitelikte olabileceği ve obsesif-kompulsif kişilik boyutu ile çekingen kişilik boyutunun uyumunun çekingen kişiliğin baş etme yolunun kaçınma olması ve obsesif-kompulsif kişiliğin de aynı şekilde kaçınma amaçlı sergilemesi muhtemel davranışlarının örtüşmesiyle ilişkili bir durum olabileceği anlaşılabilir. Bu durumun ileri çalışmalarla desteklenebileceği düşünülmektedir. Obsesif kompulsif kişilik özelliklerine ilişkin yapılan bir çalışmada da, bu kişilik özelliğine sahip bireylerin aynı zamanda kaçıngan bağlanma stiline sahip olma durumunun daha sık görüldüğü belirtilmiştir.[134] Bu doğrultuda, kaçıngan kişilik özelliğinin olası kaçıngan bağlanma stiline yanıt verebilecek nitelikler barındırabileceği düşünülebilir.

Literatürde kişiliğe göre eş seçimine dair yapılan çalışmalarda, kişilik bireysel özelliklerine göre boyutsal sınıflandırılmaktadır.[135] Yapılan bu araştırmada, kişilik inançlarına göre yapılan eşleşmeye dair, üç kişilik inancı arasındaki eşleşmenin fazla sayıda olması, bu eşleşmelerde psikolojik belirtilerin farklılık göstermesi ve benzer bir çalışmanın yapılmamış olması nedeniyle literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kişilik inanç ölçeğine göre daha çok eşleşmiş olan çiftlerde, evlilik uyumunda bir farklılık bulunmamasının nedeni, ölçülen kişilik inancının psikopatolojik tanı aldıracak düzeyde olmaması ve dolayısıyla evlilik uyumunu bozacak güce sahip olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

---

[134] Anika Witgen, “Attachment insecurity and obsessive–compulsive personality disorder among inpatients with serious mental illness,” **Journal of Affective Disorders,** 2014, Cilt:174, p. 411-415.
[135] Diğdem Tuzer, Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tutumlarının Bireysel Özellikleri Açısından İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çağ Üniversitesi, Eylül, 2016, s. 43 **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖNERİLER

- Araştırmada değerlendirilen değişkenlere ek olarak, yapılacak ileri çalışmalarda evlilik uyumu değişkeniyle birlikte değerlendirilebilecek öznel iyi oluş ve yaşam doyumu değişkenlerinin dahil edilmesinin uygun olabileceği düşünülmektedir.

- Araştırma kullanılan veriler hem elden verilen anketler hem de online formlar şeklinde toplanmıştır. Online anketlerden elde edilen verilerin, katılımcıların şeffaf bir şekilde yanıt verdiği varsayılarak değerlendirmeye alınmış; fakat araştırmacıyla yüz yüze iletişimin olmadığı bir veri toplama sürecinde katılımcıların gelişigüzel yanıtlar verme ihtimalinden dolayı diğer çalışmalarda tüm anketlerin yüz yüze görüşmelerle yapılmasının daha uygun olabileceği düşünülmektedir.

- Araştırma örneklem grubu yapılan çalışma için yeterli olsa da demografik ve evlilik hayatına ilişkin değişkenler bazında orantısız dağılım içermektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalar için örneklem grubunda bu değişkenler konusunda denge gözetilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

KÖSE Begüm, ZEYBEKOĞLU DÜNDAR Özge, GÜÇLÜ Sevinç, DEMEZ Gönül, KART Elife, AKKAYA Cihan, TUNCA Tuğçe, BAYGAL Azize, TİMURTURKAN Meral, ADAK Nurşen, ERTAN Cihan, ASLAN Senem Burkay, *Değişen Toplumda Değişen Aile*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2016.

AKVARDAR Yıldız, ÇALAK Erdoğan, ETANER Ulviye, HÜROL Cem, SUNAT Halük, TÜKEL Raşit, ÜÇOK Alp, YÜCEL Başak, *Psikanalitik Kurama Giriş,* Bağlam Yayınları, İstanbul, 2019.

Amerikan Psikiyatri Birliği, *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı,* Çev. Ertuğrul Köroğlu, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2014.

BİLEN Mürüvvet, *Sağlıklı İnsan İlişkileri*, Armoni Ltd. Şti., Ankara, 1994.

BURGER Jerry M., *Kişilik,* Çev. İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2016.

CANSEVER Gökçe, *İçimdeki Ben,* Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1985.

CHRISTOPH Paul Crits and BARBER Jacques, *Empirical research on the treatment of personality disorders,* Handbook of Personality Disorder, (Ed Magnavita)John Wiley Sons, USA, 2004.

CLONINGER Susan, *Theories of Personality: Understanding Persons*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 2008.

CÜCELOĞLU Doğan, *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları,* Remzi Kitabevi, İstanbul, 2011.

DELAY Jean ve PİCHOT Pierre, *Abrégé de psychologie,* Masson, Paris, 1964.

ENGLER Barbara, *Personality Theories*, Milflin Harcourt Publishing Company, Boston, 2009.

ERSANLI Ercümend ve KALKAN Melek, Evlilik İlişkilerini Geliştirme Kuram Ve Uygulama, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2008.

GEÇTAN Engin, İnsan olmak, Metis Yayınları, İstanbul, 2007.

GLADDING Samuel T., Family Therapy History, Theory and Practise, Merrill Prentice Hall, Upper Saddle River, 1998.

İNANÇ Banu Yazgan ve YERLİKAYA Esef Ercüment, *Kişilik Kuramları,* Pegem Akademi, Ankara, 2012.

KARACOŞKUN Mustafa Doğan, Erich Fromm ve Din Tanrısız Bir Dindarın Hümanistik Din Anlayışı, İz Yayıncılık, İstanbul, 2012.

KESİCİ Şahin, BAYRAKÇI KÖKLÜ Eda, MERT Abdullah, KİPER Cenk, *Vaka Örnekleriyle Birlikte Aile Danışma Kuramları ve Teknikleri*, Nobel Yayınları, Ankara, 2014.

KÖROĞLU Ertuğrul ve BAYRAKTAR Sinan, *Kişilik Bozuklukları,* HYB Basım Yayın, Ankara, 2010.

LELORD François ve ANDRE Christophe, *Zor Kişiliklerle Yaşamak,* Çev. Rıfat Madenci, İletişim Yayınları, İstanbul, 2019.

LESLIE Gerald and KORMAN Sheila, *The Family in Social Context*, Oxford Unıversity Press, Oxford, 1989.

MUNICHIN Salvador, LEE Wai-yung, SIMON M. George, *Mastering Family Therapy,* John Wiley&Sons Inc., New Jersey, 2006.

NAZLI Serap, Aile Danışmanlığı, Anı Yayıncılık, Ankara, 2018.

NICHOLS Michael and SCHWARTZ Richard, *Family Terapi*, Foreword by Salvador Minuchin, Boston, 1998.

NYSTUL Michael S., The art and Sciense of Counselling and Psychotherapy, McMillian Publishing Company, Newyork, 1993.

ÖZGÜVEN İbrahim Ethem*, Evlilik ve Aile Terapisi,* Nobel Kiitap, Ankara, 2017.

ÖZUĞURLU Kurban, *Evlilik Raporu*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1985.

PERVIN Lawrence A., JOHN P. Oliver, ROBINS Richard W., *Handbook of Personality: Theory and Research (3rd Ed.)*, New York: Guilford Publications, 2005.

PICHOT Pierre, *Les Tests mentaux*, PUF, Paris, 1991.

SEZER Ünal, Aile yapısı ve ilişkileri, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2004.

SCHULTZ Duane P. and SCHULTZ Sydney Ellen, Theories of Personality, Brooks/Cole Publishng Company, 1998.

SMITH Edward E. ve BEM Dary J., *Psikolojiye Giriş,* Çev. Öznur Öncül ve Deniz Ferhatoğlu, Arkadaş Yayınları, Ankara, 2019.

TOPSES Gürsen ve SERİN Nergiz, Psikolojik Danışma ve Kişilik Kuramları, Nobel Akademi Yayıncılık, 1. Basım, Ankara, 2012.

TOTON Nick and JACOBS Michael, *Character and Personality Types*, Open Universty Press, Philedephia, 2001.

ÜNLÜ Sezen, *Sosyal Psikoloji,* Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2001.

YANBASTI Gülgün, Kişilik Kuramları, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 1990.

YAVUZER Haluk, *Evlilik Okulu*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2010.

DERGİLER VE MAKALELER

ALEGRIA Analucia, A., PETRY M. Nancy, LIU Shang-min, BLANCO Carlos, SKODOL E. Andrew, GRANT Bridget, HASIN, Deborah, “Sex Differences in Antisocial

Personality Disorder: Results From the National Epidemiological Survey on Alcohol and Related Conditions", Personality Disorders, 2014.

ASLAN Selçuk, "Kişilik, Huy ve Psikopatoloji", RCHP Psikiyatride Derlemeler Olgular ve Varsayımlar Dergisi, 2008, sayı: 1-2, 7-18, s. 9BECK Aaron T., vd., "Dysfunctional beliefs discriminate personality disorders", Behaviour Research and Therapy, 2001, 39(10).

BARSKY Arthur, PEEKNA M. Heli, BORUS F. Jonathan, "Somatic symptom reporting in women and men", Journal of General International Medicine, 2001, 4/16.

BLOCH Joan Rosen, WEBB A. David, Mathews Leny, "Beyond Marital Status: The Quality Of The Mother-Father Relationship And İts İnfluence On Reproductive Health Behaviors And Outcomes Among Unmarried Low İncome Pregnant Women", Matern Child Health Journal,14(5), 2010.

BRUBAKER Timothy H. and KIMBERLY J. A., "Challenges To the American Family, Family Relations", Challenges For The Future, 1993.

BUSS David M. and BARNES Michael, "Preferences in human mate selection", Journal of Personality and Social Psychology, 1986, 50/3.

BUSS David M. and SCHMITT David, "Sexual strategies theory: An evolutionary perspective on human mating", Psychological Review, 1993, Vol 100(2).

CONGER Rand D., ELDER H. Glen, LORENZ O. Frederick, CONGER J. Katherine, SIMONS L. Ronald, WHITBECK B.Les, HUCK Shirley, MELBY N. Janet, "Linking economic hardship to marital quality and instability", Journal of Marriage and the Family. 1990; 3/52.

COPUR Zeynep ve EKER Isıl, "The relationship between financial issues and marital relationship", International Journal of Arts & Sciences, 2014, Cilt:7, Sayı:5.
Erbek Evrim, Beştepe Emrem, Akar Özmen, Eradamlar Hülya ve Alpkan Nezih, "Evlilik uyumu", Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi, 2005, 18(1).

DAL Veysel ve EROĞLU Ahmet Hüsrev, "Farklı kişilik özelliklerine sahip bireylerin risk algılarının tüketici davranışı açısından incelenmesi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma", İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2015, 20.2.

ERBEK Evrim, BEŞTEPE Emrem, AKAR Hülya, ALPKAN Latif ve ERADAMLAR Nezih, "Evlilik Uyumu", Düşünen Adam, 2005,18.

ERYILMAZ Ali ve ÖĞÜLMÜŞ Selahidin, "Ergenlikte Oznel İyi Oluş Ve Beş Faktörlü Kişilik Modeli", Eğitim Fakültesi Dergisi, Ahi Evran Üniversitesi (KEFAD), Kırşehir, 2010, Cilt 11, Sayı 3.

FIŞILOĞLU Hürol, "Lisans Üstü Öğrencilerin Evlilik Uyumu", Psikoloji Dergisi, 1992, 7:16-23.

Murat Gülsün, Mehmet Ak ve Ali Bozkurt, "Psikiyatrik Açıdan Evlilik ve Cinsellik, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar", Current Approaches in Psychiatry, 1, 2009.

HAFNER R. Julian and SPENCE N. Spence, “Marriage Duration, Marital Adjustment And Psychological Symptoms: A Cross-Sectional Study”, Journal of Clinical Psychology, 44 (3), 1988.

ÖZDEMİR Osman, ÖZDEMİR Pınar Güzel, KADAK Muhammed Tayyib, NASIROĞLU Serhat, “Kişilik Gelişimi”, Psikiyatride Guncel Yaklasimlar, Current Approaches in Psychiatry , 4.4, 2014.

KIŞLAK Şennur Tutarel, “Evlilik uyum ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması”, 3P (Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji) Dergisi, 1999, 7.

JACKSON Grace L. KRULL L. Jennifer, BRADBURY N. Thomas, KARNEY R. Benjamin, “Household income and trajectories of marital satisfaction in early marriage”, Journal of Marriage & Family, 3/79.

JACKSON Jeffrey, MILLER B. Richard, OKA Megan, HENRY G. RYAN, “Gender differences in marital satisfaction: A meta-analysis” Journal of Marriage and Family, 2014, 76.

JOHNSON Lee, ScottKetring, JasonRohacs Ve Amber Brewer, “Attachment And The Therapeutic Alliance İn FamilyTherapy, TheAmericanJournal Of FamilyTherapy, 2006, 34(3).
“

LARSON Jeffry H. and HOLMAN Thomas B., “Predictors of Maritalguality and Stability”, Family Relations, 1994, 43.

LEMERY Kathryn, “Developmental Models of Infant and Childhood Temperament”, Developmental Psychology, 1999, 35(1).

LUKASZEWSKI Aaron and RONEY R. James, “Kind toward whom? Mate preferences for personality traits are target specific”, Evolution and Human Behavior, 2010, 31.

MUTLU Birsen, ERKUT Zeynep, YILDIRIM Zeynep, GÜNDOĞDU Nurgül, “A review on the relationship between marital adjustment and maternal attachment”, Associated Review of Medicine in Brasil, Cilt:3, Sayı:64.

OLSON David, “Circumplex Model Of Marital and FamilySystem: AssesingFamilyFunctioning”, Normal Family Processes, New York. 1993.

SAYEHMIRI Kourosh, KAREEM Karez İbrahim, ABDI Kamel, DALVAND Sahar, GHESHLAGH Reza Ghanei, “The relationship between personality traits and marital satisfaction: a systematic review and meta-analysis”, *BMC Psychology,* 2020, 8/15.

ŞAHİN Nesrin Hisli ve DURAK Ayşegül, “Kısa Semptom Envanteri: Türk gençleri için uyarlanması”, *Türk Psikoloji Dergisi,* 1994, 9(31).

TAYMUR İbrahim ve TÜRKÇAPAR M. Hakan, “Kişilik: Tanımı, Sınıflandırması ve Değerlendirmesi”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar,* 2012, ıv/sayı:2.

THAMBY Abel and KHANNA Sumant, “The role of personality disorders in obsessive compulsive disorder”, Indian Journal of Psychiatry, 2019, 1/61.

TUNCA Emine Müge, “Denetimli Serbestlik Programı’ndan Yararlanan Kişilerin Kişilik Özelliklerinin Davranış İnhibisyon Sistemi/Davranış Aktivasyon Sistemi Ölçeği ve

Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş K ısa Formu Üzerinden Araştırılması", Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, 2016.

WARNER Lauren L., "The role of relationship satisfaction in the use of indirect aggressive behavior among intimate couples, Master's thesis", University of North Dakota, 1999.

WATSON David C. and SINHA Birendra K., "Comorbidity of DSM-IV personality disorders in a nonclinical sample", J Clin Psychol, 1998, Oct;54(6).

WITGEN Anika, "Attachment insecurity and obsessive–compulsive personality disorder among inpatients with serious mental illness," Journal of Affective Disorders, 2014, Cilt:174.

ZHANG Zhenmei and HAYWARD Mark D., Gender, "The Marital Life Course, and Cardiovaskuler Disease İn Late Midlife", Journal of Marriage and Family, 68(3).

TEZLER

AÇIK Özge, Evlilik Uyumu Ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik (Uygulamalı) Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir, 2008, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

ÇELİK Metehan, Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2006, **(Yayımlanmamış Doktora Tezi).**

DENLİ Özgür Seyfi, Evli Çiftlerde Eşler Arasında Algılanan Kişilik Benzerliğinin Evlilik Uyumu ve Evlilik Doyumuyla İlişkisinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ufuk Üniversitesi, Ankara, 2016, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

Diğdem TUZER, Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tutumlarının Bireysel Özellikleri Açısından İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çağ Üniversitesi, Eylül, 2016, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

ERBEK Evrim, Psikiyatrik Yardım Talebi Olanlar İle Yardım Talebi Olmayan Ve Boşanma Aşamasında Olan Çiftlerde Çift Uyumu, Problem Çözme Becerisi, Boyun Eğici Davranış, Öfke Tutumu Arasındaki İlişkilerin Karşılaştırılması. T.C Sağlık Bakanlığı Bakırköy Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi 12. Psikiyatri Birimi, İstanbul, 2004, **(Tıpta Uzmanlık Tezi).**

KAYA Mustafa, Cinsiyetleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tercihlerine Göre Denetim Odakları, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2002, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

POLAT Demet, Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin baz değişkenler açısından incelenmesi. T.C. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji (Sosyal) AD, Ankara, 2006, **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

YAZICI Hikmet, Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Eysenck'in Kişilik Kuramına Dayalı olarak Belirlenmesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, 1997, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

EKLER

EK-A: ETiK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ : 27.03.2020
TOPLANTI SAYISI : 2020-09

KARAR NO: 2020-09-17: Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Nilay SOLMAZ'ın "Evli Çiftlerin Kişilik İnançlarına Göre Eş Seçimi, Evlilik Uyumu ve Psikopatolojileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 04.12.2019 tarih ve 2019-21 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR.
Prof.Dr.Nuri KURUOĞLU
Rektör Yardımcısı

Cihangir Mah. Şehit Jandarma Komando Er Hakan Öner Sok. No:1 Avcılar / İSTANBUL
Tel: (0212) 422 74 01 – 422 70 00 Faks: (0212) 422 74 01
www.gelisim.edu.tr bilgi@gelisim.edu.tr

EK-B: BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Bu araştırma İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Nilay SOLMAZ tarafından, Dr. Öğr. Üyesi Nuşin BİLGİN danışmanlığında yapılmaktadır. Gönüllü olarak katkı sağlamış olduğunuz bu çalışmanın adı : "Evli Çiftlerin Kişilik İnançlarına Göre Eş Seçimi, Evlilik Uyumu ve Psikopatolojileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" dir. Yapılan bu çalışma bilimsel bir araştırmadır. Yaklaşık 30 dakika sürecek olan araştırma kapsamında sizden ekteki soruları yanıtlamanız beklenmektedir. Sağlıklı sonuçlar elde etmek için hiçbir soruyu boş bırakmamanız önemlidir. Araştırma yayınlansa bile kimlik bilgileriniz hiçbir şekilde paylaşılmayacaktır ve gizli tutulacaktır.

Bilgilendirilmiş gönüllü onam formundaki tüm açıklamaları okudum. Araştırmacının anlattıklarını dinledim, anladım. Çalışmada kişisel bilgilerimin gizli tutulacağı ve araştırma dışında başka amaçlarla kullanılmayacağı bana açıklandı. Araştırma öncesinde istediğim soruları okudum ve cevaplarını aldım. Bu araştırmaya gönüllü olarak hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllünün Adı-Soyadı:
İmza:

Açıklamaları yapan;
Adı-Soyadı: Nilay SOLMAZ
Tel: 0533 4994887
E-posta: nilay_sener@hotmail.com

EK-C: SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Sayın Katılımcı, Elinizdeki form, **Klinik Psikoloji Yüksek Lisans tez çalışması** kapsamında hazırlanmıştır. Yanıtlarınız sadece bilimsel amaçlı kullanılacak ve grup olarak istatistiksel açıdan değerlendirilerek yorumlanacaktır. Elde edilen bilgileri, araştırmacı dışında hiç kimse görmeyecektir. Soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur, cevaplar kişiden kişiye değişebilir. Soruları yanıtlarken lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Vereceğiniz cevapların dürüst, içten olması ve boş bırakılmamış olması çalışmada geçerli ve güvenilir sonuçlar elde etmek açısından çok önemlidir. Çalışmada kimlik belirleyici bilgiler istenmemekte olup, **LÜTFEN ANKET FORMLARININ ÜZERİNE ADINIZI VE SOYADINIZI YAZMAYINIZ.** Katılımınız ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkı için şimdiden çok teşekkür ederim.

SORU VE KATKILARINIZ için, 0533 499 48 87 telefon numarasından ulaşabilirsiniz.

1. Cinsiyet: **Kadın ( ) Erkek ( )**
2. Yaşınız:
3. Eğitim Durumunuz: **İlkokul ( ) Ortaokul-Lise ( ) Üniversite ( ) Yüksek Lisans/Doktora ( )**
4. Çalışıyor musunuz?: **Evet ( ) Hayır ( )**
5. Mesleğiniz?
6. Ekonomik Durumunuz: **Çok iyi ( ) İyi ( ) Orta ( ) Kötü ( ) Çok Kötü ( )**
7. Kaç yıllık evlisiniz? :
7. Eşinizle nasıl evlendiniz? :
   - Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını aldık **( )**
   - Anlaşarak evlendik ailelerimizin onayını almadık **( )**
   - Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı aldılar **( )**
   - Ailemiz tanıştırdı bizim onayımızı almadılar **( )**
   - Kaçarak evlendik **( )**
9. Eşinizle yakınlık dereceniz?
   - Akraba **( )**
   - Akrabalığımız yok **( )**
10. Evlendiğinizde kaç yaşındaydınız?:
11. Çocuğunuz var mı?: **Evet ( ) Hayır ( )**
12. Eş olarak seçeceğiniz kişinin ilgileri size göre nasıl olmalıdır?
    - Benimkiyle aynı olabilir **( )**
    - Benimkinden farklı olabilir **( )**
    - Benim için farketmez **( )**
13. Eş olarak seçeceğiniz kişinin kişilik özelliklerinin size uygun olması evlilik kararınızı ne yönde etkiler?
    - Benimkiyle aynı olması evlilik kararımı olumlu etkiler **( )**
    - Benimkiyle farklı olması evlilik kararımı olumsuz etkiler **( )**
    - Benim için farketmez **( )**
14. Bugüne kadar hiç psikolojik destek aldınızmı? **Evet ( ) Hayır ( )**
15. Eşinizden şiddet gördünüzmü? (Fiziksel, duygusal,psikolojik vb.) **Evet ( ) Hayır ( )**

Aşağıda verilen soruları, eşinizle evlendiğiniz dönemde sizin için geçerli olan düşüncelerinize göre cevaplayınız.

16. **Eş seçimimde eşimin,**

güzel/yakışıklı olması **Evet ( ) Hayır ( )**	daha önce cinsel ilişkide bulunmaması **Evet ( ) Hayır ( )**
eğitim düzeyi **Evet ( ) Hayır ( )**	benimle aynı kültürel yapıdan olması **Evet ( ) Hayır ( )**
Yaşı **Evet ( ) Hayır ( )**	iyi bir maddi gelire sahip olması **Evet ( ) Hayır ( )**
kendim seçmem **Evet ( ) Hayır ( )**	aynı siyasi görüşten olması **Evet ( ) Hayır ( )**
dini inancı **Evet ( ) Hayır ( )**	eşimin bakir/bakire olması **Evet ( ) Hayır ( )**
saygın bir meslek sahibi olması **Evet ( ) Hayır ( )**	cinsel yönden çekici olması **Evet ( ) Hayır ( )**

benim için önemliydi.

EK-D: KİŞİLİK İNANÇLARI ÖRNEĞİ

PBQ-S1

Kişilik İnanç Ölçeği-Kısa Form-V.1

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuyunuz ve HER BİRİNE NE KADAR İNANDIĞINIZI belirtiniz. Her bir ifadeyle ilgili olarak ÇOĞU ZAMAN nasıl hissettiğinize göre karar veriniz.

4	3	2	1	0
Tümüyle inanıyorum	Çok fazla inanıyorum	Orta derecede inanıyorum	Biraz inanıyorum	Hiç inanmıyorum

	NE KADAR İNANIYORSUNUZ?				
	Tümüyle İnanıyorum	Çok fazla inanıyorum	Orta derecede inanıyorum	Biraz inanıyorum	Hiç inanmıyorum
	4	3	2	1	0
1. Aşağılanma veya yetersizlikle karşılaşmak katlanılamaz bir şeydir.					
2. Ne pahasına olursa olsun rahatsızlık verici durumlardan kaçınmalıyım.					
3. Eğer insanlar dostça davranıyorlarsa beni kullanmaya ya da sömürmeye çalışıyor olabilirler.					
4. Bir yandan yetkili kişilerin hakimiyetine karşı direnmeli ama aynı zamanda takdir ve benimsemelerini sağlamalıyım.					
5. Rahatsızlık verici duygulara katlanamam.					
6. Kusurlar, eksikler ya da yanlışlar hoş görülemez.					
7. Diğer insanlar sıklıkla çok şey isterler.					
8. İlgi merkezi olmalıyım.					
9. Eğer bir sistemim olmazsa herşey darmadağın olur.					
10. Hak ettiğim saygının gösterilmemesi veya hakkım olanı alamamak katlanılmaz bir durumdur.					
11. Her şeyde kusursuz iş çıkarmak önemlidir.					
12. Diğer insanlarla birlikte bir şeyler yapmaktansa kendi başıma yapmaktan daha çok hoşlanırım.					
13. Eğer dikkat etmezsem başkaları beni kullanmaya ya da yönlendirmeye çalışır.					
14. Diğer insanların gizli amaçları vardır.					
15. Olabilecek en kötü şey terk edilmektir.					
16. Diğer insanlar ne kadar özel biri olduğumu fark etmelidirler.					
17. Diğer insanlar bilerek beni aşağılıyorlar.					
18. Karar verirken diğer insanların yardımına ya da bana ne yapacağını söylemelerine gereksinim duyarım.					
19. Ayrıntılar son derece önemlidir.					
20. İnsanlar çok fazla patronluk taslarlarsa onların isteklerini dikkate almamaya hakkım vardır.					
21. Yetkili kişiler sınırlarını bilmeyen, sürekli iş isteyen, müdaheleci ve denetleyicidirler.					
22. İstediğimi almanın yolu, insanları etkilemek ya da eğlendirmektir.					
23. Kârlı çıkabilmek için elimden gelen her şeyi yapmalıyım.					
24. Eğer insanlar benimle ilgili bir şeyler açığa çıkarırlarsa, bunu bana karşı kullanacaklardır.					
25. İnsan ilişkileri karışıktır ve özgürlüğe engeldir.					
26. Beni ancak benim gibi zeki insanlar anlayabilirler.					
27. Çok üstün biri olduğum için özel muamele ve ayrıcalıkları hak ediyorum.					
28. Benim için başkalarından bağımsız ve özgür olmak önemlidir.					
29. Çoğu durumda yalnız başıma kaldığımda kendimi daha iyi hissederim.					

EK-D: KİŞİLİK İNANÇLARI ÖRNEĞİ

	Tümüyle İnanıyorum	Çok fazla inanıyorum	Orta derecede inanıyorum	Biraz inanıyorum	Hiç inanmıyorum
	4	3	2	1	0
30. Her zaman en yüksek standartlara ulaşmaya çalışmak gereklidir yoksa her şey darmadağın olur.					
31. Rahatsız edici duygular giderek artar ve kontrolden çıkar.					
32. Vahşi bir ortamda yaşıyoruz ve güçlü olan hayatta kalır.					
33. Başkalarının dikkatini çektiğim durumlardan kaçınmalı ve mümkün olduğunca göze çarpmamalıyım.					
34. Başkalarının bana olan ilgilerini sürdüremezsem benden hoşlanmazlar.					
35. Eğer bir şey istiyorsam onu elde etmek için ne gerekirse yapmalıyım.					
36. Diğer bir insana "bağlanıp" kalmaktansa yalnız olmak daha iyidir.					
37. İnsanları eğlendirmedikçe ya da etkilemedikçe bir hiçim.					
38. Eğer ilk önce harekete geçip üstünlük kurmazsam karşımdaki bana üstünlük kurar.					
39. İnsanlarla ilişkilerimde herhangi bir gerginlik işareti bu ilişkinin kötüye gideceğini gösterir bu nedenle o ilişkiyi bitirmeliyim.					
40. Eğer en yüksek düzeyde iş yapmıyorsam başarısız olurum.					
41. Zaman sınırlarına uymak, istenenlere itaat etmek ve uyumlu olmak onuruma ve kendi yeterliliğime doğrudan bir darbedir.					
42. Genellikle bana haksız davranılıyor. Bu nedenle ne şekilde olursa olsun payımı almak hakkımdır.					
43. İnsanlar bana yakınlaşırlarsa benim "gerçekten" ne olduğum ortaya çıkar ve benden uzaklaşırlar.					
44. Muhtaç ve zayıfım.					
45. Yalnız başıma bırakıldığımda çaresizim.					
46. Diğer insanlar benim ihtiyaçlarımı gidermelidir.					
47. İnsanların beklediği şekilde kurallara uyarsam bu benim davranış özgürlüğüme engel olacaktır.					
48. Eğer fırsat verirsem insanlar beni kullanırlar.					
49. Her zaman hazırlıklı olmalıyım.					
50. Özel hayatım insanlara yakın olmaktan çok daha fazla önemlidir.					
51. Kurallar keyfidir ve beni sıkar.					
52. İnsanların beni görmezden gelmeleri berbat bir durumdur.					
53. İnsanların ne düşündüğünü önemsemem.					
54.Mutlu olabilmek için diğer insanların dikkatini çekmeye ihtiyacım var.					
55. Eğer insanları eğlendirirsem benim güçsüzlüğümü farketmezler.					
56. İşimi yaparken ya da kötü bir durumla karşılaştığımda bana yardım etmesi için her zaman yanımda birilerinin olmasına gereksinim duyarım.					
57. Yaptığım bir işte herhangi bir hata ya da kusur felakete yol açabilir.					
58. Çok yetenekli olduğum için mesleğimde ilerlerken insanlar benim yolumdan çekilmelidir.					
59. Eğer başkalarını ben sıkıştırmazsam, onlar beni boyun eğmeye zorlar.					
60. Diğer insanlara uygulanan kurallara uymak zorunda değilim.					
61. Bir şeyi yapmanın en iyi yolu zor kullanmak ve kurnazlıktır.					
62. Her zaman birilerine ulaşabilecek durumda olmalıyım.					
63. Temelde yalnızım- kendimi daha güçlü bir kişiye bağlayamadığım müddetçe.					
64. Diğer insanlara güvenemem.					
65. Diğer insanlar kadar mücadele gücüm yok.					

EK-E: EVLİLİK UYUMU ÖLÇEĞİ

EVLİLİK UYUMU ÖLÇEĞİ

1) Evliliğinizin mutluluk derecesi (Lütfen size en uygun olan seçeneğin yanına X işareti koyunuz.)

0. Kötü ----------	4. Mutlu----------
1. Çok mutsuz----------	5. Çok mutlu----------
2. Mutsuz----------	6. Aşırı mutlu----------
3. Fena değil----------	

Aşağıdaki maddelerde verilen konular hakkında, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini ölçekteki açıklamalardan birini seçerek ifadenin altındaki boşluğa X işareti koyunuz. Lütfen her maddeyi dikkate alınız.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Hiç anlaşamayız
2) Aile bütçesini idare etme						
3) Boş zaman etkinlikleri						
4) Duyguların ifadesi						
5) Arkadaşlar						
6) Cinsel ilişkiler						
7) Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya yerinde davranış)						
8) Yaşam felsefesi						
9) Eşin akrabalarıyla ilişki biçimi						

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabı seçiniz ve seçtiğiniz cevabın başında yer alan parantez içine x işareti koyunuz.

10) Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:
( ) erkeğin susması ile
( ) kadının susması ile
( ) karşılıklı tavizlerle anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11) Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?
( ) hepsini
( ) bazılarını
( ) çok azını
( ) hiç birini

12) Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?
( ) bir şeyler yapmayı
( ) evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih eder?
( ) bir şeyler yapmayı
( ) evde oturmayı

13) Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?
( ) sık sık
( ) arada sırada
( ) çok seyrek
( ) hiçbir zaman

14) Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,
( ) aynı kişiyle evlenirdiniz
( ) farklı bir kişiyle evlenirdiniz
( ) hiç evlenmezdiniz

15) Eşinize güvenir sırlarınızı ona açar mısınız?
( ) hemen hemen hiçbir zaman
( ) nadiren
( ) çoğu konuda
( ) her konuda

EK-F: KISA SEMPTOM ENVANTERİ

Kısa Semptom Envanteri

Aşağıda insanların bazen yaşadıkları belirtiler ve yakınmaların bir listesi verilmiştir. Listede ki her maddeyi lütfen dikkatle okuyun. Daha sonra o belirtinin sizi bugün dahil, son bir haftadır ne kadar rahatsız ettiğini yandaki kutulardan uygun olanının içini X işaretleyerek gösterin.

	Hiç	Biraz	Orta Derece	Epey	Çok Fazla		Hiç	Biraz	Orta Derece	Epey	Çok Fazla
1. İçinizdeki sinirlilik ve titreme hali						28. Otobüs,tren,metro gibi umumi vasıtalarla seyahat etmekten korkma					
2. Baygınlık, baş dönmesi						29. Nefes darlığı, nefessiz kalma					
3. Bir başka kişinin sizin düşüncelerinizi kontrol edeceği fikri.						30. Sıcak, soğuk basmaları					
4. Başınıza gelen sıkıntılardan dolayı başkalarının suçlu olduğu duygusu						31. Sizi korkuttuğu için bazı eşya, yer, etkinliklerden uzak kalmaya çalışma					
5. Olayları hatırlamada güçlük						32. Kafanızın bomboş kalması					
6. Çok kolayca kızıp öfkelenme						33. Bedeninizin bazı bölgelerinde uyuşmalar, karıncalanmalar					
7. Göğüs (kalp) bölgesinde ağrılar.						34. Günahlarınız için cezalandırılmanız gerektiği düşüncesi					
8. Meydanlık(açık) alanlardan korkma duygusu						35. Gelecekle ilgili umutsuzluk duyguları içinde olmak					
9. Yaşamınıza son verme düşünceleri						36. Konsantrasyonda (dikkati bir şey üzerinde toplama) güçlük/zorlanma					
10. İnsanların çoğuna güvenilmeyeceği hissi						37. Bedenin bazı bölgelerinde zayıflık, güçsüzlük hissi					
11. İştahta bozukluklar						38. Kendini gergin ve tedirgin hissetme					
12. Hiç bir nedeni olmayan ani korkular						39. Ölme ve ölüm üzerinde düşünceler					
13. Kontrol edemediğiniz duygu patlamaları						40. Birini dövme, ona zarar verme, yaralama isteği					
14. Başka insanlarla beraberken bile yalnızlık hissetme						41. Bir şeyleri kırma/dökme isteği					
15. İşleri bitirme konusunda kendini engellenmiş hissetme						42. Diğerlerinin yanındayken kendinin çok fazla farkında olmak, yanlış bir şeyler yapmamaya çalışmak					
16. Yalnızlık hissetme						43. Kalabalıklarda rahatsızlık duymak					
17. Hüzünlü, kederli hissetme						44. Bir başka insana hiç yakınlık duymamak					
18. Hiçbir şeye ilgi duymama						45. Dehşet ve panik nöbetleri					
19. Ağlamaklı hissetme						46. Sık sık tartışmaya girme					
20. Kolayca incinebilme, kınılma						47. Yalnız bırakıldığında/kalındığında sinirlilik hissetme					
21. İnsanların sizi sevmediğine kötü davrandığına inanmak						48. Başarılarınız için diğerlerinden yeterince takdir görmediğiniz düşüncesi					
22. Kendini diğerlerinden daha aşağı görme						49. Yerinde duramayacak kadar tedirgin hissetme.					
23. Mide bozukluğu, bulantı						50. Kendini değersiz görme, değersizlik duyguları					
24. Diğerlerinin sizi gözlediği ya da hakkınızda konuştuğu duygusu						51. İzin verdiğiniz takdirde insanların sizi sömüreceği duygusu					
25. Uykuya dalmada güçlük						52. Suçluluk duyguları					
26. Yaptığınız şeyleri tekrar tekrar doğru mu diye kontrol etme						53. Aklınızda bir bozukluk olduğu fikri					
27. Karar vermede güçlükler											